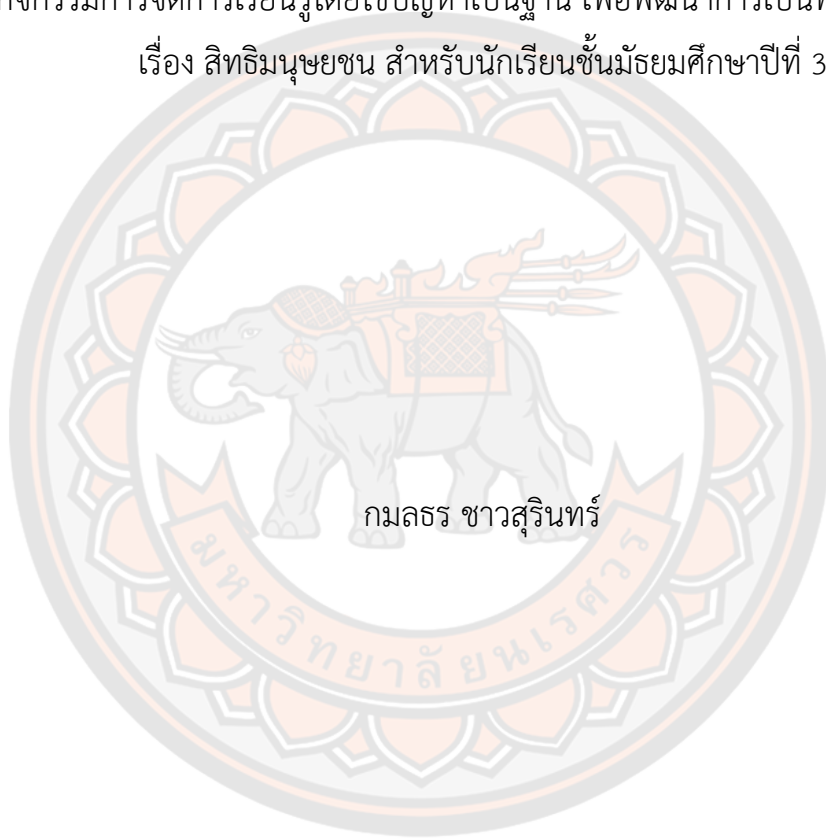

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองดี
เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กมลธร ชาวสุรินทร์

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองดี
เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง "กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมือง
ดีนรู้

เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3"

ของ กมลธร ชาวสุรินทร์

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

(ดร.ปริญญ์ สร้อยทอง)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์)

หัวหน้าภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

ชื่อเรื่อง	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้
	เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ผู้วิจัย	กมลธร ชาวสุรินทร์
ประธานที่ปรึกษา	ดร.ปริญญ์ สร้อยทอง
ประเภทสารนิพนธ์	การค้นคว้าอิสระ กศ.ม. สังคมศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2566
คำสำคัญ	การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน, พลเมืองตื่นรู้, สิทธิมนุษยชน

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และ 2) เพื่อสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี กระบวนการจัดการศึกษาผ่านปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้และเกิดขึ้นจริงในสังคม และเพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาร่วมกันในชั้นเรียน พัฒนาสื่อนวัตกรรมประกอบการทำกิจกรรม และประเมินผู้เรียนจากสภาพจริง พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย กลุ่มนักเรียน จำนวน 25 คน และกลุ่มครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา จำนวน 3 คน รวม 28 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้า และวิเคราะห์ข้อมูลเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ซึ่งผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีดังนี้ ด้านหลักสูตร หลักสูตรไม่มีการปรับปรุง และหลักสูตรควรมีการเปิดกว้าง ไม่สามารถเข้าถึงสภาพปัญหาทางสังคมได้อย่างแท้จริง ด้านการจัดการเรียนรู้ เน้นการบรรยายเป็นหลัก มีเสริมเพิ่มเติมจากหนังสือเรียน ขาดการเชื่อมโยงเนื้อหาเหตุการณ์ในปัจจุบัน เน้นทฤษฎีขาดทักษะ ด้านสื่อการเรียนรู้ สื่อวิดีโอ และรูปภาพที่มีอยู่ในหนังสือในการประกอบการบรรยาย สื่อการเรียนรู้ไม่มีความหลากหลาย สื่อไม่ทันสมัย ด้านการวัดและประเมิน เป็นการวัดและประเมินผลจากชิ้นงาน ไม่ได้ประเมินตามทักษะที่พึงมีแก่นักเรียน และกิจกรรมหลังการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน เป็นเนื้อหาที่ครูผู้สอนไม่ได้ให้ความสำคัญ และสอนเพื่อให้จบเนื้อหาและไปเนื้อหาอื่น ขาดการกระตุ้นเนื้อหาด้านวิชาสังคมศึกษา และเป็นผู้ให้

ความรู้เพียงด้านเดียว ด้านนักเรียน นักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและไม่ นักเรียนไม่กล้า แสดงความคิดเห็น มีจุดสนใจในการเรียนน้อย เนื่องจากกิจกรรมที่ไม่น่าสนใจ หรือเนื้อหาการเรียน ที่ค่อนข้างแน่น เนื่องจากไม่ประเด็นหัวข้อในการกระตุ้นนักเรียนขาดการเชื่อมโยงโดยปัญหาหรือ สถานการณ์ในสังคมไทย

2. ผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็น พลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี มีดังนี้ ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามมาตรฐานและ ตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา เพื่อให้มีการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลของการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนรู้ ใช้กิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ ปัญหาที่เกิดขึ้นรอบๆตัวของนักเรียน เป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ สื่อมี ความหลากหลายน่าสนใจ เหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีทุกอารมณ์ในแต่ละกิจกรรม สื่อน่าสนใจ และเข้ากับปัญหา ด้านการวัดและประเมิน การวัดและประเมินตอบโจทย์การจัดการเรียนการสอน ในชั้นเรียน มีการประเมินผลที่ได้จากหลากหลายรูปแบบ ไม่ยึดเพียงแค่ประเมินจากชิ้นงาน หรือ การตอบคำถามท้ายบทเพียงด้านเดียว ด้านครูผู้สอน ให้ความสำคัญกับเนื้อหาเรื่องสิทธิ มนุษยชน การเตรียมเนื้อหา บรรยายภาคในชั้นเรียนไม่ตึงเครียด และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ สนุกสนาน ด้านนักเรียน นักเรียนให้ความสนใจกับเนื้อหา สามารถยกตัวอย่างเพื่อเปรียบเทียบกับ หัวข้อเรื่องได้ กล้าแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีจุดสนใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

Title	PROBLEM BASED LEARNING DEVELOPS ACTIVE CITIZEN HUMAN RIGHTS MATTERS FOR MATHAYOM 3 STUDENTS
Author	Kamonthorn Chaosurin
Advisor	Parinya Soithong, Ph.D.
Academic Paper	M.Ed. Independent Study in Social Studies - (Plan B), Naresuan University, 2023
Keywords	Problem Based Learning, Active Citizen, Human Rights

ABSTRACT

This research is a qualitative research study (Qualitative Research) with the objective. 1) To study the current state of learning management activities on human rights in the area of Ban Chan Subdistrict, Mueang District, Udon Thani Province and 2) To create problem-based learning management activities. To develop citizens aware of human rights for Mathayom 3 students in the area of Ban Chan Subdistrict, Mueang District, Udon Thani Province. The process of organizing education through problems is the basis for learning and actually occurs in society. and to create a process of participation in solving problems together in the classroom Develop innovative media for activities and evaluate students from real conditions. The research area is Kaiprajaksilpakom School, with a group of informants consisting of a group of 25 students and a group of 3 social studies teachers, totaling 28 people, collecting data from observation. interview and group discussion Triangulate the reliability of the data. and analyze the data and write descriptive narratives. The results of the research found that:

1. The current condition of learning management activities on human rights for Mathayom 3 students in Ban Chan Subdistrict, Mueang District, Udon Thani Province is as follows: Curriculum aspect: The curriculum has not been improved and the curriculum should be open. Unable to truly access the state of social problems Learning management Emphasis is placed on lectures. There is additional supplementary information from the textbook. Lack of connection to current event content Emphasis on skill-lack theory In terms of learning media, video media and pictures contained in books for accompanying lectures. There is no variety in learning media. The media is not up to date. Measurement and evaluation It is the measurement and evaluation of the work piece. It is not assessed according to the skills that students just have. and post-learning activities Teacher side It is content that teachers do not give importance to and teach in order to finish the content and move on to other content. Lack of stimulation in social studies content and is the only person who provides knowledge in one aspect. On the student side, students lack participation in class and do not Students do not dare express their opinions. There is little interest in learning. Due to uninteresting activities or rather dense learning content Because there are no topics to stimulate students, they are disconnected from problems or situations in Thai society.

2. Results of creating problem-based learning management activities To develop citizens aware of human rights for Mathayom 3 students in the Ban Chan Subdistrict area. Mueang District, Udon Thani Province are as follows: Curriculum: organizing teaching and learning to meet the standards and indicators according to the core education curriculum. In order to organize teaching with efficiency and effectiveness of teaching. Learning management Use activities to manage learning Using problems that occur around students It is a stimulant for student learning. Learning media The media is diverse and interesting. Appropriate to the age of the students There are every emotion in each activity. The media is interesting and relevant to the problem. Measurement and evaluation Measurement and evaluation

meet the needs of teaching and learning in the classroom. There are various forms of evaluation obtained. Don't just rely on evaluating the work or answering questions at the end of the chapter. Teacher side Give importance to human rights content Content preparation The classroom atmosphere is not stressful and the learning activities are fun. Students pay attention to the content. An example can be given to compare with the topic. Dare to express your opinion Participate in class There is an increased focus on learning.

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ ดร.ปริญญ์ สร้อยทอง ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาเป็นທີ່ปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาในการทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบการค้นคว้าอิสระ ประกอบไปด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจวบ ทองศรี ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์ กรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของการค้นคว้าอิสระด้วยความเอาใจใส่ จนทำให้การค้นคว้าอิสระ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์และทรงคุณค่า

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร ครูสังคัมศึกษา และนักเรียนทุกคน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณ ครอบครัวสังคัมศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ให้การช่วยเหลือ เป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนผู้วิจัยเป็นอย่างดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และระลึกถึงความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างสูง ทั้งนี้ ขอขอบพระคุณทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยเหลือให้การทำการค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จด้วยดี ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถจะกล่าวนามได้ทั้งหมด ณ ที่นี้

เหนือสิ่งอื่นใด ขอกราบขอบพระคุณครอบครัวของผู้วิจัย ที่ให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนในทุกด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา

คุณค่าและคุณประโยชน์ใด ๆ อันพึงมีจากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบแด่ครอบครัว คณาจารย์และสถาบันการศึกษาที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา มีส่วนร่วมในการวางรากฐานการศึกษาอบรม และให้การสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมาจนจัดทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

กมลธร ชาวสุรินทร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....ค	
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....จ	
ประกาศคุุณูปการ.....ซ	
สารบัญ.....ณ	
สารบัญตาราง.....ณ	
สารบัญภาพ.....ฐ	
บทที่ 1 บทนำ.....14	
ความเป็นมาของปัญหา.....14	
คำถามการวิจัย.....19	
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....19	
ขอบเขตของงานวิจัย.....20	
นิยามศัพท์เฉพาะ.....23	
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....25	
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....26	
แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้.....27	
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.....31	
แนวคิดและทฤษฎีทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์.....39	
แนวคิด และทฤษฎีการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน.....45	

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองตื่นรู้.....	52
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน.....	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
กรอบแนวคิดการวิจัย	61
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	62
ผู้ให้ข้อมูลหลัก	62
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	63
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
การวิเคราะห์ข้อมูล	69
การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล.....	70
บทที่ 4 ผลการวิจัย	71
ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัด อุดรธานี.....	71
การสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่น รู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้าน จั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี.....	78
บทที่ 5 บทสรุป	94
สรุปผลการวิจัย.....	95
อภิปรายผล	98
ข้อเสนอแนะ	101
บรรณานุกรม.....	103

ภาคผนวก.....	107
ประวัติผู้วิจัย	133

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี	77
ตาราง 2 สรุปผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี	87
ตาราง 3 สรุปผลการประเมินจากการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี.....	92

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	61
ภาพ 2 คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “Human Rights”	79

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากในอดีตมาก มีการเคลื่อนย้ายผู้คน สื่อเทคโนโลยี และทรัพยากรต่าง ๆ จากทั่วทุกมุมโลกอย่างรวดเร็วและสะดวก มีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคมการเมือง การปกครองระหว่างภูมิภาค ประเทศ สังคมและชุมชน มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงของความรู้และข้อมูลข่าวสารตลอดเวลาอย่างเป็นพลวัต (Whitehead, 1931) อธิบายว่า ในอดีตช่วงอายุของคนคนหนึ่งอาจมีเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงให้พบเห็นน้อย ต่างจากในปัจจุบันที่ในช่วงอายุคนคนหนึ่งมีเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมเกิดขึ้นมากมาย วิถีชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากอดีต มีความเปิดกว้าง ยอมรับ และให้ความสำคัญกับข้อมูลความรู้และข่าวสารที่หลากหลาย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมีความจำเป็นอย่างยิ่ง การสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารได้อย่างถูกต้อง ถือเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากมนุษย์ต้องการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างกันให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (ศุภรดา สุขประเสริฐ และคณะ, 2561) ซึ่งมองว่า เป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียนในอนาคตได้ เนื่องจากการพัฒนาบุคคลผ่านการจัดการศึกษาที่ทุกคนได้รับการเรียนรู้อย่างทั่วถึงตั้งแต่อนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัยและตลอดชีวิต โดยการให้องค์ความรู้กับการเสริมทักษะ ให้มีความเชี่ยวชาญและเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างนวัตกรรมและสารสนเทศเชิงผลิตภาพ เปลี่ยนด้านผู้สอนให้มีบทบาทหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้หรือผู้ชี้แนะการเรียนรู้ เช่นเดียวกับบทบาทของผู้เรียนจะกลายเป็นผู้ได้รับความรู้ ด้วยการลงมือกระทำกับความรู้เรียนเชิงรุก (Active Learning) องค์ความรู้เกิดขึ้นภายใต้กลไกการทดลอง การปฏิบัติจริงเพื่อตอบคำถามต่าง ๆ มากขึ้น

จากสถานการณ์ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปรวดเร็ว ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การศึกษามีความสำคัญมาก โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบและแนวทาง ในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลก

ยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมนักเรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 เป็นกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และมีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงมีการกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับนักเรียน คือให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีความรักชาติ ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะ และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้จากปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) คือ การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งนักเรียนจะเรียนรู้เกี่ยวกับวิชาใดวิชาหนึ่งผ่านประสบการณ์ในการแก้ปัญหาปลายเปิดที่พบในสื่อกระตุ้นการเรียนรู้ กระบวนการ PBL ไม่ได้มุ่งเน้นไปที่การแก้ปัญหาด้วยวิธีแก้ปัญหาที่กำหนดไว้ แต่ช่วยให้สามารถพัฒนาทักษะและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่พึงประสงค์ได้ ซึ่งรวมถึงการได้มาซึ่งความรู้ การทำงานร่วมกันและการสื่อสารในกลุ่มที่ได้รับ การปรับปรุงกระบวนการ PBL ได้รับการพัฒนาเพื่อการศึกษาทางการแพทย์และตั้งแต่นั้นมาก็ได้ขยายวงกว้างไปประยุกต์ใช้กับโปรแกรมการเรียนรู้อื่น ๆ กระบวนการนี้ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะที่ใช้ในการฝึกฝนในอนาคต ช่วยเพิ่มการประเมินที่สำคัญ การสืบค้นวรรณกรรม และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องภายในสภาพแวดล้อมของทีมกระบวนการสอน PBL มักเกี่ยวข้องกับการทำงานในกลุ่มนักเรียนขนาดเล็ก นักเรียนแต่ละคนมีบทบาทภายในกลุ่มที่อาจเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ และบทบาทมักจะสลับกัน มุ่งเน้นไปที่การไตร่ตรองและ การใช้เหตุผลของนักเรียน เพื่อสร้างการเรียนรู้ของตนเอง (woods, 1985) สอดคล้องกับไพศาล สุวรรณน้อย (2558) ที่กล่าวว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning หรือ PBL) เป็นรูปแบบ

การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) โดยให้นักเรียนสร้างความรู้ใหม่ จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในโลกเป็นบริบทของการเรียนรู้ (Learning Context) เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษา ไปพร้อมกันด้วย การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจและการแก้ไขปัญหาเป็นหลัก ถ้ามองในแง่ของยุทธศาสตร์การสอน PBL เป็นเทคนิคการสอน ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เผชิญหน้ากับปัญหาด้วยตนเอง จะทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการคิดหลายรูปแบบ เช่น การคิดวิจารณ์ญาณ คิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ ฯลฯ นอกจากนั้น การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและมีความสำคัญต่อนักเรียน ตัวปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ด้วยเหตุผลและการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของตัวปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบเน้นพัฒนานักเรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนานักเรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองซึ่งนักเรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิด ด้วยการแก้ปัญหามีความหมายต่อนักเรียน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ต้องมีสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและเริ่มต้นการจัดใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และปัญหาที่นำมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นพบเห็นได้ในชีวิตจริงของนักเรียนหรือมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริง และนักเรียนเรียนรู้โดยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) ค้นหาและแสวงหาความรู้คำตอบด้วยตนเอง ดังนั้น นักเรียนจึงต้องวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง บริหารเวลาเอง คัดเลือกวิธีการเรียนรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ รวมทั้งประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งนักเรียนเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย เพื่อประโยชน์ในการค้นหาความรู้ ข้อมูลร่วมกัน เป็นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหายุทธศาสตร์และผล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน เป็นการศึกษาที่เน้นให้นักเรียนมีความตื่นรู้ ทันท่วงทีกับโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง และการเข้าใจและการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้จัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ไว้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ 8 โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดี

ของประเทศชาติและสังคมโลก และสอดคล้องกับการเป็นพลเมืองที่มีความตื่นรู้ ที่หมายถึง การตัดสินใจ การมีส่วนร่วมช่วยเหลือและอาสาสมัคร การร่วมมือและการใช้ชีวิตกับผู้อื่น การพูดคุย และรับฟังผู้อื่น การใช้ข้อมูลเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและการกระทำ และการลงมือกระทำ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่เห็นพ้องร่วมกัน พลเมืองตื่นตัวจะตระหนักถึงเรื่องของสิทธิและความรับผิดชอบ เสรีภาพส่วนบุคคล การเคารพซึ่งกันและกัน รวมถึงการยอมรับความศรัทธาและความเชื่อที่แตกต่าง กัน (วรากรณ์ สามโกเศศ, 2558)

พลเมืองตื่นรู้ในยุคโลกาภิวัตน์ ต้องเป็นผู้ที่มีความตระหนักรู้ กระจือรื้อรังที่จะเข้ามา มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เป็นพลเมืองที่มีความตื่นตัว กล้าคิดและ กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงความคิดเห็น และนอกจากนั้นความเป็นพลเมืองตื่นตัวจะสัมพันธ์กับความรู้สึก ว่าตนเป็นเจ้าของสังคมร่วมกับผู้อื่น ตระหนักว่าสังคมนี้เป็นของเราไม่ว่าสิ่งใดเกิดขึ้นในสังคมนี้ จะกระทบกับเราอาจจะโดยตรงหรือโดยอ้อม ดังนั้นจึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อสร้างสังคมที่น่าอยู่ของตนเอง เมื่อพลเมืองตื่นตัวเกิดมากขึ้นจะเกิดความรู้สึกร่วมกันว่าเราเป็น พวกเดียวกันเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ในการสร้างสรรค์สังคมของตน ในทางตรงกันข้ามหากสังคมนั้น ไม่ได้สร้างให้พลเมืองมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของสังคม (กรณพร เชษฐพยัคฆ์, 2560) ไม่รู้สึกเป็นเจ้าของ สังคม ทันต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงและสามารถเข้าถึงสื่อเทคโนโลยี รวมถึงการปรับตัว ให้เข้ากับโลกในยุคปัจจุบันได้

ปัจจุบันเราได้รับรู้ ข้อมูลข่าวสาร จากแหล่งสื่อ เทคโนโลยีในหลากหลายแหล่งข้อมูล ส่วนใหญ่เป็นเรื่อง สิทธิมนุษยชน เช่น การละเมิดสิทธิ ความเท่าเทียมทางเพศ การบูลี่ ความรุนแรง ที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจจะมีผลมาจากยาเสพติดที่มีการแพร่หลายในสังคม หรือปัญหาสังคม ปัญหา ครอบครัวที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ในหลากหลายกรณี ล้วนเกี่ยวข้องกับสิทธิ มนุษยชนที่เกิดขึ้นได้ในทุกช่วงวัย นอกจากนั้นสิทธิมนุษยชน หมายถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิ และเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่มีมาแต่กำเนิดและความเสมอภาคที่จะไม่ถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเชื้อชาติ ศาสนา เพศ สีดผิว ภาษา เผ่าพันธุ์ หรือสถานะอื่นใด (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน, 2560)

จากการสังเกตพฤติกรรมในขณะการจัดการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ขาด การเชื่อมโยงจากปัญหาที่เกิดขึ้นรอบตัว และขาดการศึกษาค้นคว้าข้อมูลรวมถึงการวิเคราะห์ปัญหา ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันและในสังคม นักเรียนมีความคิดที่คล้อยตามผู้อื่น ไม่มีการตอบโต้และแสดง ความคิดเห็น จากเรื่องที่เกิดขึ้นทั้งสังคมหรือจากตัวของนักเรียน เช่น สาเหตุที่เกิดขึ้น การหาข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และส่งเสริมการทำงานกระบวนการกลุ่มที่ดี เพื่อเป็นพลเมืองที่มีความตื่นรู้และเข้าใจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในประเด็นปัญหาที่นักเรียนสนใจ รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ขาดการกระตุ้นนักเรียน ที่ครูผู้สอนยังยึดการบรรยายเนื้อหาที่เยอะ มากกว่าการเน้นทักษะในด้านต่าง ๆ ที่จะพ้องกับนักเรียน รวมถึงการขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการ

เรียนรู้ของนักเรียนที่เน้นที่ครูเป็นส่วนใหญ่ ขาดการเรียบเรียงและวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน ขาดความมั่นใจในการแก้ปัญหา เพราะมองว่าเป็นเรื่องที่ไกลตัวนักเรียน และการจัดการเรียนการสอนที่ครูมีภาระงานที่นอกเหนือจากงานการสอน ทำให้ไม่ได้ทุ่มเทให้กับการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ เป็นผลทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปไม่ได้ไม่เต็มที่

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื่องจากพลเมืองขาดความตื่นรู้ ขาดความกระตือรือร้น เนื่องจากมองว่าไม่ใช่ปัญหาของตน จะไม่ได้ให้ความสนใจ และไม่ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ผู้วิจัยจึงจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยนำปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงหรือปัญหาที่นักเรียนสนใจเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ ให้นักเรียนมีความตื่นตัว กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น กล้าตัดสินใจ และให้ความสำคัญพร้อมทั้งหาวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนวิเคราะห์ปัญหานั้นให้เข้าใจอย่างชัดเจน มีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสม โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งจะมีครูคอยชี้แนะและอำนวยความสะดวก (ทิตนา แหมมณี, 2556) สอดคล้องกับ (Barrows, & Tamblyn, 2000) ที่กล่าวว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ไม่ได้มุ่งเน้นไปที่การแก้ปัญหาด้วยวิธีแก้ปัญหาที่กำหนดไว้ แต่ช่วยให้สามารถพัฒนาทักษะและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่พึงประสงค์ได้ ซึ่งรวมถึงการได้มาซึ่งความรู้ การทำงานร่วมกันและการสื่อสารในกลุ่มที่ได้รับการปรับปรุง

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน ดังเช่นงานวิจัยของ อรมนัส วงศ์ไทย (2561) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่านักเรียนมีการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้นตามลำดับ

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี เนื่องจากพื้นที่ที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ในพื้นที่นอกเขตพื้นที่บริการ เป็นผลทำให้โรงเรียนมีจำนวนนักเรียนน้อยกว่าโรงเรียนใกล้เคียง และที่ตั้งโรงเรียนอยู่เส้นรอบเมืองของจังหวัดอุดรธานี เป็นผลทำให้นักเรียนที่มาเรียนเป็นกลุ่มนักเรียนที่มาเรียน นักเรียนมีความเปราะบางทั้งความรู้สึกและร่างกาย เป็นเด็กที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่หรือครอบครัวส่วนใหญ่จะอยู่กับตา ยาย หรือกับน้องเท่านั้น ขาดความกระตือรือร้น ไม่ได้ให้ความสนใจกับปัญหารอบตัวที่เกิดขึ้น รวมถึงการขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ การแยกแยะข้อมูล ผู้วิจัยจึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม

เรื่อง สิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบัน จึงเป็นการฝึกทักษะให้นักเรียนก่อนวัยรุ่นและสามารถนำไปต่อยอดในการเรียนในระดับที่สูงขึ้นไปได้

ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยจึงมองเห็นรูปแบบการนำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มาปรับใช้เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 1) กิจกรรม Human Rights 2) กิจกรรม Bully คำนี้ใคร ๆ ก็เคย 3) กิจกรรมความเท่าเทียมทางเพศ 4) กิจกรรมการละเมิด 5) กิจกรรมความรุนแรงในครอบครัว และ 6) กิจกรรม All Human rights และใช้สื่อการสอนที่มีความทันสมัย นักเรียนสามารถเข้าถึงสื่อการสอนได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยผ่านประสบการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและร่วมกันแสดงความคิดเห็นและสามารถแก้ปัญหา ร่วมกันได้ หากเกิดปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับนักเรียน นักเรียนก็สามารถหาทางแก้ปัญหา นั้นได้ และเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองต้นรู้ของนักเรียน ให้นักเรียนกล้าพูด กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงความคิดเห็นไม่คล้อยตามความคิดเห็นของบุคคลอื่น มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนที่จะเกิดขึ้น รวมถึงการเคารพสิทธิของบุคคลและคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เป็นอย่างไร
2. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ขอบเขตของงานวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย

1.1 ด้านหลักสูตร คือ การศึกษาเกี่ยวกับจุดประสงค์ของการเรียนรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ และจุดมุ่งหมายที่จะเกิดขึ้นจากการสอน ให้มีความสอดคล้องของการสอนให้เข้ากับเนื้อหา

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้มีความทันสมัย มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และการจัดการเรียนรู้เข้ากับบริบทของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

1.3 ด้านสื่อการเรียนรู้ คือ สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนไปยังนักเรียน สื่อมีความทันสมัย นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติ ใช้ได้ทุกที่ทุกเวลา สื่อเทคโนโลยีสามารถนำมาใช้ในการศึกษาและค้นหาข้อมูลเพื่อหาคำตอบในด้านต่าง ๆ

1.4 ด้านการวัดและประเมินผล คือ ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินตามสภาพจริง เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

1.5 ด้านครูผู้สอน คือ ครูผู้สอนมีการเตรียมการเรียนการสอน ในสอดคล้องกับเนื้อหา และบริบทของนักเรียน มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

1.6 ด้านนักเรียน คือ นักเรียนเรียนแล้วได้อะไรจากเนื้อหาที่ครูสอน นักเรียนมีบทบาทและความสำคัญอย่างไรในการจัดการเรียนรู้

2. สร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยมีองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาที่นักเรียนได้เรียนรู้มีความครอบคลุม และตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ คือ การจัดการเรียนการสอนเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ครูเป็นกำหนดหัวข้อ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยออกแบบการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

2.2.1 ขั้นตอนการกำหนดปัญหา คือ กระตุ้นความสนใจจากปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และอยู่ในความสนใจของนักเรียน

2.2.2 ขั้นทำความเข้าใจกับปัญหา คือ ผู้สอนจะกระตุ้นนักเรียนด้วยคำถามหรือการเสริมแรง เพื่อให้ให้นักเรียนทำความเข้าใจกับปัญหาที่ยากู้ โดยเน้นให้เกิดการระดมสมอง เพื่อหาแนวทางและวิธีการในการหาคำตอบ โดยมีครูผู้สอนคอยดูแลตรวจสอบเพื่อให้เกิดความถูกต้อง

2.2.3 ขั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้า คือ นักเรียนจะต้องดำเนินการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบร่วมกัน โดยมีการกำหนดกติกา วางเป้าหมาย และดำเนินกิจกรรมตามระยะเวลาที่กำหนด โดยมีครูผู้สอนคอยให้คำชี้แนะและอำนวยความสะดวก

3. ด้านสื่อการเรียนรู้ คือ สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนไปยังนักเรียน สื่อมีความทันสมัย นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติ ใช้ได้ทุกที่ทุกเวลา สื่อเทคโนโลยีสามารถนำมาใช้ในการศึกษาและค้นหาข้อมูล

ขั้นสังเคราะห์ความรู้ คือ นักเรียนแต่ละคนสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการค้นคว้า โดยมีการนำเสนอกันภายในกลุ่ม เพื่อหาข้อสรุป ทบทวนและตรวจสอบความถูกต้อง โดยครูผู้สอนกระตุ้นด้วยคำถาม เพื่อให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น

4. ด้านการวัดและประเมินผล คือ การประเมินตามสภาพจริง ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4.1 ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ คือ นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ และเลือกวิธีที่จะนำเสนอสู่ภายนอก โดยผ่านความเห็นชอบจากครูผู้สอนในการตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมในการนำเสนอ

4.2 ขั้นนำเสนอและประเมินผลงาน คือ นักเรียนแต่ละกลุ่มนำองค์ความรู้ที่ได้ไปนำเสนอตามวิธีการที่ได้กำหนดไว้ เพื่อเผยแพร่ออกสู่สาธารณะ โดยครูผู้สอนประเมินตามสภาพจริง

5. ด้านครูผู้สอน คือ เนื้อหาการสอนมีความแปลกใหม่ ครูผู้สอนกระตุ้นด้วยคำถาม นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และครูผู้สอนมีการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้มีความสนุกสนานและได้ความรู้ร่วมด้วย

6. ด้านนักเรียน คือ นักเรียนให้ความร่วมมือในชั้นเรียน การเรียนการสอนสนุกสนาน นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน กล้าแสดงความคิดเห็น

ขอบเขตประชากร

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการออกแบบการวิจัยที่ดำเนินการสำรวจผลในรูปแบบเชิงปรากฏการณ์และวิเคราะห์ผลตามแนวคิดของ (Colaizzi's method) จึงใช้ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย (Colaizzi, 1978) ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1

ขั้นตอนที่ 1 การเก็บข้อมูลสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยมีขั้นตอนการเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

1.1 ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิชาหน้าที่พลเมือง ฯ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 3 คน ได้แก่ โรงเรียนบ้านคำกลิ้ง จำนวน 1 คน โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม จำนวน 1 คน โรงเรียนราชินูทิศ 2 จำนวน 1 คน เพื่อให้ข้อมูลและสะท้อนผล การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ

1.2 นักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 25 คน

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อสัมภาษณ์ตามประเด็นในขั้นตอนที่ 1 ครบถ้วนแล้วผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ผลตามแนวคิดของ Colaizzi's method ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน (Colaizzi, 1978) ได้แก่

1. ผู้วิจัยนำบทสัมภาษณ์ที่ได้มาถอดข้อความและเรียบเรียงถ้อยคำทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นข้อความเพื่อให้เกิดความเข้าใจในความรู้สึกและประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล
2. ผู้วิจัยตรวจสอบข้อความที่เรียบเรียงและทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้พร้อมตั้งประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ
3. ผู้วิจัยทำความเข้าใจในข้อความให้ตรงกันกับผู้ให้ข้อมูลพร้อมกับกำหนดความหมาย
4. ผู้วิจัยกำหนดความหมายและจัดหมวดหมู่ของข้อความเขียนประเด็นหลักและประเด็นย่อยอย่างชัดเจน
5. ผู้วิจัยรวบรวมผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษา บรรยายเชิงพรรณนาเชื่อมโยงจากปรากฏการณ์ศึกษาด้วยการอธิบายให้ตรงประเด็น

6. ผู้วิจัยอธิบายผลการศึกษาอย่างละเอียดและชัดเจนเท่าที่จะเป็นไปได้

7. ผู้วิจัยนำผลการศึกษาที่ค้นพบจากการศึกษากลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องเมื่อได้ข้อมูลเชิงลึกผู้วิจัยนำไปพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหา

กระบวนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ ในเรื่อง สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2

กลุ่มเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในรายวิชา หน้าที่พลเมือง ฯ จำนวน 25 คน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยเป็นกลุ่ม นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ จากสภาพปัจจุบันและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงพัฒนานวัตกรรมการสอน ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนา การเป็นพลเมืองดี รู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบล บ้านจั่น อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี เพื่อให้นักเรียนมีความตื่นตัว กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีความ กระตือรือร้นในการทำงาน และกล้าแสดงความคิดเห็น รู้สิทธิพื้นฐานของตนเอง นักเรียนได้เรียนรู้ เหมาะสมกับช่วงวัยและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการเรียนรู้ เป็นการปลูกฝังจิตสำนึก ให้กับนักเรียนก่อนเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

ด้านระยะเวลา มิถุนายน พ.ศ. 2566 - พฤษภาคม พ.ศ. 2567

ด้านพื้นที่ ผู้วิจัยใช้พื้นที่การศึกษา คือ โรงเรียนที่ทำการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ดังนี้

1. โรงเรียนบ้านคำกลิ้ง ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
2. โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
3. โรงเรียนราชินูทิศ 2 ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

นิยามศัพท์เฉพาะ

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ คือ กิจกรรมที่ผู้วิจัยออกแบบให้เข้ากับเนื้อหาและบริบท ของนักเรียนในการสอนโดยผ่านการศึกษาจากฐานการเรียนรู้ กิจกรรม โดยในแต่ละฐานจะใช้เวลา ทำกิจกรรม จำนวน 55 นาที ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน คือ นำเข้าสู่บทเรียนโดยการตั้งคำถามกระตุ้นความสนใจของ นักเรียนและการดูคลิปวิดีโอต่าง ๆ ประกอบกับการถาม - ตอบ เพื่อเชื่อมโยงสู่ขั้นดำเนินการสอน
2. ขั้นดำเนินการสอน คือ ครูผู้สอนเปิดประเด็นการเรียนรู้ โดยการอธิบายสลับกับ การถาม-ตอบ และการส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาคำตอบทั้งจากการทำงานร่วมกัน การทำงานกลุ่ม การสืบค้นจากเว็บไซต์หรือหนังสือต่าง ๆ พร้อมทั้งการซักถามเพื่อให้นักเรียนหาคำตอบได้อย่าง หลากหลาย และมีการเลือกใช้สื่อที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้
3. ขั้นวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติ คือ ข้อมูลที่สืบค้นได้จากข้อสงสัยหรือจากประเด็นที่ได้ กำหนดในแต่ละกลุ่ม การหาคำตอบในแต่ละขั้น นักเรียนสามารถนำเสนอข้อมูลที่ได้มาสรุปเป็น รูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกต่อเรื่องที่สืบค้นได้ผ่านการนำเสนอในรูปแบบการนำเสนอ เช่น แผนผังความคิด แผนผังภาพ เป็นต้น

4. **ขั้นสรุปบทเรียน** คือ ให้นักเรียนได้อธิบายองค์ความรู้ที่ได้จากการสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน พร้อมทั้งครูผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนสืบค้นข้อมูลมาได้ เพื่อขยายความและได้องค์ความรู้ที่มีความหลากหลาย ทั้งแนวคิดและข้อมูล

5. **ขั้นประเมินนักเรียน** คือ การสังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน การสืบค้นข้อมูล และทักษะกระบวนการกลุ่ม โดยการประเมินตามสภาพจริงจากการทำงานกิจกรรมในแต่ละกลุ่มของนักเรียน เช่น การถาม - ตอบ โดยคำถามเป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด เป็นต้น

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรื่องราวที่เกิดขึ้น เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากสภาพปัญหาจริงทั้งจากสังคมและสภาพแวดล้อมของนักเรียน โดยมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. **การกำหนดปัญหา** คือ ครูผู้สอนกำหนดปัญหาหรือกำหนดประเด็นปัญหาที่กระตุ้นนักเรียนให้เกิดความอยากรู้ในสภาพบริบทที่ใกล้เคียง

2. **ทำความเข้าใจกับปัญหา** คือ นักเรียนทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหาที่สนใจ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ระดมความคิดร่วมกัน

3. **ดำเนินการศึกษาค้นคว้า** คือ นักเรียนเป็นผู้วางแผน และจุดประสงค์ของการค้นคว้าที่ชัดเจน ครูผู้สอนคอยดูแลให้คำปรึกษาและตรวจสอบความถูกต้อง

4. **สังเคราะห์ความรู้** คือ จากข้อมูลที่นักเรียนได้ร่วมกันค้นคว้า เรื่องสิทธิมนุษยชน วิเคราะห์แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง

5. **สรุปและประเมินค่าของคำตอบ** คือ นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ นำเสนอ โดยครูผู้สอนกำกับดูแล ตรวจสอบข้อมูล และความเหมาะสมของเนื้อหา

6. **นำเสนอและประเมินผลงาน** นักเรียนนำองค์ความรู้ที่ได้ไปนำเสนอตามวิธีการที่ได้กำหนดไว้ โดยครูผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้จากการดำเนินงานของนักเรียนตามสภาพจริง

การเป็นพลเมืองตื่นรู้ คือ นักเรียนเป็นพลเมืองตื่นรู้ ตื่นตัว มีความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อมและมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองได้รับการแสดงออกทางความคิดเห็นมีความกระตือรือร้นในทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองกล้าตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

สิทธิมนุษยชน คือ สิทธิขั้นพื้นฐาน ที่ทุกคนควรได้รับอย่างเท่าเทียมกัน ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพในการดำรงชีวิตและต้องเคารพในความแตกต่างของบุคคล เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นทั้งทางความคิดและการกระทำ

การบูลลี่ (Bully) คือ การกลั่นแกล้งหรือล้อเลียนปมด้อยที่อาจส่งผลทำให้คนอื่นอับอาย ขาดความมั่นใจ รวมถึงการพูดจารุนแรง ส่อเสียดคนอื่น เช่น ไม่สวย อ้วน ด่า ผอม เตี้ย ผมหยิก เป็นต้น

นักเรียน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม ที่กำลังศึกษาอยู่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนได้ความรู้และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอย่างเป็นขั้นตอน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ได้
2. ครูผู้สอนรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
3. ครูผู้สอนได้นวัตกรรมที่เป็นกิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้
4. โรงเรียนมีรูปแบบกิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ และสามารถปรับให้เข้ากับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ได้ และสามารถพัฒนานักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมือง
ตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative
Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน
และเพื่อสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง
สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัด
อุดรธานี ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

- 1.1 ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้
- 1.2 ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้
- 1.3 จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 1.4 การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 1.5 หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม

ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

- 2.1 วิสัยทัศน์
- 2.2 หลักการ
- 2.3 จุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.4 สมรรถนะสำคัญของนักเรียน
- 2.5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 2.6 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

3. แนวคิดและทฤษฎีทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

- 3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์
- 3.2 การออกแบบการสอนที่มีพื้นฐานจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์
- 3.3 แนวคิดพื้นฐานในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์
- 3.4 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้คอนสตรัคติวิสต์
- 3.5 วิธีการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

4. แนวคิด และทฤษฎีการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

- 4.1 ความหมายการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 4.2 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 4.3 ลักษณะของปัญหาที่ใช้ในการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 4.4 กระบวนการและขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 4.5 บทบาทของผู้สอนและนักเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 4.6 ข้อดีและข้อจำกัดของการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 4.7 การประเมินผลการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

5. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองดี

- 5.1 ความหมายของพลเมืองดี
- 5.2 คุณลักษณะของพลเมืองดี

6. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน

- 6.1 ความหมายของสิทธิมนุษยชน
- 6.2 ความสำคัญของสิทธิมนุษยชน
- 6.3 ขอบเขตสิทธิมนุษยชน

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 7.1 งานวิจัยในประเทศ
- 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

8. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยนักเรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ หรือนักเรียนและผู้สอนเป็นผู้ร่วมกันกระทำเพื่อให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2536)

กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและการเรียนรู้ของนักเรียนบรรลุจุดประสงค์ การสอนที่กำหนดไว้ โดยได้สรุปว่า การเรียนรู้ คือ กระบวนการที่บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมอย่างค่อนข้างถาวร อันเนื่องมาจาก ประสบการณ์และการฝึกหัด (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2553)

กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การปฏิบัติต่าง ๆ ของนักเรียนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ผลการเรียนรู้หรือมาตรฐานตัวชี้วัด ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา (วราภรณ์ ศรีวิโรจน์, 2560)

จากความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ กล่าวโดยสรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมที่มีขั้นตอนของการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะสามารถเรียนรู้ ได้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ เกิดการแลกเปลี่ยนแนวความคิด และมีกระบวนการเรียนการสอน ที่ชัดเจนและนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

2. ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากกิจกรรม การเรียนรู้ที่เหมาะสม จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ความสำคัญของการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่มีผลต่อการเรียนรู้ไว้หลายประการ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2553)

1. กิจกรรมช่วยสร้างความสนใจของนักเรียน
2. กิจกรรมจะเปิดโอกาสให้นักเรียนประสบความสำเร็จ
3. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย
4. กิจกรรมช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบ
5. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
6. กิจกรรมช่วยให้นักเรียนได้มีการเคลื่อนไหว
7. กิจกรรมจะช่วยให้นักเรียนได้รู้สึกสนุกสนาน
8. กิจกรรมช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล
9. กิจกรรมช่วยขยายความรู้และประสบการณ์ของนักเรียนให้กว้างขวาง
10. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมความงอกงามและพัฒนาการของนักเรียน
11. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมทักษะ
12. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักทำงานเป็นหมู่
13. กิจกรรมจะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียน
14. กิจกรรมจะช่วยให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้ง ความงามในเรื่องต่าง ๆ

กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรม การเรียนรู้ที่เหมาะสม จะมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างแท้จริง นั่นคือกิจกรรมการเรียนรู้ มีผลต่อนักเรียน ดังนี้ (วราภรณ์ ศรีวิโรจน์, 2560)

1. กระตุ้นความสนใจ สนุกสนาน ตื่นตัวในการเรียน มีการเคลื่อนไหว
2. เปิดโอกาสให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้
3. ปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย การใช้ทักษะชีวิต

4. ฝึกความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลตามศักยภาพ และคุณลักษณะที่ดี

5. ส่งเสริมทักษะกระบวนการต่าง ๆ เช่น การคิดสร้างสรรค์การสื่อสาร การแก้ปัญหา กระบวนการ กลุ่มการบริหารจัดการ ฯลฯ

6. ฝึกการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ตลอดชีวิต

7. สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียน กับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

8. เข้าใจบทเรียนและส่งเสริมพัฒนาการนักเรียนในทุก ๆ ด้าน

สรุปได้ว่า ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสนใจ มีความรับผิดชอบ การเรียนการสอนเป็นไปอย่างสนุกสนานเกิดความเข้าใจในบทเรียน ส่งเสริมทักษะการทำงานและช่วยพัฒนาการให้นักเรียนเรียนรู้อย่างกว้างขวางมีการคิดที่สร้างสรรค์ และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

3. จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีจุดมุ่งหมายดังนี้ (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2536)

3.1 เพื่อสนองความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคนอย่างทั่วถึง ซึ่งนักเรียนแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกันไปในหลาย ๆ ด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงเป็นแนวทางที่จะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ตามความสามารถของตน

3.2 เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและเกิดความสนุกสนาน มีสมาธิ และสนใจในสิ่งที่เรียนโดยไม่เบื่อหน่าย

3.3 เพื่อฝึกให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และทำงาน อย่างมีกระบวนการ

3.4 เพื่อสนองพัฒนาการของนักเรียนทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนมีการเรียนรู้อย่างทั่วถึง และเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ การเรียนรู้มีประสิทธิภาพในเวลาที่จำกัด รวมถึงการเรียนรู้ที่สนุกสนานและเกิดความเข้าใจในเนื้อหา การเรียนรู้ไม่ตึงเครียดมีความสุขในการทำงาน และมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีสมาธิจดจ่อกับการทำงาน กล่าวพูด กล่าวแสดงความคิดเห็น

4. การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรปฏิบัติดังนี้ (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2536)

4.1 ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ความคิดรวบยอด และจุดมุ่งหมายของบทเรียนให้แจ่มแจ้ง

4.2 ศึกษาและทำความเข้าใจในกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพิจารณาเลือกและนำมาใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ความคิดรวบยอด และจุดมุ่งหมาย

4.3 จัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อเป็นการเตรียมตัวนักเรียนให้มีความคิดที่กำลังจะเรียนเรื่องอะไร

4.4 กำหนดรายละเอียดของกิจกรรมในชั้นปฏิบัติว่าจะประกอบกิจกรรมอะไร อย่างไร ใ้ชัดเจน ตลอดจนจะใช้สื่อการเรียนการสอนใดประกอบในกิจกรรมใดบ้าง

4.5 จัดกิจกรรมสรุปบทเรียนหรือสรุปสิ่งที่ได้กระทำไปแล้วทั้งหมดว่าได้ผลเป็นอย่างไรบ้าง เพื่อให้นักเรียนได้แนวคิดที่ถูกต้องในบทเรียนนั้น

สรุปได้ว่า การวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ความคิดรวบยอด ทำความเข้าใจในกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อเป็นการเตรียมตัวนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนพร้อมทั้งสรุปบทเรียนที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5. หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2536)

ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน ได้เป็นอย่างดี โดยยึดหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

5.1 กิจกรรมนั้นต้องแสดงเนื้อหาของความรู้ที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ด้านการปฏิบัติจริง

5.2 กิจกรรมนั้นต้องเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความต้องการ เป็นที่สนใจของนักเรียนและสอดคล้องสัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมของนักเรียน

5.3 ควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และระดับของกลุ่มนักเรียน

5.4 กิจกรรมนั้นต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงทุกคน และทำให้เกิดผล อย่างเต็มที่ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

5.5 ต้องมีจุดมุ่งหมายในการจัดว่าจัดเพื่ออะไร พยายามจัดให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับจุดประสงค์ทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

5.6 มีการจัดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้การเรียนรู้มีความต่อเนื่อง มีการสรุป และรวมทั้งวัดผลการปฏิบัตินั้นด้วย

5.7 ผู้สอนควรมีความเข้าใจวิธีการสอน มีเทคนิคและทักษะต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรม เพื่อที่จะเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสมกับธรรมชาติของเนื้อหาสาระ

5.8 การจัดกิจกรรมต้องใช้เวลาอย่างพอเหมาะ ไม่เร็วหรือนานจนเกินไป นักเรียนอาจจะทำไม่เสร็จหรือเกิดความเบื่อหน่าย

5.9 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งหนึ่ง ๆ ควรจัดให้มีหลายกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย และมีความกระตือรือร้นในการเรียน

5.10 กิจกรรมนั้นควรให้นักเรียนได้เรียนรู้หลาย ๆ ทาง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สังเกต วิเคราะห์และอภิปราย โดยอาจใช้สื่อต่าง ๆ มาประกอบกิจกรรม จะทำให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ได้มากขึ้น

5.11 กิจกรรมนั้นควรส่งเสริมพัฒนาการทางความคิด ให้นักเรียนได้คิดแบบสืบสวน สอบสวน แก้ปัญหาตามแนวทางของตนเองและต้องรู้จักประเมินความคิดของตนเองด้วย

5.12 กิจกรรมนั้นควรมีลักษณะเปิดกว้างแก่นักเรียน ให้มีลักษณะที่แตกต่างกันทั้งใน ด้านเนื้อหาและแนวความคิดคำตอบที่ถูกไม่จำเป็นต้องมีเพียงคำตอบเดียว แต่เป็นการให้นักเรียน ได้รู้จักใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์

5.13 ควรมีการประเมินผลการใช้กิจกรรมทุกครั้งเพื่อค้นหาข้อดี และข้อบกพร่อง ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ จะได้นำผลไปปรับปรุงและแก้ไขในครั้งต่อไป

สรุปได้ว่า หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ การเลือกเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับ ผู้เรียนความต้องการ เป็นที่สนใจของนักเรียน จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่าง บุคคลมีจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้อย่างชัดเจน มีการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนต้องเข้าใจกิจกรรมการจัดการเรียนรู้และสามารถถ่ายทอดการเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง ข้อมูลมีความทันสมัย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

1. วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนานักเรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและ เป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

สรุปได้ว่า เป็นหลักสูตรที่มุ่งหวังพัฒนานักเรียนทุกคน เป็นกำลังของชาติ มีคุณธรรม มีจิตสำนึก และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ และเป็นพื้นฐานที่ดีของพลเมืองโลก

2. หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

2.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

2.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ

2.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้

2.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

2.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

สรุปได้ว่า มีหลักการสำคัญของหลักสูตรแกนกลาง เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองนโยบายชาติ ประเทศและความเป็นพลเมือง เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างหรือยืดหยุ่นตามบริบทสภาพในสังคม ประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมเปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. จุดหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพจึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับนักเรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

3.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลางมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี มีสติปัญญา กล้าคิด กล้าทำ มีแนวทางการแก้ปัญหาโดยมีเหตุและผลในการสนับสนุน พร้อมทั้งการมีสุขภาพทั้งร่างกายและสุขภาพจิตที่ดี มีจิตสำนึก เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

4. สมรรถนะสำคัญของนักเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้นักเรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

4.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

สรุปได้ว่า สมรรถนะสำคัญของนักเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สมรรถนะที่พึงมีทั้ง 5 ด้านเป็นสมรรถนะที่จะเกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนของครูในแต่ละวิชาหรือแต่ละกิจกรรม เพื่อให้เกิดผลดีแก่นักเรียน และเป็นการพัฒนานำไปต่อยอดใช้ในชีวิตประจำวันได้

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

5.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

5.2 ซื่อสัตย์สุจริต

5.3 มีวินัย

5.4 ใฝ่เรียนรู้

5.5 อยู่อย่างพอเพียง

5.6 มุ่งมั่นในการทำงาน

5.7 รักความเป็นไทย

5.8 มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

สรุปได้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในแต่ละข้อเป็นคุณสมบัติที่ควรปลูกฝังเพื่อความเป็นพลเมืองที่ดี เป็นนักเรียนที่ดี และเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ ให้เกิดแก่นักเรียนและเพื่อตัวของนักเรียนเอง และเพื่อให้ นักเรียนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

6. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ

คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ ดังนี้ ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคม ปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลุกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ การดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สรุปได้ว่าวิชาสังคมศึกษา ฯ มีสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีการปฏิบัติตนในการรู้ หน้าที่และบทบาทของตนเอง รู้สิทธิและหน้าที่ กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าคิด เข้าร่วมกิจกรรมที่เกิดขึ้นในสังคม มีการประพฤติปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี การพัฒนาตนเอง และมีค่านิยมที่มีความเหมาะสม และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส. 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส. 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษา พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส. 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยม ที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลก อย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส. 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส. 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส. 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส. 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส. 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้าน ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส. 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส. 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุปรูป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส. 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สรุปได้ว่า สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่กำหนดในการจัดการเรียนการสอน เนื้อหาที่นำมาจัดการเรียนการสอน รวมถึงจุดมุ่งหมายการจัดการเรียนการสอนที่ตรงประเด็น และ

บรรลุตตามวัตถุประสงค์จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษา และสามารถปรับให้เข้ากับสภาพบริบทพื้นที่ ที่ทำการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสูงสุดได้

คุณภาพนักเรียน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง

นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่เป็นต่อการพัฒนา ให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็น พลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของ ห้องเรียน และได้ฝึกหัดในการตัดสินใจ

ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะ การบูรณาการ นักเรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้น และวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง

ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูงต่อไป

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ได้เรียนรู้เรื่องของจังหวัด ภาค และประเทศของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะ ทางกายภาพ สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งการเมืองการปกครอง สภาพเศรษฐกิจโดยเน้น ความเป็นประเทศไทย

ได้รับการพัฒนาความรู้และความเข้าใจ ในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตน ตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธี และพิธีกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น

ได้ศึกษาและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของท้องถิ่น จังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น

ได้ศึกษาเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัดและภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยกับประเทศ เพื่อนบ้าน ได้รับการพัฒนาแนวคิดทางสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่ พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การทำความเข้าใจ ในภูมิภาค ชีวโลกตะวันออกและตะวันตกเกี่ยวกับศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคม และการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ได้เรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิด เรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ได้เรียนรู้และพัฒนาให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณได้รับการพัฒนาแนวคิด และขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์

ได้รับการพัฒนาแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ได้เรียนรู้และศึกษาความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในขั้นสูงตามความประสงค์ได้

ได้เรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่น และประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคมเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในสังคมได้ตลอดชีวิต

สรุปได้ว่า นักเรียนที่จบการศึกษาในแต่ละช่วงชั้นที่เรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ต้องมีคุณสมบัติและสิ่งที่ได้เรียนรู้ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้ในแต่ละช่วงชั้นอย่างชัดเจน เช่น จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 รู้และเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัวสามารถบอกต่อได้ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ศึกษาและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี จังหวัดและภาค จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วัฒนธรรม การเมืองการปกครองและพัฒนาแนวคิด เรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม

แนวคิดและทฤษฎีทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการสร้างความรู้ มีพัฒนาการมาจากปรัชญาปฏิบัตินิยม (Pragmatism) ที่นำโดย James และ Dewey ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 และการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์เกี่ยวกับวิธีการหาความรู้ในปรัชญาวิทยาศาสตร์ (Philosophy of science) ที่นำโดย Popper และ Feyerabend ในครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 20 จากการศึกษาของนักจิตวิทยาคนสำคัญ ๆ เช่น เพียเจต์ (Piaget) ออซูเบล (Ausubel) และเคลลี (Kelly) และพัฒนาต่อมาโดยมีนักศึกษากลุ่มคอนสตรัคติวิสต์ เช่น ไตรเวอร์ (Driver) เบล (Bell) คามิ (Kamil) นอด ดิงส์ (Noddings) วอน เกลเซอร์สเฟลด์ (Von Glasersfeld) เฮนเดอร์สัน (Henderson) และอันเดอร์ฮิลล์ (Underhill) เป็นต้น (ไพจิตร สดวกการ, 2543)

เงื่อนไขการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) สรุปได้ดังนี้ (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2541)

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการลงมือกระทำ (Active Process) ที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคล
2. ความรู้ต่าง ๆ จะถูกสร้างขึ้นด้วยตัวของผู้เรียนเอง โดยใช้ข้อมูลที่ได้รับมาใหม่ร่วมกับข้อมูลหรือความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งประสบการณ์เดิมมาสร้างความหมายในการเรียนรู้ของตนเอง ความรู้และความเชื่อที่แตกต่างกันของแต่ละคน จะขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมและชนบททำเนียบประเพณี และประสบการณ์ของผู้เรียน จะถูกนำมาเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและจะมีผลโดยตรงต่อการสร้างความรู้ใหม่ แนวคิดใหม่หรือการเรียนรู้ขึ้นเอง

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการสร้างความรู้ได้มีการเปลี่ยนจากเดิมที่เน้นการศึกษาปัจจัยภายนอกมาเป็น สิ่งเร้าภายใน ซึ่งได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ หรือกระบวนการรู้คิด กระบวนการคิด (Cognitive processes) ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายในมีส่วนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และความรู้เดิมมีส่วนเกี่ยวข้องและเสริมสร้างความเข้าใจของผู้เรียน แนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม (Constructivism) หรือเรียกชื่อแตกต่างกันไป ได้แก่ สร้างสรรค์ความรู้นิยมหรือสร้างสรรค์ความรู้นิยม หรือการสร้างความรู้ (โครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้, 2544)

คอนสตรัคติวิซึม หมายถึง การเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความรู้โดยนักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ในลักษณะที่มีการตื่นตัวหรือการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้หรือคอนสตรัคติวิซึมเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ของตนเอง โดยให้นักเรียนได้ศึกษาคิด ค้นคว้า ทดลอง ระดมสมอง ศึกษาจากใบความรู้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งจะมีการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นกับความรู้เดิมที่นักเรียนมีอยู่แล้วโดยผู้สอนจะเป็นผู้ช่วยเหลือ

มีการตรวจสอบความรู้ใหม่ ซึ่งสามารถกระทำได้ทั้งการตรวจสอบกันเองระหว่างกลุ่ม หรือผู้สอนช่วยเหลือในการตรวจสอบความรู้ใหม่ (ทศนา แคมมณี, 2548)

กลุ่มคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) เชื่อว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในของผู้เรียน โดยมีผู้เรียนเป็นผู้สร้าง (Construct) ความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็น กับความรู้ความเข้าใจเดิมที่มีมาก่อน โดยพยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์และปรากฏการณ์ ที่ตนพบเห็นมาสร้างเป็นโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Structure) หรือที่เรียกว่า สกีม (Schema) ซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของโครงสร้างทางปัญญา หรือโครงสร้างของความรู้ใน สมองโครงสร้างทางปัญญานี้จะประกอบด้วย ความหมายของสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ภาษาหรือเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสิ่งที่แต่ละบุคคลมีประสบการณ์ หรือเหตุการณ์ อาจเป็นความเข้าใจ หรือความรู้ของแต่ละบุคคล กลุ่มคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) เชื่อว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างมากกว่าการรับ ความรู้ ดังนั้น เป้าหมายของการสอนจะสนับสนุนการสร้างมากกว่าความพยายามในการถ่ายทอด ความรู้ ดังนั้น กลุ่มคอนสตรัคติวิสต์จะมุ่งเน้นการสร้างความรู้ใหม่อย่างเหมาะสมของแต่ละบุคคล และสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญในการสร้างความหมายตามความเป็นจริงเป็นวิธีการที่ นำมาใช้ ในการจัดการเรียนการสอน มีหลักการที่สำคัญว่า ในการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนลงมือกระทำ ในการสร้างความรู้ ซึ่งปรากฏแนวคิดที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการสร้างความรู้ หรือการเรียนรู้ ทั้งนี้ เนื่องมาจากแนวคิดที่เป็นรากฐานสำคัญซึ่งปรากฏจากรายงานของนักจิตวิทยาและนักการศึกษา คือ Jean Piaget ชาวสวิส และ Lev Vygotsky ชาวรัสเซีย ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ Cognitive Constructivist และ Social Constructivist มีรายละเอียด ดังนี้ (สุมาลี ชัยเจริญ, 2551)

1. Cognitive Constructivist มีรากฐานทางปรัชญาของทฤษฎีมาจากความพยายามที่จะเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ ด้วยกระบวนการที่พิสูจน์อย่างมีเหตุผล เป็นความรู้ที่เกิดจากการไตร่ตรอง ซึ่งถือเป็นปรัชญาปฏิบัตินิยม ประกอบกับรากฐานทางจิตวิทยา การเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อพื้นฐานแนวคิดนี้ นักจิตวิทยาพัฒนาการชาวสวิส คือ จิน เพียเจตน์ (Jean Piaget) ทฤษฎีของ Piaget จะแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ Ages และ Stages ซึ่งทั้งสององค์ประกอบนี้จะทำนายว่าเด็กจะสามารถหรือไม่สามารถเข้าใจสิ่งหนึ่งสิ่งใดเมื่อมีอายุแตกต่างกันและทฤษฎีเกี่ยวกับ ด้านพัฒนาการที่จะอธิบายว่า ผู้เรียนจะพัฒนาความสามารถทางการรู้คิด (Cognitive Abilities) ทฤษฎีพัฒนาการที่จะเน้นจุดดังกล่าว เพราะว่าเป็นพื้นฐานหลักสำหรับวิธีการทาง Cognitive Constructivism ทางด้านการเรียนการสอนนั้นมี แนวคิดที่มนุษย์เราต้อง “สร้าง” (Construct) ความรู้ด้วยตนเองโดยผ่านทางประสบการณ์ ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้จะกระตุ้นให้ผู้เรียน สร้างโครงสร้างทางปัญญา หรือเรียกว่า สกีม (Schemas) เมนทอลโมเดล (Mental Model) ในสมองสกีมเหล่านี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Change) ขยาย (Enlarge) และซับซ้อนขึ้นได้ โดยผ่าน ทางกระบวนการดูดซึม (Assimilation) และการปรับเปลี่ยน (Accommodation)

2. Social Constructivism เป็นทฤษฎีที่มีรากฐานมาจาก Vygotsky ได้เน้นเกี่ยวกับบริบทการเรียนรู้ทางสังคม (Social Context Learning) ทฤษฎีพุทธิปัญญาของเพียเจต์ที่ใช้กันมาเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้แบบค้นพบ (Discovery Learning) ซึ่งผู้สอนมีบทบาทค่อนข้างจำกัด ส่วนทฤษฎีของ Vygotsky เปิดโอกาสให้ครูหรือผู้เรียนที่อาวุโสกว่าแสดงบทบาทในการเรียนรู้ของผู้เรียน Cognitive Constructivist และ Social Constructivist อาจมีส่วนคล้ายคลึงกันและแตกต่าง Social Constructivist ของ Vygotsky จะเปิดโอกาสที่จะมีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องกับครูผู้สอนมากกว่า สำหรับทฤษฎีของ Vygotsky ซึ่งเชื่อว่าวัฒนธรรมจะเป็นเครื่องมือทางปัญญาที่จำเป็นสำหรับการพัฒนารูปแบบและคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ได้มีการกำหนดรูปแบบและอัตราการพัฒนามากกว่าที่กำหนดไว้ในทฤษฎีของเพียเจต์ โดยเชื่อว่า ผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีความอาวุโส เช่น พ่อ แม่ และครู จะเป็นเพื่อนำสำหรับเครื่องมือทางวัฒนธรรมรวมถึงภาษาเครื่องมือทางวัฒนธรรมเหล่านี้ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม บริบททางสังคมและภาษาทุกวันนี้ รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

สรุปได้ว่า ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์นั้น เป็นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนได้ศึกษาคิด ค้นคว้า ทดลอง ระดมสมอง ศึกษาจากใบความรู้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งจะมีการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นกับความรู้เดิมที่นักเรียนมีอยู่แล้ว ได้มีทักษะของการทำงานกลุ่ม มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ที่ได้จากการสืบค้นและหาข้อมูลร่วมกัน

2. การออกแบบการสอนที่มีพื้นฐานจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

กลุ่มทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) เชื่อว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างมากกว่าการรับความรู้ เป้าหมายของการสอนจะสนับสนุนการสร้างมากกว่าความพยายามในการถ่ายทอดความรู้ ดังนั้น คอนสตรัคติวิสต์ จะมุ่งเน้นการสร้างความรู้ใหม่อย่างเหมาะสมของแต่ละบุคคล และสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญในการสร้างความหมายตามความเป็นจริง (Duffy, & Cunningham, 1996) เป็นวิธีการที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีหลักการที่สำคัญว่า ในการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนลงมือกระทำในการสร้างความรู้ ซึ่งปรากฏแนวคิดที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการสร้างความรู้ หรือการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากแนวคิดที่เป็นรากฐานสำคัญ ซึ่งปรากฏจากรายงานของจิตวิทยาและนักการศึกษา คือ Jean Piaget ชาวสวิส และ Lev Vygotsky ชาวรัสเซีย ซึ่งในการออกแบบการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์จะอาศัยพื้นฐานจากทั้งสองแนวคิดนี้เป็นรากฐานสำคัญ การนำทฤษฎีการเรียนรู้คอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) ไปใช้ในการเรียนการสอน (สุมาลี ชัยเจริญ, 2551) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ลงมือปฏิบัติ ประสบการณ์ตรง การลองผิด ลองถูก ค้นหาวิธีการแก้ปัญหาเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดูดซึมและการปรับเปลี่ยนของข้อมูล วิธีการที่สารสนเทศถูกนำเสนอ เป็นสิ่งสำคัญเมื่อสารสนเทศถูกนำเข้ามาในฐานะที่เป็นสิ่งช่วยแก้ปัญหา อาจทำหน้าที่เป็นเครื่องมือมากกว่าจะเป็นข้อเท็จจริงอย่างแท้จริง

2. การเรียนรู้ควรเป็นองค์รวม เน้นสภาพจริงและสิ่งที่เป็นจริงในห้องเรียน แบบเพียเจต์ ผู้เรียนจะมีโอกาสสร้างความรู้ผ่านประสบการณ์ความรู้ของตนเองที่ไม่ได้มาจากการบอกหรือการสอนของครู จะมีการเน้นเกี่ยวกับการสอนทักษะเฉพาะน้อยลงและเพิ่มการเน้น เกี่ยวกับการเรียนรู้ในบริบทที่มีความหมายเทคโนโลยี ครูสามารถจัดหาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ จะช่วยขยายพื้นฐานของความคิดรวบยอดและประสบการณ์ของผู้เรียน

ข้อตกลงเบื้องต้นของการออกแบบการสอนที่มีพื้นฐานจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม (Constructivism) (Bednareta, 1991) ได้ให้ข้อตกลงไว้ดังนี้

1. การสร้างการเรียนรู้ (Learning Constructed) ความรู้จะถูกสร้างจากประสบการณ์ การเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างสิ่งขึ้นแทนความรู้ (Representation) ในสมองที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างขึ้น

2. การแปลความหมายของแต่ละคน (Interpretation personal) การเรียนรู้เป็นการแปลความหมายตามสภาพจริง (Real world) ของแต่ละคน การเรียนรู้เป็นผลจากการแปลความหมายตามประสบการณ์ของแต่ละคน

3. การเรียนรู้เกิดจากการลงมือกระทำ (Learning active) การเรียนรู้เป็นการที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ ซึ่งเป็นการสร้างความหมายที่พัฒนาโดยอาศัยพื้นฐานของประสบการณ์

4. การเรียนรู้ที่เกิดจากการร่วมมือ (Learning Collaborative) ความหมายในการเรียนรู้เป็นการต่อรองจากแนวคิด ที่หลากหลาย การพัฒนาความคิดรวบยอดของตนเอง ได้มาจากการร่วมแบ่งปัน แนวคิดที่หลากหลายในกลุ่ม และในขณะเดียวกันก็ปรับเปลี่ยนการสร้างสิ่งที่แทนความรู้ในสมอง (Knowledge representation) ที่สนองตอบต่อแนวคิดที่หลากหลายนั้น หรืออาจกล่าวได้ว่า ในขณะที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยการอภิปรายเสนอความคิดเห็นที่หลากหลายของแต่ละคน ผู้เรียนจะมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างความรู้ของตนด้วยและสร้างความหมายของตนเองขึ้นมาใหม่ ซึ่งตรงกับแนวคิด Cunningham ที่กล่าวว่า "บทบาทของการศึกษา คือ การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกับคนอื่นจากการร่วมแสดงแนวคิดที่หลากหลายที่จะทำให้เกิดปัญหาเฉพาะและนำไปสู่การเลือกจุดหรือสถานการณ์ที่พวกเขาจะยอมรับในระหว่างกัน...."

5. การเรียนรู้ที่เหมาะสม (Learning Situated) ควรเกิดขึ้นในสภาพชั้นเรียนจริง (Situating or anchored) "การเรียนรู้ต้องเหมาะสมกับบริบทของสภาพจริง หรือสะท้อนบริบทที่เป็นสภาพจริง"

6. การทดสอบเชิงการบูรณาการ (Testing Integrated) การทดสอบควรจะเป็นการบูรณาการเข้ากับการกิจกรรมการเรียน (Task) ไม่ควรเป็นกิจกรรมที่แยกออกจากบริบทการเรียนรู้ การวัดการเรียนรู้ เป็นวิธีการที่ผู้เรียนใช้โครงสร้างความรู้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้เกิดการคิดในเนื้อหาการเรียนรู้นั้น ๆ

สรุปได้ว่า การออกแบบการสอนที่มีพื้นฐานจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เป็นการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่เกิดจากประสบการณ์ การคิดค้น การลองผิด ลองถูกเพื่อหาคำตอบที่เกิดจากประเด็นปัญหาหรือข้อสงสัยที่เกิดขึ้น และพัฒนามาเป็นการคิดแบบรวมยอด การลงมือปฏิบัติที่มากกว่าการเรียนรู้เพียงผ่านทฤษฎี โดยมุ่งเน้นการเรียนการสอนโดยการปฏิบัติ

3. แนวคิดพื้นฐานในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เป็นรากฐานสำคัญซึ่งปรากฏจากรายงานของนักจิตวิทยาและนักการศึกษา คือ Jean Piaget ชาวสวิส และ Lev Vygotsky ชาวรัสเซีย ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ Cognitive Constructivism และ Social Constructivism (สุมาลี ชัยเจริญ, 2551) มีรายละเอียดดังนี้

3.1 Cognitive Constructivism มีพื้นฐานมาจากแนวคิดของ Piaget แนวคิดของทฤษฎีนี้ เน้นผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ โดยเป็นผู้สร้างความรู้ โดยการลงมือกระทำ Piaget เชื่อว่า ถ้าผู้เรียนถูกกระตุ้นด้วยปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา (Cognitive conflict) หรือเรียกว่า เกิดการเสียสมดุลทางปัญญา (Disequilibrium) ผู้เรียนต้องพยายามปรับโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive structuring) ให้เข้าสู่ภาวะสมดุล (Equilibrium) โดยวิธีการดูดซึม (Assimilation) ได้แก่ การรับข้อมูลใหม่จากสิ่งแวดล้อมเข้าไปไว้ในโครงสร้างทางปัญญา และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา (Accommodation) คือ การเชื่อมโยงโครงสร้างทางปัญญาเดิม หรือความรู้เดิมที่มีมาก่อนกับข้อมูลข่าวสารใหม่ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปรับโครงสร้างทางปัญญาเข้าสู่ภาวะสมดุล หรือสามารถที่จะสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมาได้หรือเกิดการเรียนรู้นั่นเอง

3.2 Social Constructivism เป็นทฤษฎีที่มีรากฐานมาจาก Vygotsky ซึ่งมีแนวคิดที่สำคัญที่ว่า "ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาด้านพุทธิปัญญา" รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพในการพัฒนาด้านพุทธิปัญญาที่อาจมีข้อจำกัดเกี่ยวกับช่วงของการพัฒนาที่เรียกว่า Zone of Proximal Development ถ้าผู้เรียนอยู่ต่ำกว่า Zone of Proximal Development จำเป็นที่จะต้องได้รับการช่วยเหลือในการเรียนรู้ ที่เรียกว่า Scaffolding และ Vygotsky เชื่อว่าผู้เรียนสร้างความรู้โดยผ่านทาง การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น ได้แก่ เด็ก กับ ผู้ใหญ่ พ่อแม่ ครูและเพื่อน ในขณะที่เด็กอยู่ในบริบทของสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural context)

สรุปได้ว่า แนวคิดพื้นฐานในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์นั้น เป็นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ การเชื่อมโยงประเด็นปัญหาจากประเด็นปัญหาใหม่เชื่อมสู่ประเด็นปัญหาเดิมที่เกิดขึ้นที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่กับสิ่งที่เกิดขึ้น โดยผ่านทาง การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น ได้แก่ เด็ก กับ ผู้ใหญ่ พ่อแม่ ครูและเพื่อน โดยจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ในหลากหลายบทบาทที่เกิดขึ้น

4. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้คอนสตรัคติวิสต์

DeVries, & Kohlberg (1987) ได้เสนอแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Piaget ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้คือ

- 4.1 ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองตามความสนใจ
- 4.2 ครูมีบทบาทเป็นเหมือนเพื่อน ผู้แนะนำกระตุ้น ให้ผู้เรียนได้ริเริ่ม เล่น ทดลอง ให้เหตุผล และให้ความร่วมมือกับผู้เรียน ใช้การควบคุมหรือออกคำสั่งกับผู้เรียนน้อยที่สุด
- 4.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมมือกับบุคคลอื่น ได้เรียนรู้และแก้ปัญหา ความขัดแย้งอย่างสันติวิธี

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้คอนสตรัคติวิสต์ เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ บทบาทของครูเป็นผู้กระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน สร้างบรรยากาศของการจัดการเรียนรู้ให้มีความน่าสนใจ มีองค์ความรู้ในการถ่ายทอดผ่านการปฏิบัติ แสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนตามโอกาสที่เหมาะสม

5. วิธีการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

จิราภรณ์ ศิริทวี (2541) กล่าวว่า หัวใจสำคัญของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีที่สุด คือ

- 5.1 ผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นเจ้าของการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริง ไม่ใช่การเรียนรู้ด้วยการบอกเล่า แต่ต้องเรียนรู้ด้วยความเข้าใจซึ่งมีแหล่งความรู้มาจากการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรม
- 5.2 ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีผ่านกระบวนการกลุ่ม ซึ่งจะช่วยเสริมให้เกิดการร่วมมือในการทำงาน ส่งผลถึงทักษะทางสังคมไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือกัน ความรับผิดชอบ การเป็นผู้นำ ผู้ตามการตัดสินใจ การแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง
- 5.3 ครูจะต้องสื่อสารออกมาในลักษณะของการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดมากกว่าที่จะบอกหรือตอบคำถามผู้เรียนตรง ๆ บทบาทของครูจึงเป็นแค่ผู้ชี้แนะไม่ใช่ผู้ชี้นำการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

สรุปได้ว่า วิธีการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์นั้น นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากปัญหา จากการทำงานกลุ่ม การลองผิด ลองถูก โดยครูผู้สอนมีบทบาทกระตุ้นการเรียนรู้และการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้พร้อมสำหรับการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

แนวคิด และทฤษฎีการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

1. ความหมายการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning หรือ PBL) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) เป็นทฤษฎีที่มาจากแนวคิดของ Piaget และ Lev Vygotsky โดยให้นักเรียนสร้างความรู้ใหม่ จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในโลกเป็นบริบทของการเรียนรู้ (Learning Context) เพื่อให้นักเรียน เกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาไปพร้อมกันด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจและการแก้ไขปัญหาเป็นหลัก ถ้ามองในแง่ของยุทธศาสตร์การสอน PBL เป็นเทคนิคการสอน ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เผชิญหน้ากับปัญหาด้วยตนเอง จะทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการคิดหลายรูปแบบ เช่น การคิดวิจารณ์ญาณ คิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ ฯลฯ

Barrow, H. (2000) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดจากแนวความคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม โดยให้นักเรียน สร้างความรู้ใหม่ จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงเป็นบริบทของการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิด ทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาด้วย

Neufeld, & Barrow (1974) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เป็นผลจากการแก้ปัญหา โดยใช้ความรู้ที่นักเรียนทำการสืบค้นเอง

Barrows (2000) หมายถึง การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก วิธีการเรียนรู้บนหลักการของการใช้ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นในการเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่เดิม ให้ผสมผสานกับข้อมูลใหม่ แล้วประมวลเป็นกับความรู้ใหม่

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและมีความสำคัญต่อนักเรียน ตัวปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของตัวปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบนี้มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนานักเรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองซึ่งนักเรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อนักเรียน

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้ การวิเคราะห์ สืบค้นข้อมูล รวมถึงการนำเสนอข้อมูลโดยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน การแก้ปัญหาอย่างเข้าใจ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นทักษะสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและเผยแพร่สิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สรุปได้ดังนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550)

2.1 ต้องมีสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและเริ่มต้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้

2.2 ปัญหาที่นำมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นพบเห็นได้ในชีวิตจริงของนักเรียนหรือมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริง

2.3 นักเรียนเรียนรู้โดยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) ค้นหาและแสวงหาความรู้คำตอบด้วยตนเอง ดังนั้น นักเรียนจึงต้องวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง บริหารเวลาเอง คัดเลือกวิธีการเรียนรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ รวมทั้งประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.4 นักเรียนเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย เพื่อประโยชน์ในการค้นหาความรู้ ข้อมูลร่วมกัน เป็นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุและผล ฝึกให้นักเรียนมีทักษะในการรับส่งข้อมูล เรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และฝึกการจัดระบบตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นทีม ความรู้คำตอบที่ได้มีความหลากหลายองค์ความรู้จะผ่านการวิเคราะห์โดยนักเรียน มีการสังเคราะห์และตัดสินใจร่วมกันการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนี้ นอกจากจัดการเรียนเป็นกลุ่มแล้วยังสามารถจัดให้นักเรียนเรียนรู้เป็นรายบุคคลได้ แต่อาจทำให้นักเรียนขาดทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.5 การเรียนรู้มีลักษณะการบูรณาการความรู้และบูรณาการทักษะกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้และคำตอบที่กระจ่างชัด

2.6 ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้จะได้มาภายหลังจากผ่านกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานแล้วเท่านั้น

2.7 การประเมินผลเป็นการประเมินผลจากสภาพจริง โดยพิจารณาจากการปฏิบัติงาน ความก้าวหน้าของนักเรียน

สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการที่ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้ ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน และเพื่อฝึกให้นักเรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาด้วยเหตุผล มีการบูรณาการทักษะกระบวนการต่าง ๆ เพื่อค้นหาคำตอบและคำตอบต้องมีความชัดเจนโดยใช้รูปแบบการประเมินตามสภาพจริง

3. ลักษณะของปัญหาที่ใช้ในการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สิ่งสำคัญที่สุดคือปัญหาหรือสถานการณ์ที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ลักษณะสำคัญของปัญหามี ดังนี้

3.1 เกิดขึ้นในชีวิตจริงและเกิดจากประสบการณ์ของนักเรียนหรือนักเรียนอาจมีโอกาสเผชิญกับปัญหานั้น

3.2 เป็นปัญหาที่พบบ่อย มีความสำคัญ มีข้อมูลประกอบเพียงพอสำหรับการค้นคว้า

3.3 เป็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบชัดเจนตายตัว เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน คลุมเครือ หรือนักเรียนเกิดความสงสัย

3.4 เป็นปัญหาอยู่ในความสนใจ เป็นสิ่งที่อยากรู้ แต่ไม่รู้

3.5 ปัญหาที่สร้างความเดือดร้อน เสียหาย เกิดโทษภัยและเป็นสิ่งไม่ดีหากใช้ข้อมูล โดยลำพังคนเดียวอาจทำให้ตอบปัญหาผิดพลาด

3.6 เป็นปัญหาที่มีการยอมรับว่าจริง ถูกต้อง แต่นักเรียนไม่เชื่อว่าจริง ไม่สอดคล้องกับความคิดของนักเรียน

3.7 ปัญหาที่อาจมีคำตอบหรือมีแนวทางในการแสวงหาคำตอบได้หลายทาง ครอบคลุมการเรียนรู้ที่กว้างขวางหลากหลายเนื้อหา

3.8 เป็นปัญหาที่มีความยากความง่าย เหมาะสมกับพื้นฐานของนักเรียน

3.9 เป็นปัญหาที่ไม่สามารถหาคำตอบได้ทันที ต้องการการสำรวจค้นคว้าและการรวบรวมข้อมูลหรือทดลองดูก่อน จึงจะได้คำตอบไม่สามารถที่จะคาดเดาหรือทำนายได้ง่าย ๆ ว่าต้องใช้ความรู้ อะไร ยุทธวิธีในการสืบเสาะหาความรู้จะเป็นอย่างไรหรือคำตอบ หรือผลของความรู้เป็นอย่างไร

สรุปได้ว่า ลักษณะของปัญหาที่ใช้ในการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นลักษณะของปัญหาที่เกิดขึ้นจริงจากประสบการณ์และเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ยังไม่มีคำตอบของปัญหาที่ตายตัว มีความซับซ้อนคลุมเครือ อยู่ในความสนใจ ทำให้อยากรู้ อยากเห็น แต่ยังไม่สามารถรู้ได้ และเป็นปัญหาที่สร้างความเดือดร้อนให้คนอื่น รวมถึงตนเอง ครอบคลุมเนื้อหาอย่างกว้างขวางสอดคล้องกับบริบทของนักเรียน สามารถสืบค้นข้อมูลได้หลายด้าน

4. กระบวนการและขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) สำหรับรายละเอียดแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา เป็นขั้นที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ต่าง ๆ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และมองเห็นปัญหา สามารถกำหนดสิ่งที่ปัญหาที่นักเรียนอยากรู้อยากเรียนได้และเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา นักเรียนจะต้องทำความเข้าใจปัญหา ที่ต้องการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนจะต้องสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า นักเรียนกำหนดสิ่งที่ต้องเรียนดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยวิธีการหลากหลาย

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ เป็นขั้นที่นักเรียนนำความรู้ที่ได้ค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเอง และประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนนำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบองค์ความรู้และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย นักเรียนทุกกลุ่มรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาร่วมกันประเมินผลงาน

สรุปได้ว่า กระบวนการและขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1) กำหนดปัญหา 2) ทำความเข้าใจกับปัญหา 3) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า 4) สังเคราะห์ความรู้ 5) สรุปและประเมินค่าของคำตอบ และ 6) นำเสนอและประเมินผลงาน

5. บทบาทของผู้สอนและนักเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

บทบาทของผู้สอน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ผู้สอนมีบทบาทโดยตรงต่อการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นลักษณะของผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ควรมีลักษณะดังนี้

1. ผู้สอนต้องมุ่งมั่น ตั้งใจสูง รู้จักแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
2. ผู้สอนต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเข้าใจศักยภาพของนักเรียนเพื่อสามารถให้คำแนะนำ ช่วยเหลือนักเรียนได้ทุกเมื่อทุกเวลา
3. ผู้สอนต้องเข้าใจขั้นตอนของแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน อย่างถ่องแท้ชัดเจนทุกขั้นตอน เพื่อจะได้แนะนำให้คำปรึกษาแก่นักเรียนได้ถูกต้อง
4. ผู้สอนต้องมีทักษะและศักยภาพสูงในการจัดการเรียนรู้ และการติดตามประเมินผลการพัฒนาของนักเรียน
5. ผู้สอนต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกด้วยการจัดหา สนับสนุนสื่ออุปกรณ์เรียนรู้ให้เหมาะสมเพียงพอ จัดเตรียมแหล่งเรียนรู้ จัดเตรียมห้องสมุด อินเทอร์เน็ต ฯลฯ
6. ผู้สอนต้องมีจิตวิทยาสร้างแรงจูงใจแก่นักเรียน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการตื่นตัวในการเรียนรู้ตลอดเวลา

7. ผู้สอนต้องชี้แจงและปรับทัศนคติของนักเรียนให้เข้าใจและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้
แบบนี้

8. ผู้สอนต้องมีความรู้ ความสามารถ ด้านการวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง
ให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและเจตคติให้ครบทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้สอน ครูผู้สอนต้องมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
เข้าใจขั้นตอนในกระบวนการจัดการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกให้กับนักเรียน ชี้แจงพร้อมทั้งอธิบาย
เพิ่มเติม และต้องมีความรู้ความสามารถ มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

บทบาทนักเรียน

วัลลี สัตยาชัย (2547) สรุปบทบาทหน้าที่ของนักเรียนหรือผู้นำกลุ่ม

1. เป็นผู้เริ่มหรือนำการอภิปราย
2. กระตุ้นให้สมาชิกภายในกลุ่มทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกัน
3. ควบคุมดูแลให้กระบวนการอภิปรายเป็นไปตามขั้นตอนที่ได้วางไว้
4. คอยจับประเด็นที่สมาชิกกลุ่มอภิปราย
5. ควบคุมและรักษาเวลาให้เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้
6. ดูแลให้ผลของกระบวนการกลุ่มเป็นไปตามวัตถุประสงค์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) สรุปบทบาทของนักเรียนในการจัดการเรียน
การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ว่า

1. นักเรียนต้องปรับทัศนคติในบทบาทหน้าที่และการเรียนของตนเอง
2. ใฝ่เรียน มีความรับผิดชอบสูง รู้จักการทำงานนักเรียนต้องมีคุณลักษณะด้านการใฝ่
ร่วมกันอย่างเป็นระบบ
3. นักเรียนต้องได้รับการวางพื้นฐาน และฝึกทักษะที่จำเป็นในการเรียน เรียนรู้ที่เน้น
นักเรียนเป็นสำคัญ เช่น กระบวนการคิด การสืบค้นข้อมูล การทำงานกลุ่ม การอภิปราย ตามรูปแบบ
การการสรุป การนำเสนอผลงาน และการประเมินผล
4. นักเรียนต้องมีทักษะการสื่อสารที่ดีพอ

สรุปได้ว่า บทบาทนักเรียน คือ การกระตุ้นเพื่อนในกลุ่มเป็นผู้นำเสนอดูแลและควบคุม
กระบวนการอภิปรายกลุ่มให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ นักเรียนเป็นผู้นำการค้นหาและช่วยกัน
หาแนวทางการแก้ปัญหาาร่วมกัน

6. ข้อดีและข้อจำกัดของการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีจุดเด่นและจุดด้อยอะไรบ้าง จากงานวิจัยหลายชิ้นพบว่าการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีดังนี้

ข้อดี

1. นักเรียนจะมีทักษะในการตั้งสมมติฐานและการให้เหตุผลดีขึ้น สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. ทำงานเป็นกลุ่มและสื่อสารกับผู้อื่นได้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพ ความคงอยู่ของความรู้ นานกว่าการเรียนรู้แบบบรรยาย
3. บรรยากาศการเรียนรู้มีชีวิตชีวา จูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้มากขึ้น และยังส่งเสริมความร่วมมือและการทำงานร่วมกันระหว่างภาควิชาหรือหน่วยงาน

ข้อจำกัด

1. ครูมีความกังวลว่านักเรียนจะมีความรู้ต่ำลง ความรู้ที่ได้รับจะไม่เป็นระบบ ความถูกต้องของเนื้อหาหรือข้อมูลที่ นักเรียนไปค้นคว้าศึกษามา
2. ครูต้องมีทักษะที่หลากหลายมากกว่าการสอนแบบบรรยาย ในส่วนขอนักเรียนจะกังวลเกี่ยวกับความถูกต้องของเนื้อหา ไม่มั่นใจว่าสิ่งที่ตนเองไปเรียนรู้มาถูกต้องหรือไม่
3. ขอบเขตของการเรียนรู้ต้องเรียนรู้มากน้อยเพียงไร รวมถึงความแตกต่างกันของครูหรือผู้สอนประจำกลุ่ม นอกจากนี้อาจยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับงบประมาณหรือสิ่งสนับสนุนที่ใช้จำนวนครู การบริหารจัดการ ซึ่งต้องมีการประสานงานและร่วมมือกันอย่างดีระหว่างภาควิชาและเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า ข้อดีและข้อจำกัดของการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ข้อดี คือ สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน บรรยากาศในชั้นเรียนเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ส่วนข้อจำกัดคือ ครูควรมีทักษะการสอนที่มีความหลากหลายมากกว่าการบรรยาย เน้นการใช้สื่อ การบูรณาการ พร้อมทั้งปัญหาต้องสอดคล้องกับบริบทของนักเรียน

7. การประเมินผลการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

วัลลิ สัตยาชัย (2547) กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จะต้องวัดแลประเมินให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในส่วนของกระบวนการและผลงาน ทั้งด้านความรู้ ทักษะการทำงานทุกด้านตลอดจนเจตคติโดย การประเมินจะต้องมีทั้งการประเมินความก้าวหน้าระหว่างเรียน และการประเมินตัดสินผลหลังจากเรียนเสร็จสิ้นซึ่งผู้สอนอาจแบ่งขั้นตอนการประเมินเพื่อการวางแผนที่ดีได้ดังนี้

7.1 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมิน

7.2 พิจารณาขอบเขต เกณฑ์วิธีการ และสิ่งที่จะประเมิน เช่น ประเมินพัฒนาการด้านการนำเสนอความรู้ ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายทางการศึกษาทั้ง 3 ด้านคือความรู้ เจตคติ และทักษะกลไก

7.3 กำหนดผู้ประเมินว่ามีใครบ้างที่จะเป็นผู้ประเมิน โดยผู้ประเมินควรครอบคลุมทุกด้านของกิจกรรม เช่น นักเรียนนักศึกษาประเมินตนเอง เพื่อนประเมิน ครูอาจารย์ประเมิน ผู้ปกครองประเมิน เจ้าหน้าที่และบุคคลที่ร่วมปฏิบัติงาน เช่น กรณีของนักศึกษาแพทย์ที่ปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยก็อาจใช้พยาบาลและผู้ป่วยร่วมประเมินด้วย

7.4 เลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย โดยต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและวัตถุประสงค์รายวิชา รวมไปถึงสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมิน เช่น ใช้การทดสอบ ใช้การสัมภาษณ์ ใช้การสังเกตพฤติกรรม ใช้แบบสอบถาม ใช้การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง ใช้แบบประเมินตนเอง ใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นต้น

7.5 กำหนดเวลาและสถานที่ที่จะประเมิน เช่น การประเมินระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่ม การประเมินระหว่างทำโครงการ

7.6 วิเคราะห์ผลและจัดการข้อมูลการประเมิน โดยนำเสนอรายการกระบวนการแฟ้มสะสมผลงาน การบันทึกข้อมูล ผลการสอบ

7.7 สรุปผลการประเมินเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องของการเรียนรู้และพัฒนานักเรียน รวมทั้งปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และในกรณีที่เป็นการประเมินผลสรุปรวมเพื่อตัดสินผลการเรียนควรพิจารณาใช้เกณฑ์ที่กำหนด และนำผลการประเมินระหว่างเรียนมาประกอบการพิจารณาด้วยเสมอ

สรุปได้ว่า การประเมินผลการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน จะต้องวัดแลประเมินให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในส่วนของกระบวนการและผลงานทั้งด้านความรู้ ทักษะการทำงานทุกด้าน ประเมินพัฒนาการด้านการนำเสนอความรู้ เลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย โดยต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและวัตถุประสงค์รายวิชาพร้อมทั้งวิเคราะห์ผลและจัดการข้อมูลการประเมินและสรุปผลการประเมินเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องของการเรียนรู้และพัฒนา นักเรียนรวมทั้งปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองตื่นรู้

1. ความหมายของพลเมืองตื่นรู้

พลเมืองตื่นรู้ (Active citizen) หมายถึง พลเมืองตื่นตัว พลเมืองตื่นรู้ พลเมือง แข็งขัน หรือพลเมืองใส่ใจสังคม "พลเมืองตื่นตัวหรือพลเมืองตื่นรู้" หมายถึง ความสนใจของพลเมืองและชุมชนที่ทำงานร่วมกันทั้งโดยตรงหรือผ่านการเลือกตั้งตัวแทนเพื่อใช้อำนาจทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ในการแสวงหาเป้าหมายร่วมกัน การเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการตัดสินใจ การเมือง ประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลชุมชนที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือและอาสาสมัคร เช่น การช่วยเหลือสวัสดิการสาธารณะ โดยการดูแลผู้สูงอายุเด็กหรือคนพิการ การร่วมมือและการใช้ชีวิตกับผู้อื่น การพูดคุยและรับฟังผู้อื่น การใช้ข้อมูลเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและการกระทำ และการลงมือกระทำเพื่อบรรลุเป้าหมายที่เห็นพ้องร่วมกัน พลเมืองตื่นตัวจะตระหนักถึงเรื่องของสิทธิและความรับผิดชอบ ความสมดุลระหว่างสองสิ่งนี้เป็นสิ่งพึงปรารถนาเพราะช่วยให้ความยั่งยืนของสังคม พลเมืองตื่นตัวนี้จะเกี่ยวข้องกับค่านิยมเหล่านี้ ประชาธิปไตย หลักนิติธรรม เสรีภาพส่วนบุคคล การเคารพซึ่งกันและกัน รวมถึงการยอมรับความศรัทธาและความเชื่อที่แตกต่างกัน การเป็นสมาชิกของชุมชนและการสนับสนุนชุมชนและประเทศ การลงคะแนนเลือกตั้ง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการดูแลตัวเอง ดูแลชุมชนของตนและโลกของเราล้วนเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นพลเมือง (วรากรณ์ สามโกเศศ, 2015)

สรุปได้ว่า พลเมืองตื่นรู้ หมายถึง พลเมืองที่มีความกระตือรือร้น กล้าคิด กล้าตัดสินใจมีส่วนร่วมทางการเมือง ตระหนักถึงสิทธิ เสรีภาพ ความรับผิดชอบและเคารพความแตกต่างของบุคคล ยอมรับความศรัทธาและความเชื่อที่แตกต่างกัน

2. คุณลักษณะของพลเมืองตื่นรู้

คุณลักษณะของพลเมืองตื่นตัว คือ ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองได้รับเนื่องจากทุกคนเมื่อเกิดมาได้รับสิทธิจากรัฐ ต้องมีความรับผิดชอบในการตอบแทนให้แก่รัฐในฐานะสมาชิกของรัฐเมื่อเกิดมาก็มีสัญชาติ และมีสิทธิได้รับประโยชน์ต่าง ๆ จากภาครัฐ เช่น ได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมาย สิทธิตามกฎหมายต่าง ๆ ในฐานะพลเมือง ต้องมีความรับผิดชอบต่อโลกสิ่งแวดล้อมในฐานะมนุษย์ที่ได้รับประโยชน์โดยธรรมชาติ เช่น ปัญหาเรื่องโลกร้อน การใช้พลังงานต่าง ๆ เท่าที่จำเป็น อาสาสมัครร่วมรณรงค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ มีจิตสาธารณะไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีบทบาทในชุมชน มีจิตอาสา (กระทำสิ่งต่าง ๆ โดยไม่หวังผลตอบแทนแก่ตนเอง) และจิตสาธารณะ (มีจิตที่เห็นแก่ประโยชน์ของสังคมเป็นหลัก) ศรัทธาในการริใช้เคล็ดลับทรัพยากรเพื่อถนอมสิ่งแวดล้อม รักสันติภาพ ร่วมบริจาคทรัพยากรเพราะตระหนักดีว่าเป็นความรับผิดชอบต่อตนเอง (วรากรณ์ สามโกเศศ, 2015) มีความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เป็นผู้ที่มีความเข้าใจเรื่องการมี

ส่วนร่วมตามหลักประชาธิปไตย มีความตระหนักรู้ในสิ่งที่ตนทำเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ (กันทรารกร จรัสมาธูสร, 2560; มูลนิธิสยามกัมมาจล, 2563) ได้กล่าวถึงลักษณะของพลเมืองต้นตัวว่าเป็นคนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองที่ดีตามกฎหมาย อาทิ ไปเลือกตั้ง เสียภาษี เกณฑ์ทหาร ฯลฯ ประกอบสมาชิกฯ ดำรงตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีงาม มีจิตอาสา เอื้อเฟื้อแบ่งปัน ใช้ศักยภาพของตัวเองที่มีอยู่ช่วยเหลือหรือสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคมอย่างสม่ำเสมอ ไม่นิ่งดูเฉยต่อปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมส่วนรวม มีสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ยึดถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นคุณค่าหลักในการดำเนินชีวิต ให้ความสำคัญต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างหรือผลัดความเป็นธรรม ความเสมอภาค ความผาสุกร่วมกันของคนในสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ซึ่งสรุปได้ว่า คุณแลตนเองได้ สามารถรับผิดชอบตนเองได้ ไม่เป็นภาระผู้อื่น เคารพกติกา อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุข รู้สิทธิรู้หน้าที่ เคารพความแตกต่างหลากหลาย เคารพสิทธิผู้อื่น ให้ความสำคัญกับความเสมอภาค ไม่ดูเฉยเรื่องส่วนรวมความรับผิดชอบต่อส่วนรวมพลเมืองของชุมชน รัฐ หรือพลเมืองของโลก ต้องมีการตระหนักถึงการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และความกังวลร่วมกัน ด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ให้ความสนใจกับประเด็นทางการเมืองที่เกี่ยวกับการตัดสินใจทางนโยบายโดยตรงหรือโดยอ้อม มีทัศนคติของความอดกลั้นในตนเองของพลเมือง ให้น้ำหนักกับสิ่งที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันมากกว่าส่วนบุคคล เปิดกว้างสู่การมีส่วนร่วมอย่างตั้งใจโดยการตัดสินใจของตนเอง พร้อมทั้งจะอธิบายสถานะของตนเอง ฟังมุมมองของคนอื่น และทบทวนความคิดเห็นของตน (Ahern, 2006) ต้องการให้เด็กได้เรียนรู้ มีความรู้สึก คิดและกระทำด้วยความเคารพต่อตนเองและผู้อื่น เด็กต้องคำนึงถึงความเป็นอยู่ของตัวเองในขณะเดียวกันก็คำนึงถึงความต้องการและความรู้สึกของผู้อื่นด้วย ต้องรับรู้และให้เกียรติผู้อื่นตามหลักการประชาธิปไตย (Hanson, 2019) มีบทบาทในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่ดีขึ้นและพัฒนาทักษะและทัศนคติของการเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น พลเมืองที่กระตือรือร้นไม่เพียงแต่รู้ถึงสิทธิและความรับผิดชอบของพวกเขาเท่านั้น แต่พวกเขายังแสดงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันกับผู้อื่นและพร้อมที่จะตอบแทนสังคม (Practice, 2016) คุณลักษณะของพลเมืองต้นตัวที่ควรมีในระดับเด็กและเยาวชนไทย ซึ่ง (คุณคิม จงสถิตย์วัฒนา, 2560) ได้สรุปไว้ค่อนข้างแตกต่างจากนักวิชาการท่านอื่นมี 7 ประการดังนี้

1. มีจิตสำนึกพลเมืองดี รู้จักหน้าที่ มีจริยธรรม เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาได้
3. สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ แสดงทัศนคติได้อย่างสร้างสรรค์
4. ใส่ใจสิ่งแวดล้อม รักธรรมชาติ แผ่นดิน อยู่กับธรรมชาติอย่างสุนทรีย์
5. มีภาวะผู้นำ มุ่งมั่น รับผิดชอบ กล้าตัดสินใจ มีอุดมการณ์
6. มีทักษะประกอบอาชีพ
7. สร้างสรรค์ต่อยอด คิดนอกกรอบ

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของพลเมืองตื่นรู้ หมายถึง เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบทั้งตนเองและส่วนรวม มีจิตสาธารณะ เห็นประโยชน์ส่วนร่วมเป็นสำคัญ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ และกล้าแสดงความคิดเห็น รับฟังมุมมองการคิดของคนอื่น มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีและที่สำคัญ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ช่วยเหลือและสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่น

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน

1. ความหมายของสิทธิมนุษยชน

ดำรงค ฐานติ (2560) ได้ระบุว่า สิทธิมนุษยชน (Human Rights) เป็นที่รู้จักและถูกใช้อย่างแพร่หลายนับตั้งแต่ สงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลงเมื่อปี พ.ศ. 2488 และได้มีการจัดตั้งองค์การสหประชาชาติ เป็นต้นมา นอกจากนี้ยังมีคำอื่นที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าสิทธิมนุษยชนปรากฏแพร่หลายอยู่ด้วย เช่นกัน ได้แก่ สิทธิธรรมชาติ (Natural Rights) สิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Rights) และสิทธิของความเป็นมนุษย์ (Rights of Man) เป็นต้น ถึงแม้ในกฎบัตรสหประชาชาติ จะได้กล่าวถึงสิทธิมนุษยชนไว้ในที่ต่าง ๆ หลายแห่ง แต่ก็มิได้ให้คำจำกัดความของคำว่า สิทธิมนุษยชนไว้อย่างใด ถ้าจะแปลความหมายตามตัวอักษร สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิ ของความเป็นมนุษย์ ผู้ที่เป็นมนุษย์ย่อมมีสิทธิดังกล่าวตั้งแต่เกิดจนตายโดยปราศจากเงื่อนไข หรือข้อจำกัดของกฎหมาย ก่อนที่จะวิเคราะห์ความหมายของสิทธิมนุษยชนโดยละเอียด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทราบความหมายของคำต่าง ๆ ที่ใกล้เคียง รวมทั้งแนวความคิดในเรื่อง สิทธิธรรมชาติเสียก่อน เพราะสิทธิธรรมชาตินั้นถือได้ว่าเป็นบ่อเกิดหรือที่มาที่สำคัญประการ หนึ่งของสิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน

สรุปได้ว่า สิทธิมนุษยชน คือ สิทธิขั้นพื้นฐาน ที่ทุกคนควรได้รับอย่างเท่าเทียมกัน ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพในการดำรงชีวิตและต้องเคารพในความแตกต่างของบุคคล เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และไม่ละเมิดสิทธิของคนอื่นทั้งทางความคิดและการกระทำ

2. ความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

ดำรงค ฐานติ (2560) ในปัจจุบันทั่วโลกได้ให้ความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชน และมีความพยายามที่จะกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เพื่อให้มนุษย์ได้รับการปกป้องและคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันนอกจากนี้ ยังมีการดำเนินการที่จะช่วยให้ประเทศต่าง ในโลกมีการพัฒนาทางด้านสิทธิมนุษยชนให้ดียิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่า เรื่องสิทธิมนุษยชนกลายเป็นประเด็นสำคัญระดับโลกซึ่งสามารถสรุปความสำคัญของสิทธิมนุษยชนได้ ดังนี้

2.1 ส่งเสริมให้มนุษย์ทุกคนได้รับการปฏิบัติด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ทั้งศักดิ์ศรีและสิทธิ ไม่ถูกแบ่งแยกให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องใด ๆ เช่น เชื้อชาติ สีผิว ขาดำเนินเผ่าพันธุ์ เพศ อายุ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง และอื่น ๆ

2.2 ส่งเสริมให้มนุษย์ทุกคนได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรม โดยเฉพาะการได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายที่เท่าเทียมกัน รวมถึงได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมจากศาล ตลอดจนการดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม

2.3 ส่งเสริมให้มนุษย์มีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการที่ได้รับสิทธิต่าง ๆ ที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นสิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในมาตรฐานการครองชีพ การประกันการว่างงาน การได้รับค่าจ้างที่เพียงพอต่อการยังชีพ การเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐาน การศึกษา การได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร รวมถึงสิทธิในการเข้ารับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

2.4 ส่งเสริมโอกาสแก่มนุษย์ทุกคนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม โดยได้รับการสนับสนุนให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการคิด แสดงความคิดเห็น หรือการตัดสินใจในกิจกรรมทางสังคม เช่น สิทธิในการชุมนุมทางการเมือง สิทธิในการเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาสังคม สิทธิในการเลือกตั้ง ตลอดจนสิทธิในการดำรงตำแหน่งทางการเมือง

2.5 ส่งเสริมให้มนุษย์มีอิสระ เสรีภาพในการดำเนินชีวิต โดยทุกคนสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและไม่เกิดความเดือดร้อนต่อผู้อื่นได้อย่างเสรี ตลอดจนได้รับความคุ้มครองเสรีภาพทางความคิด เช่น เสรีภาพในการนับถือศาสนา การแสดงออก การแสวงหาและการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การชุมนุมอย่างสงบ การรวมกันเป็นสมาคม และสิทธิในการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ

สรุปได้ว่า ความสำคัญของสิทธิมนุษยชน คือ มนุษย์ทุกคนได้รับการปฏิบัติด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ทั้งศักดิ์ศรีและสิทธิ และมนุษย์ทุกคนได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรม โดยเฉพาะการได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายที่เท่าเทียมกันซึ่งมนุษย์มีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีส่วนร่วมในการคิด แสดงความคิดเห็น หรือการตัดสินใจในกิจกรรมทางสังคม เช่น สิทธิในการชุมนุมทางการเมือง โดยทุกคนสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและไม่เกิดความเดือดร้อนต่อผู้อื่นได้อย่างเสรี

3. ขอบเขตสิทธิมนุษยชน

ดำรงค์ ฐานดี (2560) เมื่อพูดถึงสิทธิมนุษยชน จึงมีความหมายกว้างกว่า "สิทธิ" ตามกฎหมายนักกฎหมายโดยทั่วไปมักอธิบายว่า "สิทธิ" คือประโยชน์ที่กฎหมายรับรอง ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายในขอบเขตที่แคบ ในแง่ที่ว่า คนจะมีสิทธิได้ ต้องมีกฎหมายรับรองไว้เท่านั้น ถ้ากฎหมายไม่เขียนรับรองไว้ย่อมไม่มีสิทธิหรือไม่ได้รับสิทธิ แต่ในแง่ของ "สิทธิมนุษยชน" นั้นขอบเขตของสิทธิมนุษยชนกว้างกว่าสิ่งที่กฎหมายรับรองดังกล่าวข้างต้น สิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรองทั่วโลกว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อมนุษย์นั้น สามารถจำแนกได้ครอบคลุมสิทธิ 5 ประเภท ได้แก่

3.1 สิทธิพลเมือง ได้แก่ สิทธิในชีวิตและร่างกาย เสรีภาพและความมั่นคงในชีวิต ไม่ถูกทรมาน ไม่ถูกทำร้ายหรือฆ่า สิทธิในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ สิทธิในความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย สิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากการจับกุมหรือคุมขังโดยมิชอบ สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีในศาลอย่างยุติธรรมโดยผู้พิพากษาที่มีอิสระสิทธิในการได้รับสัญชาติ เสรีภาพของศาสนิกชนในการเชื่อถือและปฏิบัติตามความเชื่อถือ

3.2 สิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิทธิในการเลือกวิถีชีวิตของตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก สิทธิการมีส่วนร่วมกับรัฐในการดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์สาธารณะ เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ เสรีภาพในการรวมกลุ่ม สิทธิในการเลือกตั้งอย่างเสรี

3.3 สิทธิทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สิทธิในการมีงานทำ ได้เลือกงานอย่างอิสระและได้รับค่าจ้างอย่างเป็นธรรม สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน การได้รับมาตรฐานการครองชีพอย่างพอเพียง

3.4 สิทธิทางสังคม ได้แก่ สิทธิในการได้รับการศึกษา สิทธิในการได้รับหลักประกันด้านสุขภาพ แม่และเด็กต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ ได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างเต็มที่ ได้รับความมั่นคงทางสังคม มีเสรีภาพในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว

3.5 สิทธิทางวัฒนธรรม ได้แก่ การมีเสรีภาพในการใช้ภาษาหรือสื่อความหมายในภาษาท้องถิ่นตน มีเสรีภาพในการแต่งกายตามวัฒนธรรม การปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของตน การปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา การพักผ่อนหย่อนใจด้านการแสดงศิลปะ วัฒนธรรมบันเทิงได้โดยไม่มีใครมาบังคับ

ดังนั้น กล่าวได้ว่า สิทธิตามกฎหมาย ทุกอย่างไม่ใช่เรื่องสิทธิมนุษยชน มีสิทธิบางอย่างเท่านั้นถือเป็นสิทธิมนุษยชน เพราะเป็นสิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาแต่เกิด ไม่สามารถโอนไปให้คนอื่น หรือไม่มีใครมาพรากไปจากมนุษย์แต่ละคนได้ และสิทธิที่เป็นสิทธิมนุษยชนนั้นถือเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติระหว่างมนุษย์ เช่น การฆ่าหรือทำร้ายกัน แม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติว่า การทำร้ายหรือการฆ่าเป็นความผิด คนทุกคนก็รู้อยู่แก่ใจว่าเป็นความผิด แต่การที่คนในชาติไม่ได้รับ "อาหาร" ที่เพียงพอแก่การยังชีพ ไม่ถือว่ามีใครทำผิดกฎหมาย แต่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนประเภทหนึ่งที่รัฐบาลมีหน้าที่ต้องจัดการให้คนในชาติได้รับอาหารอย่างพอเพียงแก่การมีชีวิตอยู่รอด

สรุปได้ว่า ขอบเขตสิทธิมนุษยชน เป็นการกำหนดสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการคุ้มครอง และไม่มีการละเมิดครอบคลุมสิทธิ 5 ประเภท ได้แก่ 1) สิทธิพลเมือง 2) สิทธิทางการเมือง 3) สิทธิทางเศรษฐกิจ 4) สิทธิทางสังคม และ 5) สิทธิทางวัฒนธรรม ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาคอย่างเท่าเทียมกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

กันยารัตน์ นิลภา, และชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองต้นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองต้นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 75/75 และ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองต้นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองต้นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม และศึกษาความเป็นพลเมืองต้นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดอมฤตวาริ จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 27 คน จำนวน 15 ชั่วโมง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ ทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว ผลการวิจัย พบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองต้นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย แนวคิดพื้นฐานของกิจกรรม วัตถุประสงค์ของกิจกรรม เนื้อหาของกิจกรรม กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยกิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) มีประสิทธิภาพ 77.78/78.47 และคู่มือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) 2) ผลการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองต้นรู้ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จิตต์โสภณ บุญเชิด, และวาสนา กิรติจำเริญ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) เปรียบเทียบความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 26 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนขานันทพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีค่าความเหมาะสมเท่ากับ 4.64 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่น 0.88 แบบวัดความสามารถในการรู้

เท่ากันสื่อ มีค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่น 0.83 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 3) นักเรียนมีความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดวงนภา ทาปลัด (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กล่าวว่า นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถและตามศักยภาพ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองโดยผ่านกระบวนการกลุ่ม ผู้เรียนสามารถกำหนดวางแผน การศึกษาในประเด็นที่สนใจ เพื่อไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในสิ่งที่ได้รับมอบหมายแล้วมาแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ในการที่จะลงข้อสรุปเพื่อที่จะนำเสนอต่อไป ซึ่งการเรียนในลักษณะนี้ทำให้ผู้เรียนได้ข้อค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้นทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง นักเรียนมีความเป็นพลเมืองอยู่ในระดับมาก การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เป็นเพราะโรงเรียนไม่เพียงแต่ให้ ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนทางด้านวิชาการเท่านั้น ยังมีการจัดกิจกรรมในการพัฒนา นักเรียนที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ในการอยู่ในสังคมได้อีกทั้งได้มีการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียน มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบ ในการตัดสินใจต่อกิจกรรมของห้องเรียนและโรงเรียน การทำกิจกรรมซึ่งทำให้นักเรียนได้รับการปลูกฝังความเป็นพลเมืองการปฏิบัติจริง จึงทำให้นักเรียนมีความเป็นพลเมืองอยู่ในระดับมาก

ปรีชา ศิลาชัย, และศุภณัฐ พานา (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การใช้ปัญหาเป็นฐานทั้งหมด 6 ขั้นตอนส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะความเป็นพลเมืองอยู่ในระดับดี และมีผลการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้เป็น เพราะการใช้กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีการเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ในทุกขั้นตอนจากการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงปัญหาที่ตนเองสนใจจนนำไปสู่การนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา จึงส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความกล้าแสดงออก ยอมรับฟังความเห็นผู้อื่นและเกิดการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลโดยปราศจากการควบคุมจากผู้สอน และผู้เรียนมีระดับพัฒนาการจากระดับปานกลางไปจนถึงระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ พบว่าในช่วงสัปดาห์ที่ 1-3 ผู้เรียนมีพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมือง ประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้เรียนได้รับการปลูกฝังพื้นฐานความเป็นพลเมือง ประชาธิปไตยจากทางสถาบัน

การศึกษาที่ได้ใช้ระยะเวลาและความต่อเนื่องในการปลูกฝังให้กับผู้เรียนมาอย่าง ยาวนานจึงทำให้ผู้เรียนมีพื้นฐานคุณลักษณะความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยอยู่บ้างในระดับหนึ่ง

อรมนัส วงศ์ไทย (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยปฏิบัติการเชิงคุณภาพนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางและผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดปัญหา 2) ทำความเข้าใจกับปัญหา 3 รวบรวมและจัดการกับข้อมูล 4) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า 5) ประเมินและตัดสินใจ 6) นำเสนอและประเมินผลงาน ผู้เข้าร่วมวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 9 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกการสะท้อนผล แบบประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และแบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียน รูปแบบการวิจัยเป็นวิจัยปฏิบัติการ ประกอบด้วย ขั้นตอนวางแผน ขั้นปฏิบัติ ขั้นสังเกต และขั้นสะท้อนผล ดำเนินการเป็นวงจรต่อเนื่อง 3 วงจรปฏิบัติการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ผลการวิจัย พบว่า 1) การจัดการเรียนรู้เริ่มต้นจากการใช้สถานการณ์ปัญหาซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในขั้นที่ 3 รวบรวมและจัดการกับข้อมูล และขั้นที่ 5 การประเมินและตัดสินใจ โดยครูจะมีบทบาทอย่างมากในช่วงแรกในการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นและเกิดการโต้แย้งและจะค่อย ๆ ลดบทบาทลงเมื่อเห็นว่านักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง 2) นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้นตามลำดับจากวงจรปฏิบัติการที่ 1 ถึง 3 โดยมีการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การให้เหตุผล การคิดอย่างเป็นระบบการประเมินและตัดสินใจ และการแก้ปัญหา

วาทียา ศรีวิรัตน์, และอัจฉรา ศรีพันธ์ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้วิชา สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ผ่านการจัดการศึกษาบนฐาน ทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร 2) เพื่อพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิ มนุษยชน ผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่ จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร พบว่า ครูผู้สอนไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนมากนัก รวมถึงนักเรียน

ไม่สามารถ นำความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ การสอนเน้นการบรรยายเนื้อหาเกี่ยวกับปัญญา สากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ประกอบการใช้ใบงานและสื่อเทคโนโลยีพื้นฐาน มีการวัดและประเมินผลการจัด กิจกรรมการเรียนรู้โดยการทำแบบทดสอบ อีกทั้งสภาพแวดล้อมและบรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) ผลการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัด การศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร พบว่า ครูผู้สอนให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนและเนื้อหาในกิจกรรมการเรียนรู้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน สื่อ การเรียนรู้หลากหลาย น่าสนใจ รวมทั้งนักเรียนมีความสุขและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ความสนใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อตนเองและสังคม

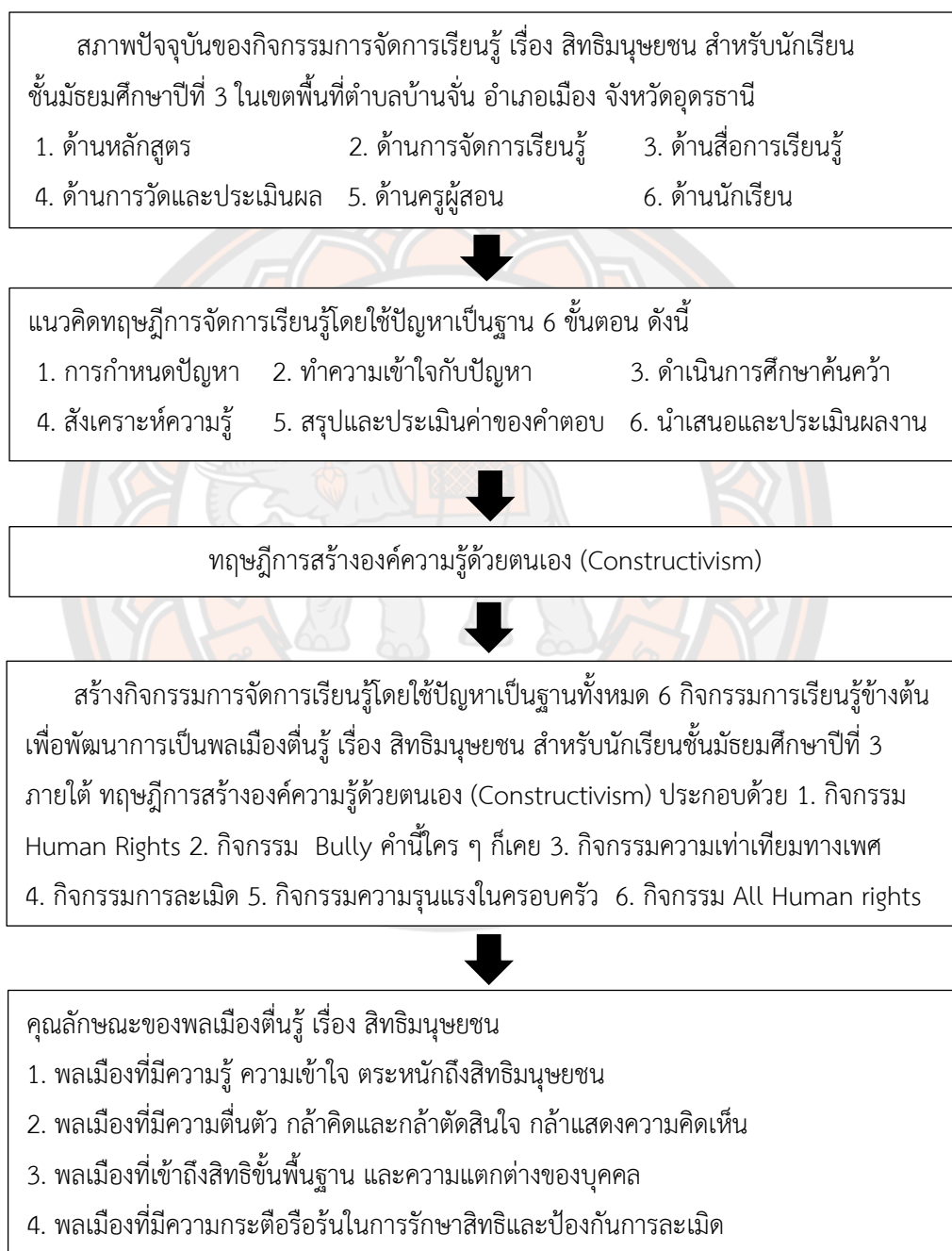
2. งานวิจัยต่างประเทศ

Obiagu, A. (2020) ได้ศึกษาเรื่อง ความท้าทายของการสอนเพื่อสิทธิมนุษยชนในประเทศไนจีเรีย: ความรู้ การสอน และการเคลื่อนไหว พบว่า มีการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนยังคงหลบเลี่ยงไนจีเรีย แม้ว่าจะมีการให้สัตยาบันตราสารสิทธิมนุษยชนหลายฉบับและมีกรริเริ่มด้านสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ก็ตาม คำถามสำคัญเบื้องหลังบทความนี้คือ เหตุใดพฤติกรรมด้านสิทธิมนุษยชนจึงไม่ดีและการละเมิดสิทธิมนุษยชนจึงอยู่ในระดับสูง แม้ว่าจะมีมาตรการมากมายเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้เพื่อตรวจสอบสิ่งนี้ การศึกษาจะสำรวจความตระหนักรู้ของครูเกี่ยวกับเนื้อหาหลักสูตรและการสอนเพื่อปลูกฝังสิทธิมนุษยชน โดยอาศัยการสำรวจครูสังคมศึกษา 170 คนในรัฐเอนูกู เราพบความท้าทายในการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชน รวมถึงความรู้ที่ไม่ดีเกี่ยวกับเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชนของครู การขาดความตระหนักในการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชน การไม่เต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหว และการมีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อยกับการสอนแบบมีส่วนร่วม เราอธิบายความท้าทายเหล่านี้โดยอ้างอิงถึงการศึกษาของครูแบบอนุรักษนิยม ค่านิยมปิตาธิปไตยที่ยึดมั่น หลักสูตรที่มุ่งเน้นชาตินิยมที่เข้มแข็ง และโครงสร้างของโรงเรียนเผด็จเพื่อให้เกิดความยุติธรรมทางสังคมและสิทธิมนุษยชน

Rodríguez, G. (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การละเมิดสิทธิมนุษยชนผ่านความรุนแรงเชิงโครงสร้าง: กรณีศึกษาการศึกษาด้านสิทธิมนุษยชนในนิวยอร์กซิตี พบว่า ทุณการศึกษาที่สำคัญด้านการศึกษาด้านสิทธิมนุษยชน (HRE) มีเป้าหมายเพื่อค้นหาศักยภาพในการปฏิบัติของ HRE โดยการตั้งคำถามถึงความสัมพันธ์ระหว่าง HRE กับระบอบสิทธิมนุษยชนทั่วโลก อย่างไรก็ตาม แนวคิดเรื่อง "การละเมิดสิทธิมนุษยชน" ยังคงไม่ได้รับการตรวจสอบต่ำเกินไป บทความนี้วิเคราะห์การใช้และการทำงานของกรละเมิดสิทธิมนุษยชนในฐานะอุปกรณ์การสอน จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่รวบรวมในโรงเรียนมัธยมของรัฐสองแห่งในนครนิวยอร์ก (พ.ศ. 2557-2558) การศึกษานี้สำรวจข้อจำกัดของการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนผ่านคำจำกัดความทางกฎหมายของการละเมิดสิทธิมนุษยชนในการทำเช่นนั้น HRE ถือว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นการแสดงให้เห็นถึงความรุนแรงโดยตรง

เป็นหลัก เรายืนยันว่าการสอนเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วยเนื่องจากการแสดงออกถึงความรุนแรงเชิงโครงสร้างสามารถช่วยให้นักเรียนปลูกฝังรูปแบบความรู้ที่ทรงพลังและเปลี่ยนแปลงได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมือง
ตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative
Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และ
เพื่อสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิ
มนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยแบ่งผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัย
กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

ครูผู้สอน รายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในพื้นที่ตำบล
บ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 3 โรงเรียน รวม 3 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือก
แบบเจาะจง (Criterion Based Selection)

1. โรงเรียนบ้านคำกลิ้ง จำนวน 1 คน
2. โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม จำนวน 1 คน
3. โรงเรียนราชินูทิศ 2 จำนวน 1 คน

ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการเลือก ดังนี้

1. เป็นครูผู้สอนในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ เรื่อง สิทธิมนุษยชน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสภายในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
2. เป็นครูผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถในการสอน และประสบการณ์ในการสอนรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ เรื่อง สิทธิมนุษยชน ไม่น้อยกว่า 5 ปี

นักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 25 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการเลือก ดังนี้

1. เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม ที่เรียนในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยได้ทำการเลือกไว้ข้างต้น
2. เป็นนักเรียนที่เรียนในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ

กลุ่มที่ 2 สร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 25 คน จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการเลือก ดังนี้

1. เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
2. เป็นนักเรียนที่เรียนในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ เรื่อง สิทธิมนุษยชน
3. เป็นนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 2 กลุ่ม ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หมายถึง การใช้แนวคำถามโดยตรงในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ครูผู้สอนรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ เรื่องสิทธิมนุษยชน ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยเป็นคำถามลักษณะปลายเปิด

สามารถตอบคำถามได้อย่างหลากหลาย โดยมีขอบเขตการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านหลักสูตร
- 1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้
- 1.3 ด้านสื่อการเรียนรู้
- 1.4 ด้านการวัดและประเมินผล
- 1.5 ด้านครูผู้สอน
- 1.6 ด้านนักเรียน

2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้แนวคำถามในการสนทนากลุ่มแบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อไม่ให้นักเรียนมีความตึงเครียดระหว่างการตอบคำถามและทำกิจกรรม และเพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี มีอิสระในการตอบคำถาม โดยผู้วิจัยมีการตั้งคำถามหลักไว้ โดยมีกรอบการถาม ดังนี้

- 2.1 ด้านหลักสูตร
- 2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้
- 2.3 ด้านสื่อการเรียนรู้
- 2.4 ด้านการวัดและประเมินผล
- 2.5 ด้านครูผู้สอน
- 2.6 ด้านนักเรียน

การสนทนาไม่สามารถเรียงตามหัวข้อการถามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ อาจมีการเปลี่ยนแปลงการสนทนาก่อนหรือจากคำถามที่ผู้วิจัยตั้งไว้ แต่จะไม่สนทนาก่อนหรือจากกรอบคำถามที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ซึ่งรูปแบบการถามจะมีการปรับเปลี่ยนตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แต่ไม่นอกกรอบคำถามที่ตั้งไว้

กลุ่มที่ 2 สร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แนวทางการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participation observation) คือการสังเกตที่ผู้สังเกตเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับกลุ่มคนที่ศึกษา มีการกระทำกิจกรรมร่วมกันจนกระทั่งเข้าใจความรู้สึกนึกคิดและความหมายที่คนเหล่านั้นให้ต่อปรากฏการณ์ทางสังคมที่ผู้วิจัยศึกษา ซึ่งจากการสังเกตแล้วจะต้องมีการซักถามและการจดบันทึกข้อมูล โดยมีขอบเขตการสังเกตแบบมีส่วนร่วมการสังเกตโดยผ่านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยมีกรอบในการสังเกต ดังนี้

- 1.1 ด้านหลักสูตร
- 1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้

- 1.3 ด้านสื่อการเรียนรู้
- 1.4 ด้านการวัดและประเมินผล
- 1.5 ด้านครูผู้สอน
- 1.6 ด้านนักเรียน

2. แนวทางการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) หมายถึง การสังเกตที่ผู้สังเกตไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ แต่คอยเฝ้าดูอยู่ห่าง ๆ การสังเกตแบบนี้อาจให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวหรือไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวก็ได้ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมนี้จะกำจัดความลำเอียงของผู้สังเกต และสามารถจดบันทึก รายละเอียดของสิ่งที่ต้องการสังเกตได้ โดยมีขอบเขตการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมที่ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ด้านหลักสูตร
- 2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้
- 2.3 ด้านสื่อการเรียนรู้
- 2.4 ด้านการวัดและประเมินผล
- 2.5 ด้านครูผู้สอน
- 2.6 ด้านนักเรียน

3. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้แนวคำถามในการสนทนากลุ่มแบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อไม่ให้นักเรียนมีความตึงเครียดระหว่างการตอบคำถามและทำกิจกรรม และเพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี มีอิสระในการตอบคำถาม โดยผู้วิจัยมีการตั้งคำถามหลักไว้ และมีกรอบคำถามคำถาม ดังนี้

- 3.1 ด้านหลักสูตร
- 3.2 ด้านการจัดการเรียนรู้
- 3.3 ด้านสื่อการเรียนรู้
- 3.4 ด้านการวัดและประเมินผล
- 3.5 ด้านครูผู้สอน
- 3.6 ด้านนักเรียน

4. ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ และจำนวน 6 ชั่วโมง ประกอบด้วย 6 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรม Human Rights 2) กิจกรรม Bully คำนี้ใคร ๆ ก็เคย 3) กิจกรรมความเท่าเทียมทางเพศ 4) กิจกรรมการละเมิด

5) กิจกรรมความรุนแรงในครอบครัว 6) กิจกรรม All Human rights โดยผู้วิจัยนำสื่อนวัตกรรมมาปรับใช้เป็นสื่อการสอน และผู้วิจัยจึงพัฒนาคู่มือกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ “Human Rights” เป็นสื่อการจัดการเรียนรู้ที่เรียกว่า “Electronic book”

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ประเด็นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

2. ศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแนวคำถามการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) ครูผู้สอนรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

3. ผู้วิจัยลงพื้นที่ เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ครูผู้สอนรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และก่อนการสัมภาษณ์ต้องขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลก่อนการสัมภาษณ์และขณะสัมภาษณ์ก็ใช้วิธีการบันทึกพร้อมด้วย

4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยนำเอกสารแนวคิดและทฤษฎีมาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกต โดยผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแนวคิดของ Colaizzi's method ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ (Colaizzi, 1978)

4.1 ผู้วิจัยนำบทสัมภาษณ์ที่ได้มาถอดข้อความและเรียบเรียงถ้อยคำทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นข้อความเพื่อให้เกิดความเข้าใจในความรู้สึกและประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยตรวจสอบข้อความที่เรียบเรียงและทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้พร้อมตั้งประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ

4.3 ผู้วิจัยทำความเข้าใจในข้อความให้ตรงกันกับผู้ให้ข้อมูลพร้อมกับกำหนดความหมาย

4.4 ผู้วิจัยกำหนดความหมายและจัดหมวดหมู่ของข้อความเขียนประเด็นหลักและประเด็นย่อยอย่างชัดเจน

4.5 ผู้วิจัยรวบรวมผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษา บรรยายเชิงพรรณนาเชื่อมโยงจากปรากฏการณ์ศึกษาด้วยการอธิบายให้ตรงประเด็น

4.6 ผู้วิจัยอธิบายผลการศึกษาอย่างละเอียดและชัดเจนเท่าที่จะเป็นไปได้

4.7 ผู้วิจัยนำผลการศึกษาที่ค้นพบจากการศึกษากลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้อง

ผู้วิจัยจึงได้นำผลการศึกษาดังกล่าว มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ โดยผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ นำมาสร้างสื่อนวัตกรรมมาปรับใช้เพื่อเป็นสื่อการสอน และผู้วิจัยจึงพัฒนาคู่มือกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ “Human Rights” เป็นสื่อการจัดการเรียนรู้

ประเด็นที่ 2 สร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ขั้นที่ 1 กระบวนการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลและความต้องการในการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

3. ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่องสิทธิมนุษยชน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภายใต้ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นทฤษฎีที่มาจากแนวคิดของ Piaget และ Lev Vygotsky

ขั้นที่ 2 ดำเนินการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่องสิทธิมนุษยชน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. ผู้วิจัยนำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิทธิมนุษยชน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม จำนวน 25 คน ซึ่งประกอบด้วย 6 กิจกรรม ดังนี้

2.1 กิจกรรม Human Rights

2.2 กิจกรรม Bully คำนี้ใคร ๆ ก็เคย

2.3 กิจกรรมความเท่าเทียมทางเพศ

2.4 กิจกรรมการละเมิด

2.5 กิจกรรมความรุนแรงในครอบครัว

2.6 กิจกรรม All Human rights

3. ดำเนินการเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และรายงานผลการวิจัยและนำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนา

ขั้นที่ 3 ประเมินผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม จากการสร้างกิจกรรมเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่องสิทธิมนุษยชน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. ผู้วิจัยทำการบันทึกผลพร้อมทั้งการสังเกต และรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและรายงานผลการสังเกตและนำเสนอในรูปแบบการบรรยายเชิงพรรณนา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ได้ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการ ดังนี้

1. การศึกษา เอกสาร แนวคิดและทฤษฎีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้

2. แนะนำตัวกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยใช้แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยอ้างอิงจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

3. ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแนวคิดของ Colaizzi's method

4. นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มาสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

5. สร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย 6 กิจกรรม ดังนี้

5.1 กิจกรรม Human Rights

5.2 กิจกรรม Bully คำนี้ใคร ๆ ก็เคย

5.3 กิจกรรมความเท่าเทียมทางเพศ

5.4 กิจกรรมการละเมิด

5.5 กิจกรรมความรุนแรงในครอบครัว

5.6 กิจกรรม All Human rights

6. ในขณะที่นักเรียนกลุ่มที่ผู้วิจัยเลือกทำวิจัยกำลังทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมเพื่อดูพฤติกรรมหรือการทำกิจกรรมของนักเรียน

7. การจดบันทึกในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมในทุกขั้นตอนของการทำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในการทำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนและการอภิปรายงานกลุ่มร่วมกัน

8. หลังจากที่นักเรียนทำกิจกรรมผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

9. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจากการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิทธิมนุษยชน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองดีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และรายงานผลการวิจัยและนำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ โดยการวิเคราะห์จากการลงพื้นที่ภาคสนาม ประกอบกับการสัมภาษณ์ และการแสดงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลัก พร้อมทั้งการสนทนาแบบกลุ่มและทำการตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลข้างต้น โดยผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแนวคิดของ Colaizzi's method ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ (Colaizzi, 1978)

1. ผู้วิจัยนำบทสัมภาษณ์ที่ได้มาถอดข้อความและเรียบเรียงถ้อยคำทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นข้อความเพื่อให้เกิดความเข้าใจในความรู้สึกและประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล

2. ผู้วิจัยตรวจสอบข้อความที่เรียบเรียงและทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้พร้อมตั้งประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ

3. ผู้วิจัยทำความเข้าใจในข้อความให้ตรงกันกับผู้ให้ข้อมูลพร้อมกับกำหนดความหมาย

4. ผู้วิจัยกำหนดความหมายและจัดหมวดหมู่ของข้อความเขียนประเด็นหลักและประเด็นย่อยอย่างชัดเจน

5. ผู้วิจัยรวบรวมผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษา บรรยายเชิงพรรณนาเชื่อมโยงจากปรากฏการณ์ศึกษาด้วยการอธิบายให้ตรงประเด็น

6. ผู้วิจัยอธิบายผลการศึกษาอย่างละเอียดและชัดเจนเท่าที่จะเป็นไปได้

7. ผู้วิจัยนำผลการศึกษาที่ค้นพบจากการศึกษากลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้อง

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจนพร้อมทั้งเชื่อมโยง ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูล และสิ่งที่ได้จากการทำวิจัยเพื่อสรุปการบรรยาย โดยรูปแบบเชิงพรรณนาและทำเป็นรายงานเผยแพร่ต่อไป

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้หลังจากที่ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลโดยใช้ การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) วิธีการตรวจสอบของข้อมูลนั้น จะต้อง ตรวจสอบแหล่งที่มา 3 แหล่ง ดังนี้

1. การตรวจสอบแหล่งเวลา หมายถึง การตรวจสอบว่าตัวแปรอยู่ในช่วงเวลาต่างกันหรือ เหมือนกัน ถ้าเหมือนกันควรตรวจสอบในช่วงเวลาที่ต่างกันด้วย ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างอย่างไร มีผลต่อข้อมูลหรือไม่
2. การตรวจสอบสถานที่ หมายถึง การตรวจสอบตัวแปรในสถานที่เดียวกันหรือไม่ หากมาจากสถานที่เดียวกันมีผลออกมาเหมือนกัน ผู้วิจัยควรตรวจสอบในแหล่งสถานที่ที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย
3. การตรวจสอบบุคคล หมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิม หรือแตกต่างกันอย่างไร

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมือง
ต้นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative
Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน
และเพื่อสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ เรื่อง
สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัด
อุดรธานี ซึ่งผู้วิจัยจะรายงานผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

**ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี**

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านการจัดการเรียนรู้
3. ด้านสื่อการเรียนรู้
4. ด้านการวัดและประเมินผล
5. ด้านครูผู้สอน
6. ด้านนักเรียน

**1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี**

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้านหลักสูตร พบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...หลักสูตรเป็นแบบอุดมคติ จำกัดพฤติกรรมของผู้เรียน หลักสูตรควรมีความ
เปิดกว้างมากกว่านี้ และยึดตามหลักสภาพสังคมในความเป็นจริง เข้าใจและเข้าถึงบริบท
ที่เกิดขึ้นจริง ควรปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

(ครูผู้สอนคนที่ 1 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2567,

สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลครูผู้สอนคนที่ 2)

...หลักสูตรไม่มีการปรับปรุงและยังยึดรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเดิม หลักสูตรเน้นให้ได้วิเคราะห์ แต่เนื้อหา และสาระการเรียนรู้ยังไม่มีเปรียบเทียบเนื้อหาจากส่วนอื่นเพื่อที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์

(ครูผู้สอน 2 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลครูผู้สอนคนที่ 3)

...หลักสูตรควรมีการปลูกฝังให้ผู้เรียนปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดี ยึดมั่นและศรัทธาในสถาบันต่าง ๆ พร้อมทั้งเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้อื่น

(ครูผู้สอน 3 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2567)

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนด้านหลักสูตร สรุปได้ว่า ไม่มีการปรับปรุงและหลักสูตรควรมีการเปิดกว้าง ปรับให้เข้ากับสภาพบริบททางสังคมในปัจจุบัน ปรับปรุงให้มีความทันสมัยและมีความหลากหลายทางสังคมรวมถึงหลักสูตรยังไม่สามารถเข้าถึงสภาพปัญหาทางสังคมได้อย่างแท้จริง เน้นที่ตัวเนื้อหาของบทเรียน แต่ไม่ได้เน้นการไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้านการจัดการเรียนรู้ พบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา ซึ่งวิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง สิทธิมนุษยชน เป็นเรื่อง que เริ่มต้นจากการอธิบายความหมาย และองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ในด้านต่าง ๆ ที่มีบทบาทภายในประเทศ จากนั้นในแต่ละหัวข้อเรื่องจะมีการยกตัวอย่างประกอบเสริมเพิ่มเติมจากหนังสือ

(ครูผู้สอน 1 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลครูผู้สอนคนที่ 2)

...เป็นการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบใช้การบรรยายควบคู่ไปกับการใช้สื่อ ทัศนคติช่วยสอน เช่น การเปิดข่าว เรื่อง การร้องเรียนสิทธิสตรี ให้ผู้เรียนได้ชมทัศนคติ และให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ ถึงสิทธิของสตรีที่ควรได้รับ

(ครูผู้สอน 2 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลครูผู้สอนคนที่ 3)

...การจัดการเรียนรู้เน้นการบรรยาย ประกอบกับการนำเสนอแบบรูปแบบ เพราะส่วนใหญ่จะเน้นวิชาหลักและเป็นวิชาที่ไม่ได้ลงรายละเอียดของเนื้อหาเยอะเกินไป จึงเป็นแค่การสอนและให้นักเรียนได้ทำใบงาน และมีกระบวนการทำงานกลุ่มบ้าง

(ครูผู้สอน 3 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2567)

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ครูผู้สอนเน้นการบรรยายเป็นหลัก จากการเริ่มต้นเรื่องสิทธิมนุษยชน และองค์ที่เกี่ยวเนื่องโดยการบรรยายในภาพรวม และการสอดแทรกสถานการณ์ หรือเหตุการณ์บางครั้ง และมีเสริมเพิ่มเติมจากหนังสือเรียน แต่ครูผู้สอนไม่ได้ให้ความสำคัญกับเนื้อหา เนื่องจากเป็นวิชาที่ไม่ได้นำไปใช้ในการสอบ มีสอดแทรกสถานการณ์ หรือเหตุการณ์บางครั้ง และมีเสริมเพิ่มเติมจากหนังสือเรียน แต่ก็ยังมีครูผู้สอนที่มีการนำสื่อเทคโนโลยี มาช่วยเสริมเพิ่มเติมในการจัดการเรียนรู้บ้างเล็กน้อย ยังคงเน้นทฤษฎีแต่ขาดทักษะประกอบ การจัดการเรียนรู้ให้มีความน่าสนใจ

3. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้านสื่อการเรียนรู้ พบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...ส่วนใหญ่เป็นสื่อที่สะท้อนให้เห็นภาพสถานการณ์ในด้านสิทธิมนุษยชน และ เป็นสื่อที่สะท้อนให้เห็นภาพชัดเจนในการปฏิบัติตนในด้านต่าง ๆ และสื่อการสอนที่มีความหลากหลาย เช่น วิดีทัศน์แสดงการละเมิดสิทธิหรือการป้องกันและแก้ไขปัญหา การแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ

(ครูผู้สอน 1 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2567,

สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลครูผู้สอนคนที่ 2)

...เป็นสื่อเทคโนโลยีทั่วไป เช่น ภาพถ่าย PowerPoint และมีเกมเสริมเพิ่มเติม บางเนื้อหา แต่เด็กก็จะได้สนใจมากเท่าที่ควร เนื่องจากเด็กมีโทรศัพท์เขาก็จะสนใจ แต่โทรศัพท์ของตนเอง และมีการแชร์เรื่องราวต่าง ๆ ใน Facebook มากมาย เด็กก็จะ สนใจน้อยลง

(ครูผู้สอน 2 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2567,

สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลครูผู้สอนคนที่ 3)

...มีสื่อทำมือที่ให้นักเรียนได้ลองเล่น ที่เป็นลักษณะกระดานแม่เหล็ก แต่ไม่ได้ผล เนื่องจากเนื้อหาเรื่องสิทธิมนุษยชนมีเนื้อหาที่ค่อนข้างเยอะทำให้การเล่นเกมไม่ละเอียดและไม่ครอบคลุมเนื้อหาทำให้สื่อส่วนใหญ่ก็จะเป็นวิดีโอ และรูปภาพเล็กน้อย

(ครูผู้สอน 3 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2567)

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ใช้สื่อวิดีโอ หรือรูปภาพที่มีอยู่ในหนังสือประกอบการบรรยายพร้อมทั้งการยกตัวอย่างสถานการณ์ในด้านต่าง ๆ สื่อการเรียนรู้ไม่มีความหลากหลาย สื่อไม่ทันสมัย โดยส่วนใหญ่ใช้หนังสือประกอบการอธิบาย ใช้แค่ YouTube, PowerPoint และหนังสือเรียนประกอบการสอน แต่ยังคงขาดสื่อการเรียนการสอนที่เด็กได้ลงมือทำ และเกิดจากประสบการณ์ของเด็ก และมองว่าเรื่อง สิทธิมนุษยชน ไม่ได้ถูกให้ความสำคัญจึงไม่ได้มีการเตรียมสื่อการเรียนรู้

4. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้านการวัดและประเมินผล พบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...ใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ผ่านการสะท้อนคิดของผู้เรียนแต่ละบุคคล โดยใช้คำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนได้ตอบคำถามที่เปิดกว้าง แต่บางครั้งก็ประเมินจากการสอบและการตอบคำถามของนักเรียน และเก็บคะแนนจากการสอบหลังเรียน

(ครูผู้สอน 1 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2567,

สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลครูผู้สอนคนที่ 2)

...การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เช่น การประเมินผลจากชิ้นงานของนักเรียน และการทำงานกลุ่ม หากเป็นชิ้นงานเดี่ยว นักเรียนบางคนไม่ยอมส่งงานก็จะมีคะแนน ส่วนการทำงานกลุ่มนักเรียนบางกลุ่มบางคนก็ไม่ยอมทำงานทำงานช่วยเพื่อน ทำให้เพื่อนไม่มีคะแนนกลุ่ม

(ครูผู้สอน 2 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2567,

สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลครูผู้สอนคนที่ 3)

...ครูก็จะประเมินจากการสอบและการทำใบงาน รวมถึงจดลงในสมุด หากนักเรียนมีใบงานส่งนักเรียนก็จะได้คะแนน ซึ่งในแต่ละเนื้อหาย่อยของเรื่อง สิทธิมนุษยชน ก็จะมีใบงานเสริมเพิ่มเติมจากเรื่องที่เรียนในแต่ละเรื่อง หากตอบคำถามไม่ครบถ้วนหรือไม่ส่งใบงาน นักเรียนก็จะไม่มีคะแนน

(ครูผู้สอน 3 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2567)

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนด้านการวัดและประเมินผล สรุปได้ว่า ประเมินตามสภาพจริงเป็นการวัดและประเมินผลจากชิ้นงาน ในสมุด หรือใบงานที่นักเรียนได้รับมอบหมาย ไม่ได้ประเมินตามทักษะที่พึงมีแก่นักเรียน และกิจกรรมหลังการเรียนรู้ที่ใช้ในการประเมินนักเรียน รวมถึงการสอบก่อนเรียนหลังเรียนเพื่อให้เห็นถึงการพัฒนาหรือการเพิ่มเติมเสริมข้อมูลในส่วนที่นักเรียนได้คะแนนน้อย การทดสอบ การทำใบงาน ไม่ได้ให้ผลของการประเมินได้อย่างแท้จริง

5. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้านครูผู้สอน พบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...ครูผู้สอนมีหลากหลายบทบาทในการเป็นผู้ที่คอยชี้แนะ หาประสบการณ์ และเสริมเพิ่มจากที่นักเรียนเรียน และการตอบคำถาม และเรื่องสิทธิมนุษยชนจะเป็นการสอนที่ใช้เวลาไม่นานและไม่ได้ลงรายละเอียดลึกเกินไป แค่ให้ความหมายหรือสิทธิมนุษยชนเป็นแบบไหนมีองค์กรใดบ้าง จะเน้นรู้แค่ในหนังสือเรียน และจะให้เด็กได้ฝึกค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม

(ครูผู้สอน 1 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลครูผู้สอนคนที่ 3)

...สร้างบรรยากาศในการเรียนให้มีความน่าสนใจ อยากที่จะเรียน รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองแต่สำหรับนักเรียนบางกลุ่มรู้แค่เพียงคำว่าหน้าที่แต่ไม่รู้ว่ามีสิทธิคืออะไร บรรยากาศในการเรียนเป็นกันเอง และครูผู้สอนจะพูดน้อย แต่จะให้เด็กทำงานและจดมากกว่ารวมถึงการสืบค้นหาข้อมูลจากประเด็นที่ครูกำหนดให้

(ครูผู้สอน 2 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลครูผู้สอนคนที่ 3)

...พยายามอธิบายสิ่งที่อยู่รอบตัวของนักเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน ไม่เลือกปฏิบัติแต่ก็มีบางครั้งที่นักเรียนบ้างบางกลุ่มที่ไม่ส่งงาน และมีการหักคะแนนนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดีและตอบไม่ตรงคำถาม เพราะถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่ใช่วิชาหลัก สอนแค่เพื่อให้รู้ แต่เด็กไม่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

(ครูผู้สอน 3 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2567)

จากการสัมภาษณ์ด้านครูผู้สอน สรุปได้ว่า เป็นเนื้อหาที่ครูผู้สอนไม่ได้ให้ความสำคัญและสอนเพื่อให้จบเนื้อหาและไปเนื้อหาอื่น เพราะไม่ได้ให้ความสำคัญในเนื้อหา เรื่อง สิทธิมนุษยชน รวมถึงเวลาในการเตรียมเนื้อหาค่อนข้างน้อย ขาดการกระตุ้นเนื้อหาด้านวิชาสังคมศึกษา และเป็นผู้ให้ความรู้เพียงด้านเดียว การเรียนไม่เน้นที่เนื้อหาแต่เน้นที่การบรรยายและยึดครูผู้สอนเป็นศูนย์กลาง

6. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้านนักเรียน พบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...ส่วนใหญ่นักเรียนจะเบื่อหน่ายในวิชาหน้าที่พลเมืองเพราะค่อนข้างได้จดเยอะ นักเรียนต้องการแสดงความคิดเห็นส่วนตัว โดยที่ครูไม่ได้ชี้ว่าถูกหรือผิด แต่อาจให้คำแนะนำชี้ให้เห็นข้อดีข้อเสีย อภิปรายเนื้อหาและพูดคุยอย่างเป็นมิตรมากกว่าที่เน้นการสอน

(ครูผู้สอน 1 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2567, สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลครูผู้สอนคนที่ 2)

...ไม่เอาแต่หักคะแนน และบอกงานที่ทำผิดหรือถูก ไม่เน้นที่ใบงานมากเกินไป เด็กได้มีส่วนร่วมในการเรียน และเนื้อหาเรื่องสิทธิมนุษยชน นักเรียนไม่รู้วิธีการในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

(ครูผู้สอน 2 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2567, สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลครูผู้สอนคนที่ 3)

...นักเรียนต้องเป็นผู้ที่ไม่ถูกเลือกปฏิบัติ สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยเป็นธรรม แต่ยังไม่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมบูรณ์เนื่องจากปัญหาและปัจจัยหลาย ๆ อย่าง และสื่อที่นักเรียนเล่นมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้นักเรียนต้องปรับตัวตาม และสื่อที่นำมาสอนนักเรียนจะไม่ค่อยให้ความสนใจ เพราะมีสื่ออื่นใหม่ ๆ มากกว่า ทำงานการเรียนเรื่อง สิทธิมนุษยชน นักเรียนก็จะเรียนเพื่อแค่ครูได้เช็คเวลาเรียน

(ครูผู้สอน 3 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2567)

จากการสัมภาษณ์ด้านนักเรียน สรุปได้ว่า นักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและไม่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ นำไปใช้ นักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าตัดสินใจ ขาดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีจุดสนใจในการเรียนน้อย เนื่องจากกิจกรรมที่ไม่น่าสนใจหรือนี้อาการเรียนที่ค่อนข้างแน่น นักเรียนไม่ได้ให้ความสนใจเนื่องจาก มองว่าเป็นเรื่องที่ไม่ได้เกี่ยวกับตนเอง และเป็นเรื่องไกลตัว แต่ก็มีนักเรียนบางส่วนที่ตั้งใจเรียนและไม่มียานส่ง และบางคนพูดคุยในห้องแ่งแต่ทำงานได้และตอบคำถามได้ดี

ตาราง 1 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ประเด็นการสัมภาษณ์	สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้
ด้านหลักสูตร	หลักสูตรไม่มีการปรับปรุงและหลักสูตรควรมีการเปิดกว้าง ไม่สามารถเข้าถึงสภาพปัญหาทางสังคมได้อย่างแท้จริง
ด้านการจัดการเรียนรู้	เน้นการบรรยายเป็น มีเสริมเพิ่มเติมจากหนังสือเรียน ขาดการเชื่อมโยงเนื้อหาเหตุการณ์ในปัจจุบัน เน้นทฤษฎีขาดทักษะ
ด้านสื่อการเรียนรู้	สื่อวิดีโอ รูปภาพที่มีอยู่ในหนังสือในการประกอบการบรรยาย สื่อการเรียนรู้ไม่มีความหลากหลาย สื่อไม่ทันสมัย
ด้านการวัดและประเมินผล	เป็นการวัดและประเมินผลจากชิ้นงาน ไม่ได้ประเมินตามทักษะที่พึงมีแก่นักเรียน และกิจกรรมหลังการเรียนรู้
ด้านครูผู้สอน	เป็นเนื้อหาที่ครูผู้สอนไม่ได้ให้ความสำคัญและสอนเพื่อให้จบเนื้อหา และไปเนื้อหาอื่น ขาดการกระตุ้นเนื้อหาด้านวิชาสังคมศึกษา และเป็นผู้ให้ความรู้เพียงด้านเดียว
ด้านนักเรียน	นักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและไม่ นักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น มีจุดสนใจในการเรียนน้อย เนื่องจากกิจกรรมที่ไม่น่าสนใจหรือนี้อาการเรียนที่ค่อนข้างแน่น

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีดังนี้ ด้านหลักสูตร หลักสูตรไม่มีการปรับปรุงและหลักสูตรควรมีการเปิดกว้าง ไม่สามารถเข้าถึงสภาพปัญหาทางสังคมได้อย่างแท้จริง ด้านการจัดการเรียนรู้ เน้นการบรรยายเป็นหลัก มีเสริม

เพิ่มเติมจากหนังสือเรียน ขาดการเชื่อมโยงเนื้อหาเหตุการณ์ในปัจจุบัน เน้นทฤษฎีขาดทักษะ ด้านสื่อการเรียนรู้ สื่อวิดีโอ และรูปภาพที่มีอยู่ในหนังสือในการประกอบการบรรยาย สื่อการเรียนรู้ไม่มีความหลากหลาย สื่อไม่ทันสมัย ด้านการวัดและประเมิน เป็นการวัดและประเมินผลจากชิ้นงาน ไม่ได้ประเมินตามทักษะที่พึงมีแก่นักเรียน และกิจกรรมหลังการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน เป็นเนื้อหาที่ครูผู้สอนไม่ได้ให้ความสำคัญและสอนเพื่อให้จบเนื้อหาและไปเนื้อหาอื่น ขาดการกระตุ้นเนื้อหาด้านวิชาสังคมศึกษา และเป็นผู้ให้ความรู้เพียงด้านเดียว ด้านนักเรียน นักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและไม่ นักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น มีจุดสนใจในการเรียนน้อย เนื่องจากกิจกรรมที่ไม่น่าสนใจหรือเนื้อหาการเรียนที่ค่อนข้างแน่น เนื่องจากไม่ประเด็นหัวข้อในการกระตุ้นนักเรียน ขาดการเชื่อมโยงโดยปัญหาหรือสถานการณ์ในสังคมไทย

การสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

1. กระบวนการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

โดยสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 กิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ซึ่งเป็นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ความคิด และการตั้งคำถาม ทั้งนี้ การโต้ตอบระหว่างครูกับนักเรียน จะช่วยเสริมการเรียนรู้มากกว่าการนั่งเรียนรู้เนื้อหาเพียงอย่างเดียว และเมื่อนักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม ก็จะช่วยส่งเสริมให้มีส่วนร่วมกับแนวคิดใหม่ ๆ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อที่จะช่วยเสริมทักษะ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น โดยมีกระบวนการสร้างทั้งหมด 5 ขั้นตอน 1) จุดประกายความคิด (Inviting Ideas) มีการใช้กิจกรรม หรือสื่อมาช่วยกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้ เพื่อนำไปต่อยอดสู่การหาความรู้ และเพื่อทำความเข้าใจในเนื้อหา 2) ออกสำรวจ (Exploration) กำหนดกิจกรรม หัวข้อ เรื่องสถานการณ์ที่น่าสนใจ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ศึกษา และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง 3) นำเสนอความคิด (Proposition) จัดการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดทักษะ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง 4) มองหาทางออก (Explanation and Solution) เสริมให้นักเรียนมีความเข้าใจในแนวคิด และแนวทางการเรียนรู้ 5) ลงมือทำ (Taking Action) นักเรียนสามารถสรุปความรู้ที่ได้รับอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยจึงได้ผนวกความคิดตามลำดับขั้นตอนข้างต้นเข้ากับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 6 ขั้นตอน เรื่องสิทธิมนุษยชนเพื่อประโยชน์ในการถ่ายทอดความรู้ และนักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน ฝึกความเป็นพลเมืองตื่นรู้ กล้าทำในสิ่งตัวเองไม่กล้า กล้าพูด

กล้าตัดสินใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นและนำไปสู่การสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 25 คน ประกอบด้วย 6 กิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

ผู้วิจัยได้สร้างคู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ “Human Rights” ที่ประกอบด้วย 6 กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ กล้าคิด กล้าตอบคำถาม รู้สิทธิ และหน้าที่ในบทบาทของตนเอง และนักเรียนสามารถเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ 6 กิจกรรม

ภาพ 2 คู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ “Human Rights”

1.1 กิจกรรม Human Rights เป็นกิจกรรมที่สร้างให้นักเรียนรู้และเข้าใจและสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เรียนรู้พื้นฐานหลักสิทธิมนุษยชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สิทธิมนุษยชนการทำงานร่วมกันและนำเสนองานในชั้นเรียนของนักเรียน การโต้ตอบ หรือพูดคุยกับครู เพื่อนในชั้นเรียน

1.2 กิจกรรม Bully คำนี้ใคร ๆ ก็เคย กิจกรรมที่นักเรียนพูดถึงประเด็นการบูลลี่ (Bully) การพูดส่อเสียด การโดนล้อเลียน และการบูลลี่ (Bully) ทั้งการพูดและการกระทำที่เกิดขึ้นกับนักเรียน และนักเรียนได้ทำกิจกรรมและแก้ปัญหาาร่วมกันในชั้นเรียนผ่านประสบการณ์การโดนล้อหรือการรับมือกับการโดนบูลลี่ (Bully) มีชั้นการเรียนรู้ประเด็น ขั้นตอนการแก้ปัญหา และการนำเสนอ

1.3 กิจกรรมความเท่าเทียมทางเพศ กิจกรรมที่เรียนรู้ผ่านเพลง และพูดถึงความเสมอภาคและความเท่าเทียมในทุกเพศทุกวัย การยกตัวอย่างของความไม่เท่าเทียมผ่านบทเพลงของแม่วันทอง และให้นักเรียนออกแบบเป็นตาราง 9 ช่องที่ยึดหลักความเสมอภาค โดยมีรูปแบบโดยการใช้รูปการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการทำกิจกรรม ให้เด็กได้เรียนรู้ร่วมกันได้นำเสนองานคิดวิเคราะห์ร่วมกันในชั้นเรียน

1.4 กิจกรรมการละเมิด เป็นกิจกรรมที่เรียนรู้ผ่านวิดีโอเหตุการณ์การจำลองการละเมิด ทั้งทางร่างกายจิตใจ บนโลกออนไลน์และทางสังคม พร้อมทั้งการรับมือกับปัญหาจัดการเรียนรู้ และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดทักษะ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง

1.5 กิจกรรมความรุนแรงในครอบครัว เป็นกิจกรรมที่เรียนรู้ผ่านคลิปวิดีโอ และการแก้ปัญหากับความรุนแรงที่เกิดขึ้น เสริมให้นักเรียนมีความเข้าใจในแนวคิด และแนวทางการเรียนรู้ จนทำให้นักเรียนสามารถสรุปความรู้ที่ได้รับอย่างเป็นระบบ

1.6 กิจกรรม All Human rights เป็นกิจกรรมที่เด็กได้รวบรวมจาก ทั้ง 5 กิจกรรมการเรียนรู้ข้างต้น ในรูปแบบของการนำเสนอร่วมกันและนำเสนอข้อมูล เพื่อหาข้อสรุปร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน ผ่านการสืบค้น การทำงานร่วมกัน การคิดวิเคราะห์ และนำเสนอองค์ความรู้ร่วมกัน

โดยกระบวนการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 กิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) โดย 6 กิจกรรมการเรียนรู้ ข้างต้นเป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้ฝึกการคิดในการกำหนดปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ การค้นหาข้อมูลเพื่อตอบคำถาม ข้อสงสัยและเพื่อให้ได้คำตอบที่มีที่มาจากแตกต่างกันแต่มีความหมายเดียวกัน ได้นำเสนอข้อมูลที่มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกันจากกระบวนการการทำงานกลุ่ม สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหา และการนำเสนอผลงานผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นขั้นตอน

2. ผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ผู้วิจัยได้สรุปผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผล 5) ด้านครูผู้สอน และ 6) ด้านนักเรียน

2.1 ผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้านหลักสูตร พบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...เนื้อหาบางเนื้อหาที่ยากมากครับ เรียนเยอะ และเนื้อหาเยอะมากครับ

(นักเรียนกลุ่ม 1 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,

สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 2)

...อยากให้มีรูปเยอะ ๆ และหนังสือเล่มหนามากค่ะ เวลาเรียนก็ได้เรียนเยอะ

(นักเรียนกลุ่ม 2 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,

สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 3)

...พอเรียนเยอะพวกหนูก็สับสน และลืมเนื้อหา อยากให้มีเนื้อหาน้อย ๆ และครูสอนใช้กิจกรรมเยอะ ให้สนุก ๆ

(นักเรียนกลุ่ม 3 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,

สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 4)

...วิชาหน้าที่พลเมืองเรียนเยอะมากค่ะ แต่ก็สนุกกว่าวิชาสังคมที่มีแต่จดกับจดไม่ได้มีให้ทำงานกลุ่มแบบนี้ค่ะ แต่หนูชอบวิชาหน้าที่พลเมืองนะคะ มันใกล้ตัวหนูมา และแถมได้คะแนน

(นักเรียนกลุ่ม 4 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,

สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 5)

...กิจกรรมในหนังสือมันยาก มีแต่แบบฝึกหัดให้ทำ หากคำตอบก็ยาก เนื้อหาที่สับสนได้จำเยอะด้วย

(นักเรียนกลุ่ม 5 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567)

จากการสัมภาษณ์ด้านหลักสูตร สรุปได้ การจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา เพื่อให้มีการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนการสอน เนื้อหาเยอะแต่สามารถสรุปย่อได้ในกิจกรรมได้อย่างเข้าใจ ถึงจะสับสน แต่พอเรียนไปก็สามารถแยกแยะประเด็นได้

2.2 ผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้านการจัดการเรียนรู้ พบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...ครูจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ให้ดูวิดีโอมีเหตุการณ์และสถานการณ์ให้ได้ดูได้เห็นมุมมองในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และสนุกจนรู้สึกเวลาหมดเร็ว เพื่อน ๆ ทุกคนได้นำเสนองานในห้องเรียน

(นักเรียนกลุ่ม 1 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,

สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 2)

...กิจกรรมมีความหลากหลาย สนุกและไม่่วงนอน ครูพูดน้อย แต่ให้เด็กได้ทำกิจกรรม เพื่อน ๆ เล่นโทรศัพท์น้อยลงและสนใจกิจกรรม เพราะทุกคนมีส่วนร่วม ครูสอนสอนเป็นขั้นตอน การจัดกลุ่มวุ่นวายในแต่ละกลุ่ม

(นักเรียนกลุ่ม 2 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 3)

...ได้ทำทุกอย่างและเรียนแบบเป็นขั้นตอน สนุกสนาน เริ่มจากดูคลิป และเหตุการณ์ต่าง ๆ ครูพูดเร้าความสนใจให้นักเรียนอยากเรียน ครูอารมณ์ดี เข้าใจเด็ก มีการอธิบายและให้จดบ้างเล็กน้อย แต่จดไม่เยอะ

(นักเรียนกลุ่ม 3 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 4)

...ได้จดใส่กระดาษโพสอิท แล้วนำไปแปะที่หน้ากระดาน ได้ร่วมกันตอบคำถามเวลาครูสอน ครูก็จะค่อย ๆ เลื่อนสไลด์พร้อมทั้งอธิบายและยกตัวอย่างให้นักเรียนได้เห็นภาพจากสิ่งที่ครูเล่า

(นักเรียนกลุ่ม 4 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 5)

...ชอบที่ได้ลงมือทำ และได้นำเสนองาน เพราะก่อนนำเสนองานครูจะให้จับกลุ่มเพื่อน ๆ ก็ได้ช่วยกันคิด และช่วยกันคนไม่คนละมือ จนทุกกลุ่มได้นำเสนอ ได้แสดงความคิดเห็นในกลุ่ม

(นักเรียนกลุ่ม 5 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567)

จากการสัมภาษณ์ด้านการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ใช้กิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวของนักเรียน เป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำงาน เนื้อหาเยอะแต่เรียนผ่านการทำกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมแต่ละกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ทุกคนมีส่วนร่วม ทั้งการนำเสนอที่หน้าชั้นงาน การทำชิ้นงาน การเรียนแบบเป็นขั้นตอน มีกิจกรรมหลากหลายมีมุมมองการคิดที่แตกต่างแต่ได้ผลลัพธ์เหมือนกัน การเรียนไม่น่าเบื่อ

2.3 ผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้านสื่อการเรียนรู้ พบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...ครูมีสื่อการสอนที่หลากหลาย จากสื่อวิดีโอครูสามารถเล่า และอธิบายเพิ่มเติมได้ เวลาที่พวกหนูสงสัยและอยากเห็นภาพคุณครูก็จะเปิดภาพและอธิบายเสริมให้ มีทั้งที่เป็นภาพ เพลง และเหตุการณ์เข้ามาให้ดู

(นักเรียนกลุ่ม 1 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 2)

...ชอบที่ครูสอนเรื่องแม่วันทองและเอาเพลงให้พวกหนูดู และทำให้พวกหนูเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน มากกว่าที่ครูคนก่อนให้จดอย่างเดียว

(นักเรียนกลุ่ม 2 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 3)

...ตอนครูสอน พวกหนูแทบจะไม่ได้เปิดหนังสือเลย และไม่ได้จับโทรศัพท์เลย เพราะครูจะพูดและทำให้พวกหนูเข้าใจ แถมยังเปิดวิดีโอคลิปต่าง ๆ ที่พวกหนูไม่เคยดูและได้ดู

(นักเรียนกลุ่ม 3 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 4)

...กิจกรรมที่ครูจัดสนุกมาก วิดีโอก็สั้น และชอบมาก ๆ เพื่อนในกลุ่มได้ช่วยกันทำงาน ได้ฟังเพลงแม่วันทอง ซึ่งเป็นเพลงเก่าที่ฟังและชอบมาก ๆ และได้ใช้โทรศัพท์ด้วย

(นักเรียนกลุ่ม 4 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 5)

...ชอบวิดีโอของฮอว์โมน เพราะเคยดูในทีวี แต่ไม่เคยคิดว่าครูจะเอาสอนได้ และอธิบายได้อย่างเข้าใจ จากที่พวกหนูมีแต่จด และดูตามหนังสือ แต่วันนี้ครูสอนมีทั้งภาพ เพลง และสไลด์ ทำให้เรียนสนุกมากค่ะ

(นักเรียนกลุ่ม 5 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567)

จากการสัมภาษณ์ด้านสื่อการเรียนรู้ สรุปได้ว่า สื่อมีความหลากหลายน่าสนใจ เหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีทุกอารมณ์ในแต่ละกิจกรรม สื่อหน้าสนใจและเข้ากับปัญหา สื่อมีความทันสมัย เปลี่ยนจากการดูในหนังสือเป็นการเรียนรู้ผ่านจอทีวี และสืบค้นข้อมูลหาคำตอบด้วยตนเอง สามารถใช้สื่อการสอนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และเกิดการเรียนรู้แก่นักเรียนอย่างแท้จริง

2.4 ผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้านการวัดและประเมินผล พบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...ครูไม่ให้ทำใบงาน และไม่ตัดคะแนนถึงพวกหนูจะนำเสนองานไม่ดี ครูก็จะชมและเป็นกันเอง พุดด้วยแล้วไม่เครียด พวกหนูสามารถแสดงความคิดเห็นและถามครูได้ตลอดเวลา

(นักเรียนกลุ่ม 1 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 2)

...ไม่กดดันเพราะครูไม่ได้ให้ทำใบงาน ชอบทำงานกลุ่มเพราะครูให้ทุกคนทำช่วยกัน เลยไม่ได้กดดัน เพราะเพื่อนก็ช่วย ครูไม่ว่าถ้าไม่ถูก แถมครูยังแนะนำว่าให้ไปค้นที่ไหน แต่ก็มีบางครั้งค่ะที่เพื่อนในกลุ่มไม่ช่วยกันแรงเพื่อน

(นักเรียนกลุ่ม 2 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 3)

...หนูชอบทำงานกลุ่ม เพราะหนูระบายสีและตัวหนังสือไม่สวย เพื่อนที่ตัวหนังสือสวย ๆ จะได้เขียนให้แต่ก็บอกเพื่อนว่าต้องเขียนแบบไหน และคะแนนที่ได้ก็จะได้เท่ากัน ส่วนใหญ่คะแนนจะเป็นคะแนนกลุ่ม ทุกคนก็จะคะแนนเหมือนกันค่ะ

(นักเรียนกลุ่ม 3 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 4)

...พอเป็นงานกลุ่มเพื่อนที่ช่วยกันก็ช่วยกันแต่คนที่ไม่ช่วยเพื่อน เขาก็มีโทรศัพท์ให้ยืมหาข้อมูลได้ ถึงเขาจะไม่ช่วย ถ้าพวกหนูทำออกมาดี ครูก็น่าจะให้คะแนนที่ดีทั้งนำเสนอาน ตกแต่งงาน พวกหนูตั้งใจทำมาก ๆ

(นักเรียนกลุ่ม 4 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 5)

...ชอบที่ครูไม่ให้จตเยอะ แต่คะแนนได้น้อย แต่ครูให้งานน้อย แต่ได้คะแนนเยอะ และสนุกด้วย

(นักเรียนกลุ่ม 5 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567)

จากการสัมภาษณ์ด้านการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินตอบโจทย์การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน มีการประเมินผลที่ได้จากหลากหลายรูปแบบ ไม่ยึดเพียงแค่ประเมินจากชิ้นงานหรือการตอบคำถามท้ายบทเพียงด้านเดียว ประเมินจากสภาพจริงของการทำงาน ไม่ประเมินจากชิ้นงานเพียงด้านเดียว แต่ประเมินตามทักษะของการทำงานอย่างรอบด้าน

2.5 ผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้านครูผู้สอน พบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...ครูใจดี และเป็นกันเองแบบสุด ๆ เข้าใจผู้หญิง ไม่มีพูดหยาบคาย เนื้อหาเวลาครูสอนเหมือนฟังนิทานเลย สนุกมาก ๆ ไม่่วงนอน และได้ใช้โทรศัพท์ด้วยค่ะ

(นักเรียนกลุ่ม 1 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567, สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 2)

...ชอบที่ครูให้คำแนะนำในการทำงานกลุ่ม ช่วยพวกหนูคิดเวลาที่พวกหนูไม่เข้าใจ แล้วยังหาสื่อที่ให้ความรู้ ครูยกตัวอย่างและพวกหนูเข้าใจ และทุกกิจกรรมที่ครูให้พวกหนูเรียนเป็นกิจกรรมที่สนุกมาก และไม่เคยเรียนแบบนี้มาก่อน

(นักเรียนกลุ่ม 2 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567, สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 3)

...เวลาที่นักเรียนนำเสนอจบ ครูก็จะช่วยอธิบายเพิ่มเติมจากที่พวกหนูนำเสนอ และทุกคนในห้องก็สนุก ครูรับฟังความคิดเห็นของพวกหนูว่าพวกหนูคิดแบบไหน แล้วครูก็จะเสริมให้

(นักเรียนกลุ่ม 3 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567, สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 4)

...น้ำเสียงของครูใจดีมาก เวลาที่เพื่อนไม่ฟัง ครูก็จะมีอีก 1 น้ำเสียง สนุกและชอบ
อยากให้ครูสอนทุกเนื้อหาแบบนี้เลย ได้ลูกจากที่ เวลาหมดเร็วมาก

(นักเรียนกลุ่ม 4 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 5)

...สนุกมากค่ะ ครูตัวเล็ก ๆ เท่านักเรียน แต่เวลาครูพูด ทำให้หนูชอบฟังเวลาที่ครูพูด
ฟังเพลินเลยคะ

(นักเรียนกลุ่ม 5 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567)

จากการสัมภาษณ์ด้านครูผู้สอน สรุปได้ว่า ครูผู้สอนให้ความสำคัญกับเนื้อหาเรื่อง
สิทธิมนุษยชน มีการจัดเตรียมเนื้อหาสำหรับการสอน บรรยากาศในชั้นเรียนไม่ตึงเครียดและกิจกรรม
การเรียนรู้ที่สนุกสนาน และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาและ
บริบทของนักเรียนตามวัยของความอยากรู้ อยากเห็น และอยู่ในช่วงของการเรียนรู้

**2.6 ผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็น
พลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจัน
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี**

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้านนักเรียน พบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...เพื่อนในกลุ่มช่วยกันดีมาก จากที่จะลอกของเพื่อน ก็ต้องทำเอง และได้แข่งขัน
ให้ทันเวลาของครู

(นักเรียนกลุ่ม 5 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 2)

...จากที่เมื่อก่อนได้เจตเยอะ ๆ แต่พอครูพาทำกิจกรรม ก็จดน้อยลงแต่ตัวหนังสือใหญ่ขึ้น
มากครับ สนุก อยากให้เรื่องอื่นครูก็สอนแบบนี้ และพวกเราก็ได้ใช้โทรศัพท์และไม่ได้เล่นเกมเลย

(นักเรียนกลุ่ม 5 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 3)

...สนุกมาก ๆ ค่ะ ชอบกิจกรรมการบูลลี่เพราะหนูก็เคยโดนบูลลี่ค่ะ ทำให้หนูไม่เครียด
และรู้สึกว่าเวลาเรียนน้อยมาก ห้องเรียนดูอุ่นๆดีคะ

(นักเรียนกลุ่ม 5 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 4)

...ครูสอนสนุก จากที่เคยเรียนแล้วมีแต่วางนอนและแอบเล่นเกม วันนี้ครูพาเรียนจนไม่ได้เล่นเกมเลยครับ เพราะมัวแต่เข้า google และทำให้ผมกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น และออกแบบงานช่วยกัน

(นักเรียนกลุ่ม 5 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567,
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่ 5)

...ไม่น่าเบื่อ ทุกอย่างที่คุณให้ดูมันสนุกมาก และเศร้า และไม่กล้าไปเข้าห้องน้ำเดียวเพื่อนจะด่าเพราะไม่ได้ทำงานช่วยเพื่อครับ และเพื่อนให้ผมวาดรูปเพราะผมวาดรูปสวยครับ

(นักเรียนกลุ่ม 5 นามสมมติ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2567)

จากการสัมภาษณ์ด้านนักเรียน สรุปได้ว่า นักเรียนให้ความสนใจกับเนื้อหาสามารถยกตัวอย่างเพื่อเปรียบเทียบกับหัวข้อเรื่องได้ กล้าแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีจุดสนใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น กล้านำเสนอหน้าชั้นเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงมากขึ้น มีการระดมคำพูดและการกระทำรวมถึง การรู้จุดยืนและความเสมอภาคของเพื่อนและคนอื่น ๆ ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทั้งการใช้คำพูดและการกระทำ

ตาราง 2 สรุปผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้
ด้านหลักสูตร	การจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา เพื่อให้มีการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนการสอน
ด้านการจัดการเรียนรู้	ใช้กิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวของนักเรียน เป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน
ด้านสื่อการเรียนรู้	สื่อมีความหลากหลายน่าสนใจ เหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีทุกอารมณ์ในแต่ละกิจกรรม สื่อที่น่าสนใจและเข้ากับปัญหา
ด้านการวัดและประเมินผล	การวัดและประเมินตอบโจทย์การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน มีการประเมินผลที่ได้จากหลากหลายรูปแบบ ไม่ยึดเพียงแค่ประเมินจากชิ้นงานหรือการตอบคำถามท้ายบทเพียงด้านเดียว

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้
ด้านครูผู้สอน	ให้ความสำคัญกับเนื้อหาเรื่องสิทธิมนุษยชน การเตรียมเนื้อหา บรรยากาศในชั้นเรียนไม่ตึงเครียดและกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนุกสนาน
ด้านนักเรียน	นักเรียนให้ความสนใจกับเนื้อหา สามารถยกตัวอย่างเพื่อเปรียบเทียบกับหัวข้อเรื่องได้ กล้าแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีจุดสนใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองดี เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีดังนี้ ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา เพื่อให้มีการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนรู้ ใช้กิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวของนักเรียน เป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ สื่อมีความหลากหลายน่าสนใจ เหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีทุกอารมณ์ในแต่ละกิจกรรม สื่อน่าสนใจและเข้ากับปัญหา ด้านการวัดและประเมิน การวัดและประเมินตอบโจทย์การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน มีการประเมินผลที่ได้จากหลากหลายรูปแบบ ไม่ยึดเพียงแค่ประเมินจากชิ้นงานหรือการตอบคำถามท้ายบทเพียงด้านเดียว ด้านครูผู้สอน ให้ความสำคัญกับเนื้อหาเรื่องสิทธิมนุษยชน การเตรียมเนื้อหา บรรยากาศในชั้นเรียนไม่ตึงเครียดและกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ด้านนักเรียนนักเรียนให้ความสนใจกับเนื้อหา สามารถยกตัวอย่างเพื่อเปรียบเทียบกับหัวข้อเรื่องได้ กล้าแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีจุดสนใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

3. ผลการประเมินจากการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองดี เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

จากการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินจากสภาพจริง โดยการสังเกตจากการทำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองดี เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participation observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) โดยมีกรอบในการสังเกต ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผล 5) ด้านครูผู้สอน และ 6) ด้านนักเรียน

3.1 ผลการประเมินการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านหลักสูตร

จากการสังเกตนักเรียนในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ถึงเนื้อหาในหนังสือมีเยอะ แต่นักเรียนก็สามารถสรุปย่อของเนื้อหาในการทำงานกลุ่ม รวมถึงสามารถทำตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามที่ครูได้แจ้งจุดประสงค์ของการเรียนรู้

3.2 ผลการประเมินการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 กิจกรรม ดังนี้

3.2.1 กิจกรรม Human Rights จากการสังเกตนักเรียนในการทำกิจกรรม Human Rights นักเรียนช่วยกันทำงาน มีการแบ่งหน้าที่กัน นักเรียนบางคนที่เคยชอบเล่นเกมในโทรศัพท์ ก็เปลี่ยนจากการเล่นเกมเป็นการหาข้อมูล ส่วนการนำเสนอ นักเรียนจะแบ่งหัวข้อการนำเสนอให้ทุกคนในกลุ่ม คนละ 1 หัวข้อ จากคนที่ชี้ขาย ก็กลัวพูดถึงอาจจะยังมีความเกร็ง ๆ แต่ก็สามารถนำเสนอได้ มีความตื่นตัวในการหาข้อมูล บางคนทำตาโต เพื่อที่จะสื่อว่ามั่นใจตื่นเต้น และรู้จักยินดีกับเพื่อนที่นำเสนอเสร็จ กล้าถามคำถามและตอบคำถามเพื่อนได้ตรงประเด็น

3.2.2 กิจกรรม Bully คำนี้ใคร ๆ ก็เคย จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม Bully คำนี้ใคร ๆ ก็เคย พบว่า นักเรียนที่ไม่รู้ว่าการโดนล้อปมด้อยหรือการล้อเลียนนั้นคือการบูลลี่ สามารถยกตัวอย่างการบูลลี่ได้ว่ามีอะไรบ้าง นักเรียนต่างช่วยกันตอบคำถาม และเปรียบเทียบกับสิ่งที่ตัวเองโดนบูลลี่ได้ และจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่ชอบล้อเพื่อนนักเรียนก็มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น เพราะขณะเพื่อนที่มีปมด้อยก็จะโดนเพื่อนตอบกลับคืนว่า “กำลังบูลลี่เพื่อนอยู่นะ” สังเกตได้ว่านักเรียนมีความตื่นตัว และช่วยกันค้นหาประเด็นเพื่อนำเสนอที่หน้าชั้นเรียน นักเรียนกล้าพูด กล้าตัดสินใจ บอกได้ว่าสิ่งไหนคือการล้อเลียน และกล้าแสดงความคิดเห็นจากประเด็นที่เพื่อนนำเสนอ กล้าถามคำถาม และถกประเด็นเกี่ยวกับบูลลี่

3.2.3 กิจกรรมความเท่าเทียมทางเพศ จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมความเท่าเทียมทางเพศ พบว่า นักเรียนบางส่วนยังไม่เข้าใจถึงความเท่าเทียม เพราะบางส่วนคิดว่าผู้ชายเป็นเพศที่อยู่เหนือผู้หญิงเสมอ พอนักเรียนรู้ว่าทุกเพศเท่าเทียมกันแม้แต่กลุ่มเพศที่ 3 นักเรียนก็ล้อเลียนกันน้อยลง จากผู้ชายที่ชอบใช้ผู้หญิงทำการบ้าน ผู้หญิงก็มีเงื่อนไขมากขึ้นและชอบพูดอ้างว่า “เราเท่าเทียมกัน” เห็นได้ว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถแสดงความคิดเห็น และพูดในมุมมองของตนเองได้ การกล้าแสดงออกและนำเสนอชิ้นงานในรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลกับเพื่อนในกลุ่มได้

3.2.4 กิจกรรมการละเมิด จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมการละเมิด พบว่า นักเรียนผู้หญิงบางส่วนสามารถยกตัวอย่างที่โดนละเมิด อาจจะเป็นจับมือ หรือจับแขน แต่ล้วนแล้วเป็นการละเมิด และบางกลุ่มก็แสดงความคิดในประเด็นที่เพื่อนนำเสนอและสามารถร่วมกันสืบค้นและหาแนวทางในการแก้ปัญหาในแต่ละกลุ่ม และการนำเสนอที่หน้าชั้นเรียน นักเรียนก็ช่วยกันพูดคนละ 1 ถึง 2 ข้อ แต่ทุกคนในกลุ่มก็ช่วยกันให้เกียรติเพื่อนในขณะที่เพื่อนนำเสนอ นักเรียนก็จะเงียบ และฟังที่เพื่อนนำเสนอ

3.2.5 กิจกรรมความรุนแรงในครอบครัว จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมความรุนแรงในครอบครัว พบว่า นักเรียนทั้งหญิงและชาย ต่างไม่ชอบการใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้น เพราะเนื่องจากประเด็นการแก้ปัญหาและการตอบคำถามของนักเรียนทุกคนต่างช่วยกันตอบคำถาม และช่วยกันค้นคว้าข้อมูลเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาร่วมกัน ในขณะที่ครูให้ยกตัวอย่างนักเรียนก็สามารถยกตัวอย่างที่เกิดขึ้นจากข้างบ้านพร้อมอธิบายผลสรุปของปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางของปัญหาอย่างชัดเจน

3.2.6 กิจกรรม All Human rights จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม All Human rights พบว่า นักเรียนบางส่วนพึงรู้ว่ากิจกรรมที่เรียนทั้ง 5 กิจกรรมข้างต้นนั้นคือส่วนหนึ่งที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ซึ่ง All Human rights เป็นกิจกรรมที่เห็นได้ชัดเจนว่านักเรียนมีความสนุกสนาน เนื่องจากบรรยากาศในชั้นเรียนสนุกสนาน ทุกกลุ่มต่างแข่งขันทำแผนผังความคิดเพื่อให้ทันเวลาที่ครูกำหนด เห็นได้ว่านักเรียนมีความกล้าเพิ่มมากขึ้น ทั้งจากการตอบคำถาม การกระตุ้นตัวเอง กระตุ้นเพื่อน รู้หน้าที่ที่กลุ่มมอบหมายให้ทำงาน และบางคนจากที่ที่มีความเขินอายก็กล้ามากขึ้น กล้าแสดงความคิดเห็น และสามารถบอกต่อเรื่องที่เรียนให้น้อง ๆ ในโรงเรียนได้ พร้อมทั้งบางคนมีความเป็นผู้นำของเพื่อนได้

จากการสังเกตนักเรียนในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความตื่นตัวในการเรียน และบรรยากาศในการเรียนน่าสนใจ บทบาทของนักเรียนในชั้นเรียนมีมากขึ้น ทุกคนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน นักเรียนแย่งตอบคำถาม การจัดการเรียนรู้เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียนกล้าพูด กล้านำเสนองาน ต่างคนต่างช่วยกัน รู้หน้าที่และบทบาทของตนเอง มีความเป็นผู้นำ และมีความเข้าใจกับที่ไปและที่มาในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

3.3 ผลการประเมินการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านสื่อการเรียนรู้

จากการสังเกตนักเรียนในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนชอบสื่อที่มีความหลากหลาย ตรงประเด็นไม่ซับซ้อน ชอบใช้สื่อเทคโนโลยีมากกว่าหนังสือเรียน สื่อเทคโนโลยียังถือได้ว่าเป็นสื่อที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ในขณะที่ครูให้ค้นคว้า

ข้อมูลภายในกลุ่ม นักเรียนไม่ได้ค้นแค่ใน Google เท่านั้น แต่นักเรียนยังสืบค้นจากหลากหลายแหล่ง เช่น Youtube, Tiktok เป็นต้น ซึ่งไม่ใช่แค่คนใดคนหนึ่งค้นหาแต่สมาชิกภายในกลุ่มใครที่มีโทรศัพท์ นักเรียนก็ช่วยกันสืบค้นหาข้อมูล

3.4 ผลการประเมินการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการวัดและประเมินผล

จากการสังเกตนักเรียนในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนไม่ได้ชอบ การวัดและประเมินที่ได้จากการทำแบบทดสอบหรือการตอบคำถามท้ายบท เนื่องจากนักเรียนมองว่า มันไม่ยุติธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บคะแนนแบบกลุ่มแต่ให้เป็นการสังเกตการมีส่วนร่วมและ การทำงานของกลุ่ม เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การนำเสนอ การมีส่วนร่วม เป็นต้น ซึ่งสังเกตได้ว่า นักเรียนไม่ได้ซีเรียสและกังวลในการทำแบบทดสอบ

3.5 ผลการประเมินการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ครูผู้สอน

จากการการทำกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า บทบาทของครูผู้สอนน้อยลง นักเรียน ไม่ได้รอแค่ให้ครูอธิบายเนื้อหา หรือสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมให้ แต่นักเรียนต่างก็ช่วยกันในการหาข้อมูล เพื่อตอบคำถามแข่งขันกับครู ครูผู้สอนหาอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน แต่นักเรียนเป็นคนหา ข้อมูล ซึ่งครูผู้สอนมีหน้าที่แค่ให้คำแนะนำหรือเพิ่มเติมเนื้อหาให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มบางเล็กน้อย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นครูผู้สอนที่ใจดีแต่ได้สาระการเรียนรู้ ไม่ถืออคติและมีความเป็นกลาง ไม่ว่ากลุ่มไหนทำชิ้นงานสวยต้องได้คะแนนดี แต่จะดูการนำเสนอ และการตอบคำถามอย่างครอบคลุม

3.6 ผลการประเมินการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี นักเรียน

จากการการทำกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนเป็นผู้นำการเรียนรู้ นักเรียน มีบทบาทในการเรียน และการทำงานร่วมกันในชั้นเรียน กล่าวพูด กล่าวคิด กล่าวนำเสนอชิ้นงาน ในรูปแบบแนวความคิดของตนเอง กล่าวแสดงความคิดเห็น และสามารถบอกได้ว่าสิ่งดีสิ่งไหนไม่ได้ ยกตัวอย่างและตอบคำถามเพื่อหาข้อสรุปของปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตาราง 3 สรุปผลการประเมินจากการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ประเด็นการสังเกต	ผลการประเมินจากการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้
ด้านหลักสูตร	นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ถึงเนื้อหาในหนังสือมีเยอะ แต่นักเรียนก็สามารถสรุปย่อของเนื้อหาในการทำงานกลุ่ม รวมถึงสามารถทำตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามที่ครูได้แจ้งจุดประสงค์ของการเรียนรู้
ด้านการจัดการเรียนรู้	นักเรียนมีความตื่นตัวในการเรียน และบรรยากาศในการเรียนน่าสนใจ บทบาทของนักเรียนในชั้นเรียนมีมากขึ้น ทุกคนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน นักเรียนแย่งตอบคำถาม การจัดการเรียนรู้เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียนกล้าพูด กล้านำเสนอ งาน ต่างคนต่างช่วยกัน รู้หน้าที่และบทบาทของตนเอง มีความเป็นผู้นำ และมีความเข้าใจกับที่ไปและที่มาในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
ด้านสื่อการเรียนรู้	นักเรียนชอบสื่อที่มีความหลากหลาย ตรงประเด็นไม่ซับซ้อน ชอบใช้สื่อเทคโนโลยีมากกว่าหนังสือเรียน สื่อเทคโนโลยียังถือได้ว่าเป็นสื่อที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพนักเรียนไม่ได้ค้นแค่ใน Google เท่านั้น แต่นักเรียนยังสืบค้นจากหลากหลายแหล่ง เช่น YouTube, TikTok เป็นต้น ซึ่งไม่ใช่แค่คนใดคนหนึ่งค้นหาแต่สมาชิกภายในกลุ่มใครที่มีโทรศัพท์นักเรียนก็ช่วยกันสืบค้นหาข้อมูล
ด้านการวัดและประเมินผล	นักเรียนไม่ได้ชอบการวัดและประเมินที่ได้จากการทำแบบทดสอบหรือการตอบคำถามท้ายบท เนื่องจากนักเรียนมองว่าไม่ยุติธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บคะแนนแบบกลุ่มแต่ให้เป็นการสังเกตการมีส่วนร่วมและการทำงานของกลุ่ม เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การนำเสนอ การมีส่วนร่วม เป็นต้น ซึ่งสังเกตได้ว่านักเรียนไม่ได้ซีเรียสและกังวลในการทำแบบทดสอบ
ด้านครูผู้สอน	บทบาทของครูผู้สอนน้อยลง นักเรียนไม่ได้รอแค่ให้ครูอธิบายเนื้อหา หรือสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมให้ แต่นักเรียนต่างก็ช่วยกันในการหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามแข่งขันกับครู ครูผู้สอนหาอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน แต่นักเรียนเป็นคนหาข้อมูล ซึ่งครูผู้สอนมีหน้าที่แค่ให้คำแนะนำหรือเพิ่มเติมเนื้อหาให้นักเรียนในแต่ละกลุ่ม บางเล็กน้อย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นครูผู้สอนที่ใจดีแต่ได้สาระการเรียนรู้
ด้านนักเรียน	นักเรียนเป็นผู้นำการเรียนรู้ นักเรียนมีบทบาทในการเรียน และการทำงานร่วมกันในชั้นเรียน กล้าพูด กล้าคิด กล้านำเสนอชิ้นงานในรูปแบบแนวความคิดของตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น และสามารถบอกได้ว่าสิ่งดีสิ่งไหนไม่ได้ ยกตัวอย่างและตอบคำถามเพื่อหาข้อสรุปของปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นผลการประเมินจากการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองดีนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีดังนี้ ด้านหลักสูตร นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ถึงเนื้อหาในหนังสือมีเยอะ แต่นักเรียนก็สามารถสรุปย่อของเนื้อหาในการทำงานกลุ่ม รวมถึงสามารถทำตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามที่ครูได้แจ้งจุดประสงค์ของการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความตื่นตัวในการเรียน และบรรยากาศในการเรียนน่าสนใจ บทบาทของนักเรียนในชั้นเรียนมีมากขึ้น ทุกคนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน นักเรียนแย่งตอบคำถาม การจัดการเรียนรู้เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียนกล้าพูด กล้านำเสนองาน ต่างคนต่างช่วยกัน รู้หน้าที่และบทบาทของตนเอง มีความเป็นผู้นำ และมีความเข้าใจกับที่ไปและที่มาในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ด้านสื่อการเรียนรู้ นักเรียนชอบสื่อที่มีความหลากหลาย ตรงประเด็นไม่ซับซ้อน ชอบใช้สื่อเทคโนโลยีมากกว่าหนังสือเรียน สื่อเทคโนโลยียังถือได้ว่าเป็นสื่อที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ นักเรียนไม่ได้ค้นแค่ใน Google เท่านั้น แต่นักเรียนยังสืบค้นจากหลากหลายแหล่ง เช่น YouTube, TikTok เป็นต้น ซึ่งไม่ใช่แค่คนใดคนหนึ่งค้นหาแต่สมาชิกภายในกลุ่มใครที่มีโทรศัพท์นักเรียนก็ช่วยกันสืบค้นหาข้อมูล ด้านการวัดและการประเมินผล นักเรียนไม่ได้ชอบการวัดและประเมินที่ได้จากการทำแบบทดสอบหรือการตอบคำถามท้ายบท เนื่องจากนักเรียนมองว่ามันไม่ยุติธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บคะแนนแบบกลุ่มแต่ให้เป็นการสังเกตการมีส่วนร่วมและการทำงานของกลุ่ม เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การนำเสนอ การมีส่วนร่วม เป็นต้น ซึ่งสังเกตได้นักเรียนไม่ได้ซีเรียสและกังวลในการทำแบบทดสอบ ด้านครูผู้สอน บทบาทของครูผู้สอนน้อยลง นักเรียนไม่ได้รอแค่ให้ครูอธิบายเนื้อหา หรือสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมให้ แต่นักเรียนต่างก็ช่วยกันในการหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามแข่งขันกับครู ครูผู้สอนหาอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน แต่นักเรียนเป็นคนหาข้อมูล ซึ่งครูผู้สอนมีหน้าที่แค่ให้คำแนะนำหรือเพิ่มเติมเนื้อหาให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มบ้างเล็กน้อย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นครูผู้สอนที่ใจดีแต่ได้สาระการเรียนรู้ และด้านนักเรียน นักเรียนเป็นผู้นำการเรียนรู้ นักเรียนมีบทบาทในการเรียน และการทำงานร่วมกันในชั้นเรียน กล้าพูด กล้าคิด กล้านำเสนอชิ้นงานในรูปแบบแนวความคิดของตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น และสามารถบอกได้ว่าสิ่งใดสิ่งไหนไม่ได้ ยกตัวอย่างและตอบคำถามเพื่อหาข้อสรุปของปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัย เรื่อง กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมือง ตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาสภาพ ปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และเพื่อสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจาก งานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) นักเรียนได้ความรู้และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอย่างเป็น ขั้นตอนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานได้ 2) ครูผู้สอนรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ ในกลุ่ม สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็น ฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 3) ครูผู้สอนได้นวัตกรรมที่เป็นกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็น พลเมืองตื่นรู้ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ 4) สถานศึกษารูปแบบ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ และสามารถปรับ ให้เข้ากับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ได้ และสามารถพัฒนานักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 28 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ตามวัตถุประสงค์ การวิจัย คือ กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย 1) ครูผู้สอนในรายวิชาสังคมศึกษา ฯ ในโรงเรียนบ้านคำกั้ง โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม และโรงเรียนราชินูทิศ 2 จำนวนโรงเรียนละ 1 คน รวมเป็น 3 คน 2) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 25 คน และกลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 25 คน ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยออกเป็น 6 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผล 5) ด้านครูผู้สอน และ 6) ด้านนักเรียน โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การตรวจสอบแบบสามเส้า และวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มาปรับใช้เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาศภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า

ด้านหลักสูตร ไม่มีการปรับปรุงและหลักสูตรควรมีการเปิดกว้าง ปรับให้เข้ากับสภาพบริบททางสังคมในปัจจุบัน ปรับปรุงให้มีความทันสมัยและมีความหลากหลายทางสังคมรวมถึงหลักสูตรยังไม่สามารถเข้าถึงสภาพปัญหาทางสังคมได้อย่างแท้จริง เน้นที่ตัวเนื้อหาของบทเรียน แต่ไม่ได้เน้นการไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ด้านการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนเน้นการบรรยายเป็นหลัก จากการเริ่มต้นเรื่องสิทธิมนุษยชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องโดยการบรรยายในภาพรวม และการสอดแทรกสถานการณ์ หรือเหตุการณ์บางครั้ง และมีเสริมเพิ่มเติมจากหนังสือเรียน แต่ครูผู้สอนไม่ได้ให้ความสำคัญกับเนื้อหาเนื่องจากเป็นวิชาที่ไม่ได้นำไปใช้ในการสอบ มีสอดแทรกสถานการณ์ หรือเหตุการณ์บางครั้ง และมีเสริมเพิ่มเติมจากหนังสือเรียน แต่ก็ยังมีครูผู้สอนที่มีการนำสื่อเทคโนโลยีมาช่วยเสริมเพิ่มเติมในการจัดการเรียนรู้บ้างเล็กน้อย ยังคงเน้นทฤษฎีแต่ขาดทักษะประกอบการจัดการเรียนรู้ให้มีความน่าสนใจ

ด้านสื่อการเรียนรู้ ใช้สื่อวิดีโอ หรือรูปภาพที่มีอยู่ในหนังสือประกอบการบรรยาย พร้อมทั้งการยกตัวอย่างสถานการณ์ในด้านต่าง ๆ สื่อการเรียนรู้ไม่มีความหลากหลาย สื่อไม่ทันสมัย โดยส่วนใหญ่ใช้หนังสือประกอบการอธิบาย ใช้แค่ YouTube, PowerPoint และหนังสือเรียนประกอบการสอน แต่ยังขาดสื่อการเรียนการสอนที่เด็กได้ลงมือทำและเกิดจากประสบการณ์ของเด็ก และมองว่าเรื่อง สิทธิมนุษยชน ไม่ได้ถูกให้ความสำคัญจึงไม่ได้มีการเตรียมสื่อการเรียนรู้

ด้านการวัดและประเมินผล ประเมินตามสภาพจริง เป็นการวัดและประเมินผลจากชิ้นงาน ในสมุด หรือใบงานที่นักเรียนได้รับมอบหมาย ไม่ได้ประเมินตามทักษะที่พึงมีแก่นักเรียน และกิจกรรมหลังการเรียนรู้ที่ใช้ในการประเมินนักเรียน รวมถึงการสอบก่อนเรียนหลังเรียนเพื่อให้เห็นถึงการพัฒนาหรือการเพิ่มเติมเสริมข้อมูลในส่วนที่นักเรียนได้คะแนนน้อย การทดสอบ การทำใบงาน ไม่ได้ให้ผลของการประเมินได้อย่างแท้จริง

ด้านครูผู้สอน เป็นเนื้อหาที่ครูผู้สอนไม่ได้ให้ความสำคัญและสอนเพื่อให้จบเนื้อหาและไปเนื้อหาอื่น เพราะไม่ได้ให้ความสำคัญในเนื้อหา เรื่อง สิทธิมนุษยชน รวมถึงเวลาในการเตรียมเนื้อหาค่อนข้างน้อย ขาดการกระตุ้นเนื้อหาด้านวิชาสังคมศึกษา และเป็นผู้ให้ความรู้เพียงด้านเดียว

ด้านนักเรียน นักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและไม่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ นำไปใช้ นักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าตัดสินใจ ขาดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีจุดสนใจในการเรียนน้อย เนื่องจากกิจกรรมที่ไม่น่าสนใจหรือเนื้อหาการเรียนที่ค่อนข้างแน่น นักเรียนไม่ได้ให้ความสนใจเนื่องจาก มองว่าเป็นเรื่องที่ไม่ได้เกี่ยวกับตนเอง และเป็นเรื่องไกลตัว แต่ก็มีนักเรียนบางส่วนที่ตั้งใจเรียนและไม่มียานส่ง และบางคนพูดคุ้ยในห้องเก่ง แต่ทำงานได้และตอบคำถามได้ดี

2. เพื่อสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

2.1 กระบวนการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

โดยกระบวนการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 กิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นทฤษฎีที่มาจากแนวคิดของ Piaget และ Lev Vygotsky เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้ฝึกการคิดในการกำหนดปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ การค้นหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามข้อสงสัยและเพื่อให้ได้คำตอบที่มีที่มาแตกต่างกัน แต่มีความหมายเดียวกัน ได้นำเสนอข้อมูลที่มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกันจากกระบวนการทำงานกลุ่ม สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาและการนำเสนอผลงานผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นขั้นตอนโดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรม Human Rights 2) กิจกรรม Bully คำนี้ใคร ๆ ก็เคย 3) กิจกรรมความเท่าเทียมทางเพศ 4) กิจกรรมการละเมิด 5) กิจกรรมความรุนแรงในครอบครัว 6) กิจกรรม All Human rights และได้พัฒนาคู่มือกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ “Human Rights” เป็น Electronic book

2.2 ผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา เพื่อให้มีการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ของการเรียนการสอน เนื้อหาเยอะแต่สามารถสรุปย่อได้ในกิจกรรม ได้อย่างเข้าใจ ถึงจะสับสน แต่พอเรียนไปก็สามารถแยกแยะประเด็นได้

ด้านการจัดการเรียนรู้ ใช้กิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวของนักเรียน เป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำงาน เนื้อหาเยอะแต่เรียนผ่านการทำกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมแต่ละกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ทุกคนมีส่วนร่วม ทั้งการนำเสนอที่หน้าชั้นงาน การทำชิ้นงาน การเรียนแบบเป็นขั้นตอน มีกิจกรรมหลากหลายมีมุมมองการคิดที่แตกต่างแต่ได้ผลลัพธ์เหมือนกัน การเรียนไม่น่าเบื่อ

ด้านสื่อการเรียนรู้ สื่อมีความหลากหลายน่าสนใจ เหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีทุกอารมณ์ในแต่ละกิจกรรม สื่อหน้าสนใจและเข้ากับปัญหา สื่อมีความทันสมัย เปลี่ยนจากการดูในหนังสือเป็นการเรียนรู้ผ่านจอทีวี และสืบค้นข้อมูลหาคำตอบด้วยตนเอง สามารถใช้สื่อการสอนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และเกิดการเรียนรู้แก่นักเรียนอย่างแท้จริง

ด้านการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินตอบโจทย์การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน มีการประเมินผลที่ได้จากหลากหลายรูปแบบ ไม่ยึดเพียงแค่ประเมินจากชิ้นงานหรือการตอบคำถามท้ายบทเพียงด้านเดียว ประเมินจากสภาพจริงของการทำงาน ไม่ประเมินจากชิ้นงานเพียงด้านเดียว แต่ประเมินตามทักษะของการทำงานอย่างรอบด้าน

ด้านครูผู้สอน ครูผู้สอนให้ความสำคัญกับเนื้อหาเรื่องสิทธิมนุษยชน มีการจัดเตรียมเนื้อหาสำหรับการสอน บรรยากาศในชั้นเรียนไม่ตึงเครียดและกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนุกสนาน และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาและบริบทของนักเรียนตามวัยของความอยากรู้ อยากเห็น และอยู่ในช่วงของการเรียนรู้

ด้านนักเรียน นักเรียนให้ความสนใจกับเนื้อหา สามารถยกตัวอย่างเพื่อเปรียบเทียบกับหัวข้อเรื่องได้ กล้าแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีจุดสนใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น กล้านำเสนอหน้าชั้นเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงมากขึ้น มีการระดมคำพูดและการกระทำรวมถึงการรู้จุดยืนและความเสมอภาคของเพื่อนและคนอื่น ๆ ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทั้งการใช้คำพูดและการกระทำ

2.3 ผลการประเมินจากการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ด้านหลักสูตร นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ถึงเนื้อหาในหนังสือมีเยอะ แต่นักเรียนก็สามารถสรุปย่อของเนื้อหาในการทำงานกลุ่ม รวมถึงสามารถทำตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามที่ครูได้แจ้งจุดประสงค์ของการเรียนรู้

ด้านการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความตื่นตัวในการเรียน และบรรยากาศในการเรียนน่าสนใจ บทบาทของนักเรียนในชั้นเรียนมีมากขึ้น ทุกคนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน นักเรียนแย่งตอบคำถาม การจัดการเรียนรู้เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียนกล้าพูด กล้านำเสนองาน ต่างคนต่างช่วยกัน รู้หน้าที่และบทบาทของตนเอง มีความเป็นผู้นำ และมีความเข้าใจกับที่ไปและที่มาในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ด้านสื่อการเรียนรู้ นักเรียนชอบสื่อที่มีความหลากหลาย ตรงประเด็นไม่ซับซ้อน ชอบใช้สื่อเทคโนโลยีมากกว่าหนังสือเรียน สื่อเทคโนโลยียังถือได้ว่าเป็นสื่อที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพนักเรียนไม่ได้ค้นแค่ใน Google เท่านั้น แต่นักเรียนยังสืบค้นจากหลากหลายแหล่ง เช่น YouTube, TikTok เป็นต้น ซึ่งไม่ใช่แค่คนใดคนหนึ่งค้นหาแต่สมาชิกภายในกลุ่มใครที่มีโทรศัพท์นักเรียนก็ช่วยกันสืบค้นหาข้อมูล

ด้านการวัดและการประเมินผล นักเรียนไม่ได้ชอบการวัดและประเมินที่ได้จากการทำแบบทดสอบหรือการตอบคำถามท้ายบท เนื่องจากนักเรียนมองว่ามันไม่ยุติธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บคะแนนแบบกลุ่มแต่ให้เป็นการสังเกตการมีส่วนร่วมและการทำงานของกลุ่ม เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การนำเสนอ การมีส่วนร่วม เป็นต้น ซึ่งสังเกตได้นักเรียนไม่ได้ซีเรียสและกังวลในการทำแบบทดสอบ

ด้านครูผู้สอน บทบาทของครูผู้สอนน้อยลง นักเรียนไม่ได้รอแค่ให้ครูอธิบายเนื้อหาหรือสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมให้ แต่นักเรียนต่างก็ช่วยกันในการหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามแข่งขันกับครู ครูผู้สอนหาอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน แต่นักเรียนเป็นผู้สืบค้นหาข้อมูล ซึ่งครูผู้สอนมีหน้าที่แค่ให้คำแนะนำหรือเพิ่มเติมเนื้อหาให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มบางเล็กน้อย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นครูผู้สอนที่ใจดีแต่ได้สาระการเรียนรู้

ด้านนักเรียน นักเรียนเป็นผู้นำการเรียนรู้ นักเรียนมีบทบาทในการเรียน และการทำงานร่วมกันในชั้นเรียน กล้าพูด กล้าคิด กล้านำเสนอชิ้นงานในรูปแบบแนวความคิดของตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น และสามารถบอกได้ว่าสิ่งดีสิ่งไหนไม่ได้ ยกตัวอย่างและตอบคำถามเพื่อหาข้อสรุปของปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. อภิปรายผลการศึกษาศภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ผลการศึกษา สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่าการจัดการเรียนมีลักษณะที่เน้นครูเป็นสำคัญ บทบาทของนักเรียนน้อยลง นักเรียนขาดการมีส่วนร่วม

ในชั้นเรียน และขาดการนำปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้และการแก้ปัญหา เน้นทฤษฎีแต่ขาดการใช้ทักษะ สื่อการเรียนการสอนไม่มีความหลากหลาย เน้นการบรรยายและจดลงในสมุด มีการวัดและประเมินผลจากการทำแบบทดสอบ ใบงาน และกิจกรรมการเรียนรู้ท้ายบท นักเรียนไม่รู้จุดมุ่งหมายหรือการนำวิธีการแก้ปัญหาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน ไม่สามารถที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเป็นพลเมืองตื่นรู้ รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองได้ รวมถึงขาดการรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ วาทยา ศรีวิรัตน์, และอัจฉรา ศรีพันธ์ (2564) กล่าวว่า ครูผู้สอนไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนมากนักรวมถึงนักเรียนไม่สามารถนำความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ การสอนเน้นการบรรยายเนื้อหาเกี่ยวกับปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ประกอบการใช้ใบงานและสื่อเทคโนโลยีพื้นฐาน มีการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการทำแบบทดสอบ อีกทั้งสภาพแวดล้อมและบรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ และเนื่องจากเนื้อหา เรื่อง สิทธิมนุษยชน เป็นเนื้อหาที่ต้องทำความเข้าใจและเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ เนื้อหาในหนังสือเรียนเน้นให้เด็กรู้ แต่ขาดการวิเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุป

2. อภิปรายผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ได้นำไปสู่กระบวนการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้ฝึกการคิดในการกำหนดปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ การค้นหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามข้อสงสัยและเพื่อให้ได้คำตอบที่มีที่มาแตกต่างกันแต่มีความหมายเดียวกัน ได้นำเสนอข้อมูลที่มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกันจากกระบวนการทำงานกลุ่ม สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาและการนำเสนอผลงานผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นขั้นตอน และนำไปสู่ผลการศึกษาการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผลการศึกษาการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ ใช้ปัญหาที่เกิดขึ้น

รอบ ๆ ตัวของนักเรียน เป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ด้านสื่อการเรียนรู้ สื่อมีความหลากหลายน่าสนใจ เหมาะสมกับวัยของนักเรียน การวัดและประเมินตอบโจทย์ การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ประเมินจากสภาพจริงของการทำงาน ด้านครูผู้สอน ครูผู้สอนให้ความสำคัญกับเนื้อหาเรื่องสิทธิมนุษยชน มีการจัดเตรียมเนื้อหาสำหรับการสอน และด้านนักเรียน นักเรียนให้ความสนใจกับเนื้อหา สามารถยกตัวอย่างเพื่อเปรียบเทียบกับหัวข้อเรื่องได้ กล่าวแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา ศิลาชัย, และศุภณัฐ พานา (2565) กล่าวว่า 6 ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างอิสระ โดยปราศจากการควบคุมจากผู้สอน มีการให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ด้วยการได้ ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาที่ตนเองมีข้อสงสัย และเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการฝึกฝนความกล้าแสดงออกที่จะยอมรับฟังบุคคลอื่นเสนอแนะข้อคิดเห็น และยึดหลักของเหตุผล ที่ปราศจากการควบคุมจากผู้สอน โดยบทบาทผู้สอนจะเป็นผู้ให้คำปรึกษาทางความรู้หรือคอยแนะนำ หนทางในการแก้ปัญหา ทำให้บรรยากาศของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐานเป็นบรรยากาศ ที่ช่วยส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นได้ในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Neufeld, & Barrow (1974) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เป็นผลจากการแก้ปัญหา โดยใช้ ความรู้ที่นักเรียนทำการสืบค้นเอง และสอดคล้องกับ Barrows (2000) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นหลัก วิธีการเรียนรู้บนหลักการของการใช้ ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นในการเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่ เดิม ให้ ผสมผสานกับข้อมูลใหม่ แล้วประมวลเป็นกับความรู้ใหม่ นำไปสู่การประเมินจากการสร้าง กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน

จากผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็น พลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี นำไปสู่การประเมินจากการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา เป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใน เขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งใช้การประเมินสภาพจริงจากการสังเกต แบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ถึงเนื้อหา ในหนังสือมีเยอะ แต่นักเรียนก็สามารถสรุปย่อของเนื้อหาในการทำงานกลุ่ม นักเรียนมีความตื่นตัว ในการเรียน และบรรยากาศในการเรียนน่าสนใจ การจัดการเรียนรู้เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียน ชอบสื่อที่มีความหลากหลาย ตรงประเด็นไม่ซับซ้อน สื่อเทคโนโลยียังถือได้ว่าเป็นสื่อที่ช่วยให้นักเรียน สามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ไม่ได้ชอบการวัดและประเมินที่ได้จากการทำแบบทดสอบ หรือการตอบคำถามท้ายบท เนื่องจากนักเรียนมองว่าไม่ยุติธรรม บทบาทของครูผู้สอนน้อยลง ครูผู้สอนมีหน้าที่แค่ให้คำแนะนำหรือเพิ่มเติมเนื้อหาให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มบางเล็กน้อย นักเรียนเป็น ผู้นำการเรียนรู้ นักเรียนมีบทบาทในการเรียน กล่าวพูด กล่าวคิด กล่าวแสดงความคิดเห็น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงนภา ทาปลัด (2565) กล่าวว่า นักเรียนมีความเป็นพลเมืองอยู่ในระดับมาก การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เป็นเพราะโรงเรียนไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนทางด้านวิชาการเท่านั้น ยังมีการจัดกิจกรรมในการพัฒนานักเรียนที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ในการอยู่ในสังคมได้อีกทั้งได้มีการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี การดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม และรับผิดชอบ ในการตัดสินใจต่อกิจกรรมของห้องเรียนและโรงเรียน การทำกิจกรรมซึ่งทำให้นักเรียนได้รับ การปลูกฝังความเป็นพลเมืองการปฏิบัติจริง จึงทำให้นักเรียนมีความเป็นพลเมืองอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 งานวิจัยนี้ได้ขอค้นพบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองที่มีความตื่นรู้ ถ้าแสดงความคิดเห็น รู้จุดยืนของตนเอง สามารถนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตนเองได้ สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนำมาประยุกต์ใช้การจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน บนสภาพปัญหาสังคมในปัจจุบัน ซึ่งครูผู้สอนในรายวิชาอื่น ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมและการบูรณาการกับเนื้อหาวิชาอื่นได้อย่างหลากหลาย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันโดยสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ตรงตามตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย และมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลาง

1.2 ครูผู้สอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีการวางแผนและการกำหนดเวลาในแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสม และกิจกรรมการเรียนรู้สามารถปรับกิจกรรมให้สอดคล้องและบูรณาการให้เข้ากับเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ได้

1.3 ครูผู้สอนนำสื่อการเรียนรู้ที่มีความทันสมัยและความหลากหลาย เป็นสื่อออนไลน์ที่ผู้เรียนได้ลงทำ และสื่อการเรียนรู้ควรเป็นสื่อที่มีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียนและสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงพื้นที่ในการทำวิจัย

1.4 ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลที่เน้นการวัดทักษะในการเรียนรู้ของผู้เรียน การประเมินให้มีความหลากหลาย ตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ และบริบทของนักเรียน

1.5 ครูผู้สอนควรศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมที่เป็นเหตุการณ์ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและพร้อมรับมือกับปัญหาได้ทันทั่วถึง เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองดี และนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้

1.6 ครูผู้สอนมีการศึกษาจากสภาพบริบทของนักเรียนก่อนและปรับให้เข้ากับสภาพบริบทของนักเรียน และบริบทของโรงเรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 การศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

2.2 กิจกรรมการเรียนรู้ควรมีนวัตกรรมที่มีความหลากหลาย การเข้าถึงระบบออนไลน์ ในขณะการทำกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมบนสื่อออนไลน์ และมีการเผยแพร่ชิ้นงานของนักเรียน

2.3 สื่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จริงอย่างทั่วถึง ใช้สื่อที่คิดค้นหรือให้นักเรียนตัดต่อคลิปวิดีโอเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ในชั้นเรียนหรือสามารถเผยแพร่ต่อไปได้

2.4 การวัดและประเมินผล เน้นที่นักเรียนเป็นหลัก และการวัดผลและประเมินผล ให้มีความชัดเจน เกณฑ์การวัดต้องมีความชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทของนักเรียน

2.5 นอกจากครูแล้วจำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลควรเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีความแตกต่างหลากหลายจากหน่วยงานหรือจากองค์กรต่าง ๆ เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ได้แง่มุมที่มีความหลากหลาย และมีประเด็นที่น่าสนใจมากขึ้น

2.6 นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล ควรมีบริบทพื้นที่ขนาดของโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพิ่มมากขึ้น และสามารถนำไปพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ และมีแนวคิดที่หลากหลายสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551*
(ฉบับปรับปรุง 2560). กรุงเทพฯ: สมาคมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กันทรารกร จรัสมาธูสร. (2560). *รูปแบบและกลยุทธ์การสร้างพลเมืองต้นรู้ ภูมิศึกษา*
โครงการพลังเด็กและเยาวชนเพื่อการเรียนรู้ภูมิสังคมภาคตะวันตก (วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กันยารัตน์ นิลาภา, และชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2566). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม*
ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองต้นรู้ ด้านการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- คิม จงสถิต วัฒนา. (2560). *สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ*. กรุงเทพฯ:
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- จิตต์ไศภิน บุษยเชิด, และวาสนา กิริติจำเริญ. (2563). *การศึกษามลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา*
และความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้
โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 14(4), 251-263.
- จิราภรณ์ ศิริทวี. (2541). *เทคนิคการจัดกิจกรรมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ (Constructivism)*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ดวงนภา ทาปลัด. (2565). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็น*
พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. มหาสารคาม: สาขาวิชาหลักสูตรและ
การสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ทิตนา แหมมณี. (2548). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย (พิมพ์ครั้งที่ 3)*.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แหมมณี. (2556). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*
(พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิธมน รัตนรัตน์. (2566). *แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในเรื่องความรุนแรง*
ในการป้องกันครอบครัว. วารสารสหวิทยาการทบทวนนวัตกรรม, 6(3), 35-51.
- ปรีชา ศิลาชัย, และศุภณัฐ พานา. (2566). *การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย*
โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพจิตร สะดวกการ. (2543). *เรียนผูกเรียนแก้ภูมิปัญญาไทยที่สอดคล้องกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม*.
ม.ป.ท.: ปฏิรูปการศึกษา.

- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2558). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL) เอกสารประกอบการบรรยายโครงการพัฒนาการเรียนการสอน*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภาวัต ผ่องใส. (2560). *หลักสิทธิมนุษยชนภายใต้อุดมการณ์ของประเทศไทย: กรณีศึกษาแบบเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองระดับมัธยมศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และ 2551 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้*. ปทุมธานี: เทียนวัฒนา พรินท์ติ้ง.
- ระวี แก้วสุกใส, และชัยรัตน์ จุสปาโล. (2556). *เครือข่ายสังคมออนไลน์: กรณี เฟสบุ๊ก (Facebook) กับการพัฒนาผู้เรียน*. นราธิวาส: วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.
- วรากรณ์ สามโกเศศ. (2558). *Global Change 2*. กรุงเทพฯ: โอเพ่น เวดส์.
- วราร์ โมรัฐเสถียร. (2567). *บทบาทขององค์กรท้องถิ่นในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน*. วารสาร มจร. เลย์ทบทวน, 4(2), 54-69.
- วราภรณ์ ศรีวิโรจน์. (2560). *หลักการจัดการเรียนรู้*. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2541). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์เฟลส.
- วลี สัตยาชัย. (2547). *การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก รูปแบบการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: บุ๊คเน็ต.
- วาทยา ศรีวิรัตน์, และอัจฉรา ศรีพันธ์. (2564). *กิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการศึกษาที่เน้นทักษะชีวิตสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วารสารปัญญา, 30(1), 1-3.
- วิชลดา รอดแก้ว. (2566). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศในโรงเรียนสำหรับนักเรียนชั้นปีที่ 2 โดยการเรียนรู้แบบโครงงาน*. วารสาร มจร. อุบลทบทวน, 8(2), 527-528.
- วุฒิกร มะลิลา. (2566). *กระบวนการพัฒนาการป้องกันการกลั่นแกล้งด้วยสันติวิธีทางพุทธศาสนาของสำนักงานใหญ่ ธนาครากสิกรไทย*. วารสารสันติศึกษา มจร., 11(7), 2910.
- ศุภรดา สุขประเสริฐ และคณะ. (2561). *สังคมแห่งการเรียนรู้: สิ่งที่สำคัญของการศึกษาในศตวรรษที่ 21*. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 3(5).
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2563). *คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา ระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2550). *คู่มืองานการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของเด็กในการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สิริพัชร เจริญวโรจน์. (2536). *การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สุมาลี ชัยเจริญ. (2551). *เทคโนโลยีการศึกษา: หลักการ ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. ขอนแก่น: ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อภิชัย เหล่าพิเดช. (2556). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรื่อง ปัญหาทางสังคมของไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน*. นครปฐม: สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). *หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Barrow, H. S. (2000). *Problem-based learning applied to Medical Education (Revised edition)*. Illinois: School of Medicine, Southern Illinois University.
- Bednaretal, (1991). *Theory into practice: How do we link? In G. J. Anglin (Ed.), Instructional technology: Past, present, and future*. Englewood, CO: Libraries Unlimited.
- Colaizzi, P. F. (1978). *Psychological research as the phenomenologist views it in existential phenomenological alternatives for psychology*. London: Oxford University.
- DeVries, & Kohlberg. (1987). *Programs of early education: The constructivist view*.
- Neufeld, V. R., & Barrow, H. S. (1974). The McMaster philosophy: An approach to medical education. *Journal of Medical Education*, 49(11), 1040-1050.
- Obiagu, A. (2020). The challenges of teaching for human rights in Nigeria: knowledge, pedagogy and activism. *Human Rights Education Review*, 2535-5406.
- Rodríguez, G. (2022). *Human rights violations through structural violence: A case Study of human rights education in New York City*. American Educational Research Journal, 59(1), 38-72.
- Whitehead, A. N. (1931). *Introduction: Business adrift*. New York: Mcgraw-Hill.
- Woods. (1985). *Problem-based learning and problem solving*. In Russell Kenley. Problem Based Learning: within a traditional teaching environment. AUBEA conference, University of Technology Sydney, New South Wales.

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 ด้านหลักสูตร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อ – นามสกุล (นาย/นาง/นางสาว).....
- 1.2 อายุ.....ปี
- 1.3 ตำแหน่ง.....
- 1.4 วัน/เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์

2.1 หลักสูตรแกนกลางที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ มีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

2.2 หลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ อย่างไร

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ด้านการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อ – นามสกุล (นาย/นาง/นางสาว).....
- 1.2 อายุ.....ปี
- 1.3 ตำแหน่ง.....
- 1.4 วัน/เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์

2.1 การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ เรื่อง สิทธิมนุษยชน เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2.2 การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ เรื่อง สิทธิมนุษยชน ได้มีการนำทฤษฎีการเรียนรู้มาปรับใช้อย่างไร

.....

.....

.....

2.3 จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้างต้น มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอนอย่างไร

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ด้านสื่อการเรียนรู้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อ – นามสกุล (นาย/นาง/นางสาว).....
- 1.2 อายุ.....ปี
- 1.3 ตำแหน่ง.....
- 1.4 วัน/เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์

2.1 การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ เรื่อง สิทธิมนุษยชน ได้มีการนำสื่อการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างไร

.....

.....

.....

2.2 สื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ เรื่อง สิทธิมนุษยชน มีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2.3 ผลที่ได้จากการนำสื่อการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ เรื่อง สิทธิมนุษยชน เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ด้านการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อ – นามสกุล (นาย/นาง/นางสาว).....
- 1.2 อายุ.....ปี
- 1.3 ตำแหน่ง.....
- 1.4 วัน/เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์

2.1 การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองฯ เรื่อง สิทธิมนุษยชน มีการวัดและประเมินผลอย่างไร

.....

.....

.....

2.2 ปัญหาที่พบจากการวัดและประเมินผลที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองฯ เรื่อง สิทธิมนุษยชน ส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาใด

.....

.....

.....

2.3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ด้านครูผู้สอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อ – นามสกุล (นาย/นาง/นางสาว).....
- 1.2 อายุ.....ปี
- 1.3 ตำแหน่ง.....
- 1.4 วัน/เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์

2.1 ในปัจจุบันครูผู้สอนมีบทบาทอย่างไรในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ เรื่อง สิทธิมนุษยชน

.....

.....

.....

2.2 สิ่งที่ครูผู้สอนอยากให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ เรื่อง สิทธิมนุษยชน มีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

2.3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ด้านผู้เรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อ – นามสกุล (นาย/นาง/นางสาว).....
- 1.2 อายุ.....ปี
- 1.3 ตำแหน่ง.....
- 1.4 วัน/เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์

2.1 ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญอย่างไรในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ เรื่อง สิทธิมนุษยชน

.....

.....

.....

2.2 ผู้เรียนได้อะไรจากการจัดการเรียนเรียนรู้ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ เรื่อง สิทธิมนุษยชน

.....

.....

.....

2.3 ผู้เรียนมีพฤติกรรมอย่างไรในขณะที่มีการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฯ เรื่อง สิทธิมนุษยชน

.....

.....

.....

แนวคำถามการสนทนากลุ่ม
เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อ – นามสกุล (นาย/นาง/นางสาว).....
- 1.2 อายุ.....ปี
- 1.3 วัน/เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์

- 2.1 นักเรียนเคยรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนมาก่อนหรือไม่ เพราะอะไร
.....
.....
- 2.2 นักเรียนเคยโดนบูลลี่หรือโดนล้อจากคนรอบข้างไหม และโดนบูลลี่หรือโดนล้อเรื่องอะไร
.....
.....
- 2.3 นักเรียนมีวิธีการจัดการกับช่วงเวลาที่ถูกโดนบูลลี่หรือโดนล้ออย่างไร
.....
.....
- 2.4 หากนักเรียนเห็นคนแปลกหน้าที่กำลังกลั่นแกล้งเด็กหรือ เตาะเนื้อต้องตัว เด็ก นักเรียนจะอย่างไร
.....
.....
- 2.5 นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการละเมิดที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้แก่อะไรบ้าง
.....
.....
- 2.6 หากนักเรียนเห็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นทั้งในครอบครัวหรือกับบุคคลอื่น นักเรียนจะอย่างไร
.....
.....

ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์

1. นางธานี แก่นดี ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนราชินี 2
2. นางสาวอรพรรณ โจมทา ตำแหน่ง ครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคำกลิ้ง
3. นางณัฐริณี ปลัดขวา ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๔๙๙

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน คุณธานี แก่นดี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวกมลธร ขาวสุรินทร์ รหัสประจำตัว ๖๕๐๗๐๐๒๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “กิจกรรมการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองตื่นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนสำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี
ดร.ปริญญา สร้อยทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
นเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา
ค้นคว้าอิสระซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามย์ นาอุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๗

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวกมลธร ขาวสุรินทร์

โทร. ๐๘-๐๓๗๔-๙๘๕๙

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๔๔๔

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน คุณอรพรรณ โจมทา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวกมลธรร ขาวสุรินทร์ รหัสประจำตัว ๖๕๐๗๐๐๒๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “กิจกรรมการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนสำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี
ดร.ปริญญา สร้อยทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
นเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา
ค้นคว้าอิสระซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามย์ นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๔๖-๘๘๒๗

โทรสาร ๐-๕๕๔๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวกมลธรร ขาวสุรินทร์

โทร. ๐๘-๐๓๗๔-๔๘๕๔

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๔๔๔

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน คุณณัฐรีย์ ปลัดขวา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวกมลธรร ขาวสุรินทร์ รหัสประจำตัว ๖๕๐๗๐๐๒๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “กิจกรรมการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนสำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี
ดร.ปริญญา สร้อยทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
นเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา
ค้นคว้าอิสระซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๗

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวกมลธรร ขาวสุรินทร์

โทร. ๐๘-๐๓๗๔-๔๘๕๔

ภาคผนวก ค คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “Human Rights”

1. หนังสือ electronic book

คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “Human Rights”

2. ตัวอย่างคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “Human Rights”

คำนำ

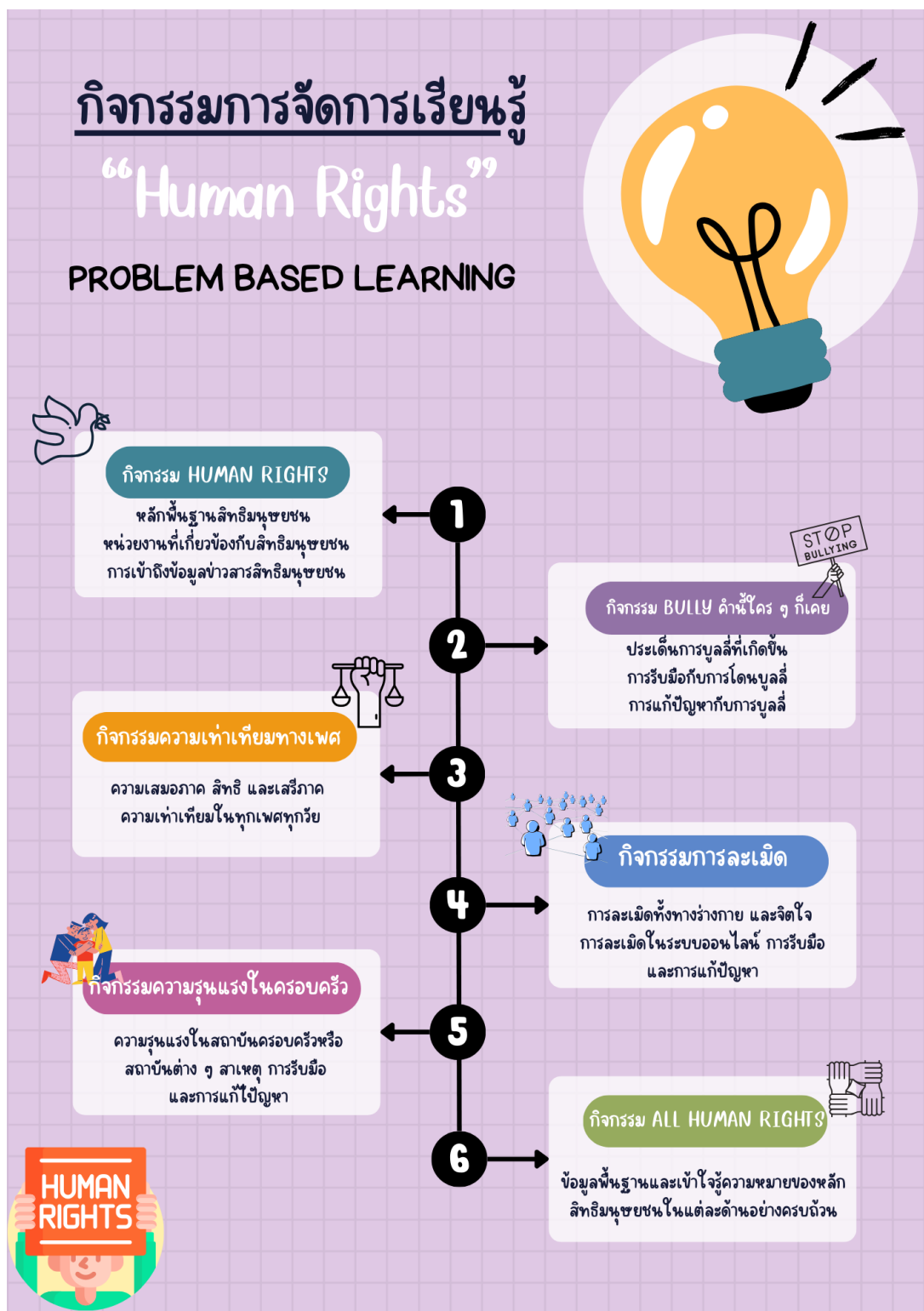
คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “Human Rights” สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นนวัตกรรมที่ถูกพัฒนาขึ้นประกอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง สิทธิมนุษยชนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

คู่มือฉบับนี้ถูกพัฒนาขึ้นโดยยึดหลักทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) , หลักการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองต้นรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย 6 กิจกรรม ดังนี้ 1. กิจกรรม Human Rights 2. กิจกรรม Bully คำนี้ใครๆ ก็เคย 3. กิจกรรมความเท่าเทียมทางเพศ 4. กิจกรรมการละเมิด 5. กิจกรรมความรุนแรงในครอบครัว และ 6. กิจกรรม All Human rights

ทั้งนี้ ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้จะช่วยจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้องในการนำไปพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

นางสาวกมลธรร ขาวสุรินทร์
ผู้จัดทำ

ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism)

โดยสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 กิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นทฤษฎีที่มาจากแนวคิดของ Piaget และ Lev Vygotsky ซึ่งเป็นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ความคิด และการ ตั้งคำถาม ทั้งนี้ การโต้ตอบระหว่างครูกับนักเรียนจะช่วยเสริมการเรียนรู้มากกว่าการนั่งเรียนรู้เนื้อหาเพียงอย่างเดียว และเมื่อนักเรียนทำงานเป็นกลุ่มก็จะช่วยส่งเสริมให้มีส่วนร่วมกับแนวคิดใหม่ๆ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อที่จะช่วยเสริมทักษะ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น โดยมีกระบวนการสร้างทั้งหมด 5 ขั้นตอน

1.จุดประกายความคิด (Inviting Ideas) มีการใช้กิจกรรม หรือสื่อมาช่วยกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้ เพื่อนำไปต่อยอดสู่การหาความรู้ และเพื่อทำความเข้าใจในเนื้อหา

2.ออกสำรวจ (Exploration) กำหนดกิจกรรม หัวข้อ เรื่องสถานการณ์ที่น่าสนใจ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษา และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

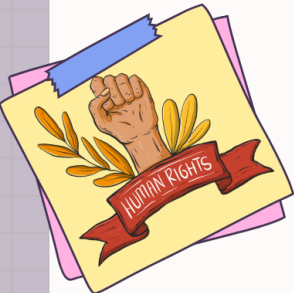
3.นำเสนอความคิด (Proposition) จัดการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดทักษะ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง

4. มองหาทางออก (Explanation and Solution) เสริมให้นักเรียนมีความเข้าใจในแนวคิด และแนวทางการเรียนรู้

5.ลงมือทำ (Taking Action)

กิจกรรม "Human rights"

- 1. ครูผู้สอนวางแผนการจัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
- 2. ครูผู้สอนแจกกระดาษสีสองสี สีชมพูแทนสิทธิมนุษยชน และสีเหลืองแทนหน้าที่
- 3. ผู้เรียนเขียนสิทธิและหน้าที่ของตนเองใส่ในกระดาษสี แล้วนำมาติดในหัวข้อหน้าชั้นเรียน
- 4. ครูผู้สอนยกตัวอย่างภาพสถานการณ์ที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
- 5. ครูผู้สอนกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนโดย การตั้งคำถาม เพื่อนำเข้าสู่บทเรียน

6. ครูผู้สอนนำรูปภาพการละเมิดสิทธิมนุษยชนให้ผู้เรียนช่วยกันวิเคราะห์สถานการณ์ และนำรูปภาพองค์การด้านสิทธิมนุษยชน และให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน โดยตัวแทนจับฉลากองค์การด้านสิทธิมนุษยชน ตามรูปภาพ ร่วมกัน

7. ผู้เรียนศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่อง สิทธิมนุษยชน และองค์การด้านสิทธิมนุษยชน จากหนังสือเรียนและแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ เพิ่มเติม

8. ผู้เรียนร่วมกันสืบค้นข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

9. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันแยกข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ร่วมกัน นำมาออกแบบแผนผังความคิด พร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงามและอภิปรายในชั้นเรียนร่วมกัน

สื่อการสอนที่ใช้ ในการจัดการเรียนรู้

1. หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม

2. แหล่งการเรียนรู้อื่นๆ เพิ่มเติมจากเว็บไซต์

3. เว็บไซต์ OBEC Content Center
contentcenter.obec.go.th โดยค้นหาวิดีโอ เรื่อง สิทธิ
มนุษยชน หรือ ใช้ QR code

กิจกรรม... การละเมิด

1. เริ่มต้นจากให้ผู้เรียนรู้ว่าการละเมิดคืออะไร โดยตั้งคำถามเรามีสิทธิในชีวิตตัวเองแค่ไหน? ให้ผู้เรียนโหวตตามความคิดเห็นของตนเอง ใช้ Mentimeter ชวนผู้เรียนคิดจากผลโหวตของเพื่อนๆ ในห้อง แล้วให้ผู้เรียนรู้ว่าการละเมิดใกล้ตัวเรามาก

2. ครูผู้สอนเปิดคลิปวิดีโอ เรื่องหนึ่งสั้นต่อต้าน การละเมิดและแสวงหาประโยชน์ทางเพศเด็ก ในโลกออนไลน์ ให้ผู้เรียนดู โดยหลังจากที่ผู้เรียนดูคลิปวิดีโอจบ ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นที่ได้จากการดูคลิปวิดีโอ โดยการถามตอบร่วมกัน

4. ผู้เรียนจับกลุ่ม 5 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเลือกประเด็นที่ได้จากตุลิววิดีโอ พร้อมทั้งบอกวิธีการรับมือปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา

5. โดยผู้เรียนในแต่ละกลุ่มสามารถศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่อง การละเมิดจากหนังสือเรียนและแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ เพิ่มเติม เช่น YoutubeGoogle เป็นต้น

6. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันแยกข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ร่วมกัน นำมาออกแบบแผนผังความคิด พร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงามและอภิปรายในชั้นเรียนร่วมกัน

7. หลังจากให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มนำเสนอเสร็จทุกกลุ่ม ผู้เรียนและครูผู้สอนร่วมกันแสดงความคิดเห็นจากประเด็นที่ผู้เรียนนำเสนอรวมทั้งร่วมกันหาแนวทางการแก้ปัญหาและการรับมือที่มีความแตกต่างและเหมือนกันจากที่แต่ละกลุ่มนำเสนอ

สื่อการสอนที่ใช้ ในการจัดการเรียนรู้

1. หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม

2. แหล่งการเรียนรู้อื่นๆ เพิ่มเติมจากเว็บไซต์

3. คลิปวิดีโอ หนังสือต่อต้าน การละเมิดและแสวงหา
ประโยชน์ทางเพศเด็ก ในโลกออนไลน์

<https://www.youtube.com/watch?v=atF-iROC9-g>

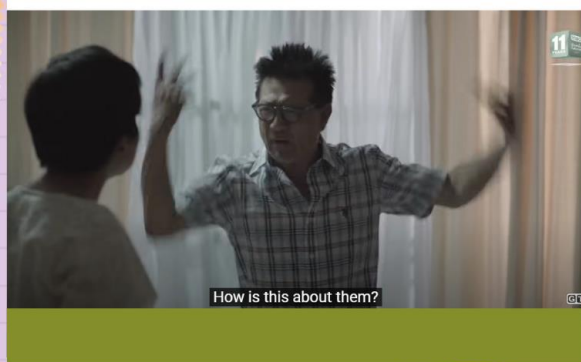

SUBSCRIBE

กิจกรรม

ความรุนแรงในครอบครัว

1. ครูผู้สอนเปิดคลิปวิดีโอ เรื่อง Hormones 3 The Final Season EP.8 Part 2/6 ให้ผู้เรียนดู
2. ผู้เรียนและครูผู้สอนร่วมกันสรุปประเด็นต่างๆ ที่ได้จากการดูคลิปวิดีโอ เรื่อง Hormones 3 The Final Season EP.8 Part 2/6 โดยหลังจากที่ผู้เรียนดูคลิปวิดีโอจบ ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นที่ได้จากการดูคลิปวิดีโอ โดยการถามตอบร่วมกัน

4. ผู้เรียนจับกลุ่ม 5 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเลือกประเด็นที่ได้จากดูคลิปวิดีโอ พร้อมทั้งบอกวิธีการการรับมือปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา

5. โดยผู้เรียนในแต่ละกลุ่มสามารถศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว จากหนังสือเรียนและแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ เพิ่มเติม เช่น YoutubeGoogle เป็นต้น

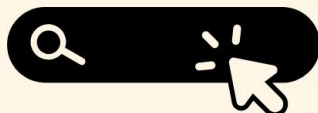
6. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันแยกข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ร่วมกัน นำมาออกแบบแผนผังความคิด พร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงามและอภิปรายในชั้นเรียนร่วมกัน

7. หลังจากผู้เรียนในแต่ละกลุ่มนำเสนอเสร็จทุกกลุ่ม ผู้เรียนและครูผู้สอนร่วมกันแสดงความคิดเห็นจากประเด็นที่ผู้เรียนนำเสนอรวมทั้งร่วมกันหาแนวทางการแก้ปัญหาและการรับมือที่มีความแตกต่างและเหมือนกันจากที่แต่ละกลุ่มนำเสนอ

สื่อการสอนที่ใช้ ในการจัดการเรียนรู้

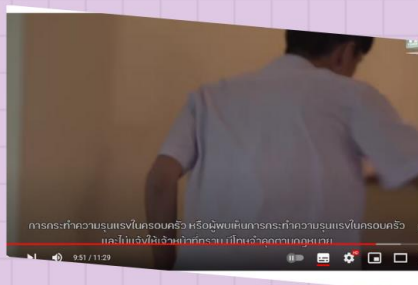
1. หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2. แหล่งการเรียนรู้อื่นๆ เพิ่มเติมจากเว็บไซต์

3. คลิปวีดีโอ เรื่อง Hormones 3 The Final Season EP.8
Part 2/6 <https://www.youtube.com/watch?v=x6q4nBcOwbo&t=590s>

“ALL HUMAN RIGHT”

กิจกรรม

1. จากการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน ในประเด็นด้านต่างๆ ที่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้นำเสนอในแต่ละสัปดาห์ ทั้งหมด 5 ประเด็น ให้แต่ละกลุ่มเลือกประเด็นที่กลุ่มของตนเองสนใจ โดยมีข้อแม้ว่าจะต้องไม่เป็นหัวข้อเดิมที่กลุ่มเคยทำ

2. เมื่อผู้เรียนทุกกลุ่มได้รับประเด็นปัญหาเรียบร้อยแล้วให้ผู้เรียนทุกกลุ่มออกแบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) ในรูปแบบของกลุ่มตัวเอง พร้อมทั้งให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มอภิปรายสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนั้นและทำความเข้าใจในประเด็นปัญหาที่กลุ่มได้รับลงในใบงาน

3. ผู้เรียนและครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ได้คำตอบจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถสืบค้นได้จากแหล่งเรียนรู้สารสนเทศเพิ่มเติมในอินเทอร์เน็ต เช่น Google YouTube พร้อมทั้งสรุปความรู้ที่ได้ลงในใบงานตามประเด็นหัวข้อต่างๆ ที่ได้รับ

4. ครูผู้สอนให้คำแนะนำเพิ่มเติมในแต่ละกลุ่มและกระตุ้นเป็นระยะเพื่อกระตุ้นความกระตือรือร้นของผู้เรียนโดยการชมเชยซักถามกระบวนการสืบค้นและให้ข้อกระจ่างในการสืบค้นข้อมูลที่ยังไม่กระจ่างหรือไม่แน่ใจ

5. จากนั้นผู้เรียนในแต่ละกลุ่มสรุปและประเมินคำตอบของตนเองในรูปแบบแผนผังความคิดลงในกระดาษปฐพี โดยใช้ปากกาเมจิกเขียนแผนผังคำตอบของกลุ่มตนเอง

6. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายและประเมินผลงานของแต่ละกลุ่มว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

7. นักเรียนในแต่ละกลุ่มนำเสนอที่หน้าเสาธง เพื่อบอกต่อข้อมูล และความรู้